DEMOKRAT TÜRKİYE

GELECEK GÜZEL GÜNLERE MERHABA

SAYI 27
MART 84

3 DM
3.75 HFL
3 SFR
24 ÖS

Nr. 27
Gültig von 16. März
bis 15. April

G 2008 E POSTVERTRIEBSTÜCK GEBÜHR BEZAHLT

Diyarbakır, Mamak, İstanbul cezaevlerinde baskı ve direnişler sürüyor

UMUT İŞKENCEDE

Tutuklu anaları Ankara'da gösteriler yaptılar

ANAP ve HP binalarını işgal eden analar, TBMM önünde çocuklarının kanlı elbiseleri ile protestolarını sürdürdüler SAYFA 10-11

Türkiye Ortadoğu'nun yeni İsrail'i mi olacak?

Türk-ABD ortaklığında Kürdistan'a yeni bir müdahalenin ön hazırlıkları mı yapılıyor? SAYFA 4

İran-Irak savaşının yeniden tırmanışa geçtiği bir evrede, Evren Suudi Arabistan'ı ziyaret etti. SAYFA 6

Mahalli seçimlere 10 gün kaldı

Eskilerle yeniler arasındaki çatışma şiddetleniyor

SAYFA 2-3

Patronlar istedi Özal yerine getirdi

İşçi ücretlerine yüzde 25 zam

SAYFA 8

8 ilde "Olağanüstü hal" ilan edildi

SAYFA 3

Anaların eylemi, ikili iktidar ve düşündürdükleri

Geçtiğimiz günler içinde, 12 Eylül darbesinin ilk aylarından bu yana süren kahredici sessizliği ilk defa bozan küçük ama anlamlı bir protesto hareketi yaşandı Ankara'da. Bu protesto hareketini yapanlar mahkum analarıydı. Eylemden birkaç gün önce acılı yürekleri ve vakur halleriyle on kadar Kürt anası Ankara'ya gelmişti. Anlamlı bir jest yaparak yanlarında bir de tercümen getirmişlerdi. Amaçları **"Mamaklı Analar"** *la birlikte Diyarbakır'da, Mamak'da, İstanbul'da, kısaca Türkiye'deki cezaevlerinde bulunan evlatlarının katledilmesini önlemekti. Ve sonra, Kürt'üyle, Türk'üyle, yoksul gecekondulardan yada yüksek bürokratların oturduğu zengin mahallelerden gelenleriyle ilginç ama anlamlı bir birliği sağlayan bu analar, çocuklarının kanlı elbiseleriyle Meclis önünde gösteri yaptılar, ANAP ve HP binalarını işgal ettiler, parti liderlerinin ve çeşitli devlet görevlilerinin suratlarına yürekli sözlerle, işkence ve katliamların gerçekliğini haykırdılar. Fakat yetkililerden aldıkları tepkiler iğrençtti. HP Başkanı Calp, bir bürokrat soğukluğuyla* **"işkence diye birşeyin olmadığı, cezaevlerinde yapılanların abartıldığı"** *sözlerini kusuyor ve anaların* **"protesto hareketlerinin arkasında bazı kışkırtıcıların olduğu"** *nu iddia ediyordu. Ama daha da ilginci ise Adalet ve Devlet Bakanlarının* **"cezaevlerine biz karışamayız, oralar sıkıyönetime aittir."** *diye yaptıkları açıklamaydı.*

Ve böylece 12 Eylül'den bu yana ilk defa yapılan açık ama radikal bir eylemin kahramanı analar, eylemleriyle önümüzdeki dönemin iki gerçeğini açığa çıkarıyorlardı. Bunlardan birincisi, yaklaşan ve sesleri uzaktan uzağa duyulan kitlesel bir muhalefet hareketinin siyasal içeriği ve olası eylem çizgisidir. Diğeri ise, haldeki burjuva siyasal hakimiyetinin ikili iktidar gerçeğidir.

* * *

Evet, ANAP'lı Adalet ve Devlet Bakanlarının cezaevleriyle ilgili yaptıkları açıklama bu gerçekliğin Özal hükümetince ifade edilmesinden başka bir şey değildir. Özal hükümetinin gerçek iktidar olmadığı Evren'in Suudi Arabistan gezisinde de fazlasıyla aleni hale gelmişti. Suudi Arabistan gezisinde hükümet temsilcisi olarak Dışişleri ve Milli Savunma Bakanlarının da bulunmasına rağmen Suudi lideriyle görüşmelerin tek yetkilisi Evren'di ve bu iki Bakanın görüşmeler hakkındaki bilgileri geziye katılan gazetecilerden pek fazla değildi.

Bu ikili iktidar gerçekliğini ya da gerçek ve sahte iktidar ikiliğini 6 Kasım seçimlerinin de-

Devamı 2.sayfada

Anaların eylemi, ikili iktidar ve düşündürdükleri

Baş tarafı 1. sayfada

ğerlendirmesinde de şöyle ifade ediyorduk: "... **Şu anda siyasal arenayı belirleyen iki iktidar odağı, gerçek iktidarı elinde tutan Cunta ile kullanılan oyların çoğunluğunu alan iktidar partisi ANAP'tır.**"

82 Anayasası, yasama, yürütme ve yargı gibi devlet örgütlenmesinin üç temel bölümünden biri olan yürütme gücüne olağanüstü bir ağırlık vermiştir. Ama daha da önemlisi yürütme gücü içersinde toplumsal onaydan geçmeyen organlara özel bir ağırlık verilmesidir. Bu Anayasaya göre Cumhurbaşkanı doğrudan ya da dolaylı olarak Anayasa Mahkemesi, Hakimler ve Savcılar Kurulu, Danıştay, Yargıtay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi gibi organların üyelerini seçme yetkisine sahiptir. Ayrıca Cumhurbaşkanlığına doğrudan bağlı Devlet Denetleme Kurulu, Silahlı Kuvvetler dışında bütün kuruluşları denetleme yetkisini elinde bulundurmaktadır. Kısacası toplumsal onaydan geçmeyen asker ve sivil bürokrasi, iktidar mekanizmasında esas ve etkin güç durumundadır. Böylece toplumsal onaydan geçen siyasal hükümetler, gerçek iktidarı ellerinde bulunduran asker-sivil bürokrasinin kuşatması altında iktidarsız mekanizmalar olmaktadırlar. Bu nedenledir ki Özal'ın Adalet Bakanı cezaevlerine karışamamaktadır, Dışişleri Bakanı dış politik ilişkilerde gazeteciler kadar bilgi sahibi olabilmektedir.

İşte bir yanda toplumun seçtiği, ama gerçek iktidar olamayan partiler ve siyasal hükümetler, öte yanda toplumun onayından geçmeyen ve emir-komuta zinciri içinde göreve gelen asker-sivil bürokrasinin gerçek iktidarı... Böylesine ikili iktidar yapısıyla ve işleyişiyle, bir burjuva siyasal sistem, hele hele gerçekte yada görüntüde de olsa parlamentarizmde ifade bulan bir burjuva siyasal sistem, uzun süren bir istikrara sahip olamaz. Çünkü bu yapı, bir yanıyla iktidarı toplumdan kaynaklanan ve kaynaklanmayan şeklinde iki odağa bölerek iktidar kaynağını ikileştirirken, diğer yanıyla da böylece devlet örgütlenmesinin organlarını birbirleriyle çatışabilecek bir pozisyona sokmaktadır. Dolayısıyla böylesi bir siyasal sistem, iki düzeyde kendisini yıpratma potansiyeli taşımaktadır. Bunlardan biri, seçimle başa gelen hükümetlerin, gerçek iktidar olamaması nedeniyle toplum gözünde, yani seçiciler gözünde uğrayacağı dejenerasyondur. Ki bu dolayısıyla bir bütün olarak sistemin dejenerasyonu demektir. Diğer ise, devlet örgütlenmesindeki çeşitli kurumların bu ikili iktidar nedeniyle birbirleriyle çatışabilecek olmalarıdır.

Bugün, 12 Eylülcülerin icazetiyle kurulmuş olan ANAP ve onun hükümeti, uzlaşmayı tercih ederek uysalca iktisadi kararlar düzeyinde iktidar olmayı kabul ederek, bu yapıdan doğan çelişkiyi bir çatışmaya döndürmek istememektedir. Ama yarın, toplumsal muhalefetin etkisiyle yada 6 Kasım seçimlerine sokulmayan partilerden birinin iktidara gelmesiyle, bugün potansiyel olarak bu siyasal sistemin içinde sessizce duran iktidar ikiliği çelişkisi, bir çok siyasal çatışmayı zincirleme olarak doğuran bir faktör olarak açığa çıkabilecektir. Bu ise, burjuva siyasal odaklar arasındaki çatışmanın derinleşmesi, burjuvazinin siyasal hegemonyasını sağlayan devletliler ve partililer arasında bir çatışma demektir. Bu, burjuva devletin kurumları arasındaki uyumun bozulması demektir.

Kısaca bu, siyasal sistemde toplumsal muhalefetin sızacağı derin çatlaklar, devlette zaaf ve hareket yeteneksizliği demektir. Ama bütün bunlar toplumsal muhalefetin yaygınlaşmasına bağlıdır. Daha doğru bir deyişle, genişleyen bir toplumsal muhalefet, bu çatlakların derinleşmesi, devletteki hareket yeteneğinin azalması; derinleşen çatlaklar ve artan hareketsizlik ise toplumsal muhalefetin daha da yaygınlaşması demektir.

İşte anaların eyleminin bir sonucu, siyasal sistemde şu anda örtülü olarak duran ve teorinin kavramlarıyla ifade edilen bu çelişkiyi, hayatın canlı pratiğinde elle tutulur bir gerçeklik haline dönüştürmek olmuştur.

* * *

Övündükleri ve onur duydukları evlatlarının kanlı elbiselerinde dile gelen anaların nümayişi, yaklaşan bir toplumsal muhalefet hareketinin ilk ve mütevazi belirtileridir. İktisadi ve siyasi haklar itibariyle ezilmiş ve susturulmuş toplumsal muhalefetin, önümüzdeki dönemde, belki de hiç ummadığımız kısalıktaki bir sürede ayağa kalkması pek fazlasıyla muhtemeldir. Ama bilinmelidir ki böylesine bir muhalefet bütün kesimlerde ve bir anda ortaya çıkmaz. Önce pek farkedilmeyen ipuçları verir. Tıpkı anaların eylemleri gibi... Ve zaten yaşayan bir toplumda sınıf mücadelesi, burjuvalardan ve proleterlerden oluşmuş iki ordunun karşı karşıya gelmesi şeklinde olmayacağı çokbilinen bir gerçektir. Ve yine, kitaplardaki ya da parti kararlarındaki değil de, yaşayan bir toplumda, bastırılmış bir muhalefet bazen hükümet düzeyinde bir skandal nedeniyle, bazen bir öğrenci hareketiyle ya da bazen evlat acısıyla yoğrulmuş bir avuç ananın inatçı mücadelesi nedeniyle önü alınmaz bir hale gelebilir. Bu nedenle, devrimci hareketler ve devrimci-demokratlar, muhtemelen açığa çıkabilecek bir toplumsal muhalefet hareketinin, böylesi dönemlerde etkili olan liberal burjuva eğilimlerce kanalize edilmesini önlemek ve solun toplum içinde bir gerçeklik olmasını sağlayabilmek için bu ipuçlarını iyi gözlemelidirler. Çünkü anaların protesto eylemi şiarları ama özellikle eylem çizgisi olarak, önümüzdeki dönemin siyasal çatışmasının ana karakteristiğini sunmaktadır. Bu karakteristik, şiarlarda, demokratik talepler, eylemde ise bütünüyle açık ve üzerine gidilmeyecek kadar meşru, ama bugünkü siyasal hava ve hukuki statüde gayri-yasal ve radikal bir eylem çizgisi olmasıdır. Önümüzdeki dönemde birçok kesimde ortaya çıkacak olan siyasal hareketlilikler, büyük bir olasılıkla anaların eyleminde örtülü ve ilkel bir biçimde ifade bulan karakteristiklerle benzerlik göstereceklerdir.

Bu nedenle önümüzdeki dönemin Türkiyesinde solun bir gerçeklik olabilmesi ve bugünkü marjinallikten kurtulabilmesi, böylesi kitle hareketlilikleri içinde yer almasından, kendiliğinden doğan böylesi hareketlerin belirsizce ifade ettiği örgüt ve eylem biçimlerini gözlemesi ve onlara bilinçli anlamlar vermesinden geçecektir.

İşte analar eyleminin ikinci sonucu da, önümüzdeki dönemin siyasal çatışmasının ana karakteristiklerini açığa çıkartması olmuştur. Bu bir çok siyasal yoğunluğun politbürolarında ya da kongrelerinde almış oldukları örgüt ve eylem biçimleri kararlarını belki de çöp tenekesine atmalarına yol açacaktır.

Mahalli

Mahalli seçimlere on gün kala partilerin seçim kampanyaları bütün hızıyla sürüyor. Önümüzdeki on gün içinde bu hızın daha da artacağı malum. Bu toz duman arasında fırsat kollayan Cuntacılar ise, katliamlarını sessizce sürdürmektedirler.

İşkence ve katliamların gölgesinde "**sağ**"lı "**sol**"lu tüm burjuva partiler birbirlerine demokrasi dersi verirken, aralarında sürdürdükleri bu ağız dalaşında demokrasi itibariyle dişe dokunan bir şeyler bulmak hemen hemen imkansız gibidir. Bir araba dolusu lafın arasında tek bir yürekli ses duyulmazken, bütün bu komediye rağmen yürekli bir feryat, evlatlarının kanlı elbiseleriyle Ankara sokaklarında gösteri yapan analardan gelmektedir.

Seçim kampanyasının bu denli yoğun geçmesi 6 Kasım seçimlerinin karakterinden kaynaklanmaktadır. Türkiye toplumunun önemli siyasal eğilimlerini ifade eden partilerin 6 Kasım seçimlerine sokulmamaları ister istemez mahalli seçimleri genel seçim havasına sokmaktadır. Zaten özellikle parlamento dışındaki partilerin kampanyalarında önemli bir yeri de bu konu kapsamaktadır. SODEP ve DYP, parlamento dışındaki partilerin "**oyların yüzde ellisini almaları halinde erken seçimin gündeme geleceğini**" vurgulamaktadırlar. Bu nedenle de çeşitli kamuoyu yoklamaları yapılmaktadır. Son yapılan kamuoyu araştırmalarına göre ANAP, az da olsa oy kaybederken diğer partilerde küçük oranlarda yükselmeler görülmektedir. SODEP desteğini arttırarak ikinci parti olma konumunu korurken, DYP'deki artış ise beklenen düzeyde değildir. 6 Kasım seçimlerinde ikinci parti durumundaki HP ise son kamuoyu yoklamalarına göre bir hayli gerilere düşmüştür. MDP ise mahalli seçimlerde hiç bir iddiası olmayan bir parti görünümündedir. Öte yandan eski MSP'lilerin toplandığı RP ise sessiz bir kampanya yürütmektedir. RP'nin daha çok gücünü belli bölgelerde yoğunlaştıran bir seçim taktiği kullandığı gözlenmektedir.

Seçim kampanyasının tozu dumanı arasında, bir yandan cezaevlerinde işkence ve katliamlar sürmekte, Cuntacılar ABD güdümlü bir Ortadoğu politikasını Özal hükümetini devre dışı bırakarak yürütmektedirler. Öte yandan da Kamu kuruluşlarının satışı, toplu konut tasarısı gibi yasalar parlamentodan hızlı bir biçimde geçmektedir.

Bunun yanında partiler kavgalı, gürültülü bir şekilde Belediye Başkan adayları seçerken hükümet, Başkanların yetkilerinin neler olacağını belirlemiş değil. Bilindiği gibi, yerel yönetimlerde Belediye Başkanlarının yetkilerinin belirlenmesi Cunta tarafından hükümete verilmişti. Ama Özal hükümeti hala bu konuda bir karar çıkartmamıştır. Tahminlere göre Özal, kendi partisinin ve diğer partilerin son durumlarını gözlemek için bekliyor. Eğer ANAP aleyhine bir sonuç gelişirse, Belediye Başkanlarının yetkilerinin de buna göre belirleneceği yapılan tahminler arasında.

İşte seçimlere on gün kala partilerin ve seçim mücadelesinin ana hatlarıyla hal-i pür melali budur.

ANAP'DE SON DURUM

Bir yandan tüm partilerin Özal'a karşı muhalefet yürütmeleri, öte yandan da hükümet olmanın doğal sonucu olarak ANAP'de az da olsa bir gerileme gözlenmektedir. Ancak ANAP'nin son girişimleri bu geriye saymayı durdurmuş, hatta az da olsa bir tırmanışa yol açmıştır. Siyasal arenada boy gösterdiğinden bu yana inisiyatifi elinde tutan ANAP, ortaya attığı ilginç konularla muhaliflerini kendi alanında oyalama taktiğini bu güne kadar sürdürebildi. Özal bu durumu "**önlerine bir muz attım, onunla uğraşıyorlar**" diyerek kendine özgü jargonuyla ifade etmektedir.

Hükümet olmanın meyvelerini, TRT'de bol bol seçim propagandası yaparak, seçimlere yönelik iktisadi tedbirler alarak toplamasına rağmen, Özal, eski hızını kesen engellerle de karşılaşmıyor değil. Türk-İş'le yapılan işçi ücretlerine zam görüşmeleri her ne kadar Özal'ın "**iş bitirme**" taktikleriyle bir biçimde halledilse de, yapılan komik zamlar işçi kesiminde yoğun bir memnuniyetsizliğe yol açıyor, tütün baş fiyatının düşük tutulması da Özal'ın Tekel Bakanı'nın tütün üreticilerince yuhalanmasına yol açıyordu. Bütün bunlar Özal'a olan muhalefeti arttırırken Özal "**muhaliflerimiz bize 5 yıllık iktidarmışız gibi saldırıyor**" diyerek eski güvenli havasına ters demeçler vermektedir.

Gavur müslüman demezdi
"Kendisi için bir şey istemezdi"
Yatak ölümü beklemezdi
Gitti vadesiz, gencecikken
Yiğitken, güzelken, incecikken

Ölüm, adın kalleş olsun!

(E.Gökçe)

İbrahim Çelik
Soner İlhan*
Gökalp Çiftçioğlu**

12 Eylül Faşizmine karşı mücadelede şehit düştüler.
ANILARI YAŞATILACAK! *DEVRİMCİ İŞÇİ*

seçimlere 10 gün kala...

Öte yandan DYP'li Cindoruk'un **"devleti bile devlet bürokratlarıyla değil holding bürokratlarıyla yönetiyorlar"** demesine rağmen Özal devletin pek de holding gibi yönetilemeyeceğini yavaş yavaş anlamış olsa gerek. Bir holdingde bütün ipler holding yöneticilerinin elinde olmasına karşı, bugün TC devletinde gerçek iktidarın bir başka ellerde olduğunu, cezaevlerine karışamayan Adalet Bakanıyla, dış politikada Evren'in yanında sekreter pozisyonundaki Dışişleri Bakanıyla, Özal herhalde yeterince anlamaktadır.

Ama bütün bunlara rağmen muhaliflerinin hala belli bir kaliteyi tutturamaması Özal'ı rahatlatmakta ve insiyatifi elinde tutmasını sağlamaktadır. Özellikle kendi cenahında tehlikeli bir alternatif olan DYP'nin umulan boyuttaki bir atağı yakın zamana kadar yapamaması da ANAP'ni rahatlatan ana etkenlerden biridir. Ve bu nedenle Özal kendisine rakip olarak SODEP'i gördüğünü vurgulamakta ve sağın **"sol"**a karşı birleşmesi temasını kullanarak DYP'yi daha da etkisizleştirmek istemektedir. Bunun yanında sosyal demokrat oyların iki partiye bölünmüş olması da Özal'ın manevra olanaklarını arttırmaktadır. Zaten Özal da bunun bilincinde olarak seçim kampanyasında HP'yi yıpratmak yerine saldırısını daha çok SODEP üzerine yoğunlaştırmaktadır.

Bütün bunlara rağmen görülen odur ki, üç büyük şehirde SODEP daha şanslıdır. Sadece Ankara'da, gerek HP'nin gerekse de SODEP'in güçlü Başkan adaylarının olması, ANAP'nin şansını arttırmaktadır.

DYP VE YAPILAMAYAN ATAK

Yapılan son kamuoyu yoklamalarında DYP'ye oy vereceklerin sayısında bir artma görülmektedir. Ama bu artış bir atak olmaktan çok ağır bir tırmanış şeklindedir. Muhtemelen DYP seçim barajına yakın ya da onu az bir miktar geçecek bir oy oranını toparlayacaktır.

Fakat DYP'nin, kuruluşu sırasında ve bugüne kadar sürdürdüğü propaganda da en büyük iki partiden biri olacağı şeklindeydi. Görülen odur ki, son on günlük sürede de DYP ikinci büyük parti olabilecek atak şansına sahip değildir.

Sağ kitlelerin karşısına DP-AP çizgisinin bir devamcısı olarak çıkan DYP, bu geleneksel eğilimin kullandığı motifleri (Nurlu ufuklar, iktisadi refah, vb.) çeşitli nedenlerle etkili bir biçimde kullanamaz durumdadır. Kullanamamasının bir nedeni, bu motiflerin bir **"büyüme ekonomisi"** dönemine ait olmasıdır. Ama bilinen bir gerçektir ki 1970'lerin sonundan beri Türkiye bir daralma ekonomisi içindedir. AP'nin son yılları bu durumun bir belgesi durumundadır. Diğer bir neden ise DP-AP çizgisinin bir çok motifine sağ'da sahip çıkan ANAP varlığıdır. İşte bu nedenledir ki DYP, ANAP'le arasındaki farkı gerektiğince gözler önüne serme şansını bulamamakta ve böylece de beklenen atağı yapamamaktadır. Son günlerde Özal'ın **"Menderes siyasi bir suçtan değil, vatana ihanetten asılmıştır"** gibi sözlerini ANAP'a karşı kullanarak sağ kitlelerin duygularına hitap etmeye çalışsa da pek başarılı olamamaktadır. Çünkü Türkiye toplumunun sağ ya da sol eğilimli kitlelerinin 80'li yılların yarısında geldiği olgunluk düzeyi, artık tek başına bu tür motifleri işlevsiz kılmaktadır. Bu noktada DYP'nin ANAP'le kendisini ayırabileceği tek alan demokrasi sorunu olmaktadır. Ama bu da bu günkü siyasal sistemi karşıya almayı gerektirdiğinden DYP açısından riskli olan ve cesaret edilemez bir stratejidir. Gerçi bu konuda DYP'debazı kıpırdanmalar yok değil: Örneğin son alınan **"hakimiyet milletindir"** ve **"büyük Türkiye"** mitinglerinin yapılması kararı ve bazı basın organlarında pek popüler hale getirilmese de demokrasiye ilişkin söylenenler bu konuda bazı sıkıntıların varlığını açığa çıkarmaktadır. Öte yandan DYP'lileriçinde ANAP'in **"siyasal liberalizme inanmadığı, sadece ekonomik liberalizmle yetindiği"** fikirleri bir hayli kullanılan temalar.

Ayrıca DYP son günlerde tertiplediği mitinglerde ağırlıkla **"Milli irade"**, **"46 ruhu"** gibi motiflerle kendine özgü bir demokrasi söylemini öne çıkartmakta ve ANAP'ni demokrasiye inanmamakla suçlamaktadır.

Kısa zamanda beklenen atağı yapamayan DYP, buna rağmen ANAP karşısında yine de kendinden emin bulunmaktadır.

Mahalli seçimlerde istenen sonuç alınmasa da, DYP'ye göre mücadele uzun solukludur. Gerçekten de ANAP ciddi bir iktisadi başarısızlık karşısında bölünmeye açık bir partidir. O daha çok elverişli bir konjonktürün partisi görünümündedir. DYP de buna güvenmektedir. DYP'nin Türkiye toplumunun geleneksel eğilimlerinden birisinin üzerine oturması onu, ANAP karşısında daha ilkeli ve uzun soluklu bir siyasal yoğunluk haline sokmaktadır. Ama DYP'nin bu şansını kullanması ancak **"demokrasi"** söylemini bir hayli öne çıkarmasına bağlı görünmektedir. Kendisini, sağı temsil eden tek demokratik parti olarak gören DYP, ANAP'nin uzun soluklu bir mücadelede eriyeceğini söyleyerek, onu kendisine alternatif olarak görmediğini belirtmektedir. Ve böylece DYP de ANAP gibi SODEP'ni kendisine tek alternatif olarak görmektedir. Ama bu arada da DYP ve SODEP'in kazanamayacakları yerlerde birbirlerini destekleyecekleri bir hayli yaygın söylenti.

SİYASETE ALIŞAN II. İNÖNÜ VE BİRLEŞEMEYEN "SOSYAL DEMOKRATLAR"

SODEP'in kurulmasından bu yana **"sosyal demokratlar"** arasında birleşme sorunu sürekli gündemde olmuştur. Ama şu açığa çıkmıştır ki sosyal-demokrat tabana hitap eden iki partinin (SODEP-HP) birleşmesi pek olanaklı değil. Bu tartışma muhtemelen seçimlerden sonra da daha yoğun bir biçimde sürecek.

Bugüne kadar yapılan bütün kamuoyu yoklamaları SODEP'in ikinci büyük parti olduğunu ve istikrarlı bir şekilde desteğini arttırdığını göstermekredir. Bu durum da HP için bir hayli sorun olmaktadır. 6 Kasım seçimlerinden sonra sürekli destek kaybeden HP, son günlerde bu kayıbı durdurup ağır ağır tırmanışa geçse de, hala üçüncü ya da dördüncü parti olma konumundan kurtulabilmiş değil. 12 Mart öncesi CHP'sinden zaman zaman geri siyasal cizgiye düşen HP'nin bu konumdan kurtulması pek de olanaklı görülmemektedir.

CHP'nin eski kadrolarının büyük bir kısmını bağrında toplayan SODEP ise, ikinci büyük parti olduğunu artık kanıtlamış durumda. Ayrıca Başkan II.İnönü' başlardaki tutukluğunu atarak iyi bir burjuva siyasetçisi olma yolunda bir hayli adım atmış durumda. İlkelerden, Batı'daki sosyal demokrat partilerde görülen fikir derinliklerinden çok, miras devamcılığı gibi motiflerle iş görmeyi kendisine **"ilke"** edinmiş SODEP, eski CHP'nin tipik bir kopyası durumunda. Bunun en çarpıcı örneği, geçtiğimiz günlerde parti içinde sorun yaratan Belediye Başkan adaylarının seçimidir. İstanbul'un eski Belediye Başkanlarından Kotil'in deyişiyle **"Şehzade"** kararını tek başına vermişti; II.İnönü, birden fazla Başkan adayı bulunan İstanbul ve Ankara'da kararı kendi vermiş, İstanbul'da Kotil yerine Korel Göymen'i, Ankara'da da Murat Karayalçın yerine Dalokay'ı seçmişti. Bu seçim parti içinde huzursuzluklara yol açsa da eski kurtlardan Kotil bunu fazlaca sorun etmeyince iş tatlıya bağlanmıştı. Üç büyük ilde diğer partilere göre hayli üstün durumda olan SODEP'in tek korkusu Ankara'daki durumdur. Dalokay'ın karşısında eski **"solcu"**lardan Turan Temuçin'in HP'den aday olması Ankara'da SODEP'in işini zorlaştırmaktadır. Başlangıçta ıvır zıvır bir muhalefet yapan SODEP bu tavrın bir **"sosyal demokrat"** parti için bir hayli rezalet olduğunu görmüş olacak ki, bu tavrını değiştirerek **"siyasalaf"**, **"anti-demokratik yasaların kaldırılması"** gibi vaadler öne sürmeye başlamıştır.

SODEP de DYP gibi seçimlere az kala demokrasi içerikli bir söylemi ön plana çıkartmaktadır. Bu da, 25 Mart seçimlerinden sonra demokrasi talepli bir siyasal muhalefetin yaygınlaşacağının bir başka belirtisidir. Çünkü gerek DYP'ne, gerekse de SODEP'ne böylesine bir söylemi ön plana çıkarttıran, sıkıştırılmış bir toplumsal muhalefetin sinirli kıpırdanışlarıdır. Bu kıpırdanışlar cezaevlerinde, anaların eyleminde, tütün üreticilerinin protestolarında ilk ufak belirtilerini göstermektedir.

Öte yandan bir ara sosyal demokrat kamuoyunda umut uyandıran ve Ocak ayında kurulacağı söylenen DSP'den ise ses soluk çıkmadığı gözlenmektedir.

Tütün üreticileri Maliye Bakanını protesto etti

Yine umduklarını bulamayan tütün üreticileri Maliye Bakanı'nı yuhalayarak tütün taban fiyatlarının düşük tutulmasını protesto ettiler

Şubat ayı içinde açılan 1984 ürünü Ege ekici tütün piyasasında üretici köylüler Maliye Bakanı'nı protesto ettiler.

Tütün üreticilerini hayal kırıklığına uğratan Maliye Bakanı İzmir'de açtığı 1984 ürünü tütün piyasasında başfiyatı 465 TL. olarak açıkladı. Ancak 1kg. tütün yaprağının maliyetinin 513 TL. olduğunu söyleyen köylüler, başfiyatın en az 550 TL. olması gerektiğini açıkladılar.

Ege ekici tütün piyasası açıldıktan sonra bir çok köylü bu fiyata tütünlerini satmayacaklarını söyleyerak koçanları imzalamadılar.

Ege ekici tütün piyasasını açtıktan sonra Cumaovası'na giden Maliye Bakanı Vural Arıkan'ı karşılayan kalabalık üretici topluluğu Bakanı protesto ettiler. Polisin müdahale ettiği gösteriler çeşitli merkezlerde de devam etti.

Türkiye'de tütün ekimi 500 binnin üzerinde ekici ailesinin geçim kaynağını sağlıyor.

Cunta'dan "demokrasi"ye, Sıkıyönetimden "olağanüstü hal"e

13 ilde sıkıyönetim kaldırıldı

TBMM, 12 Eylül 1980'den beri tüm Türkiye'de uygulanmakta olan sıkıyönetimin 19 Mart'tan sonra 13 ilde kaldırılmasını, geri kalan 54 ilde 4 ay daha uzatılmasını kararlaştırdı.

TBMM'de oybirliğiyle kabul edilen karara göre Kırklareli, Muş, Burdur, Bilecik ve Kütahya'da sıkıyönetim tamamen kaldırılırken Çanakkale, Gümüşhane, Kırşehir, Sinop, Isparta, Kastamonu, Çankırı ve Bitlis illerinde "asayiş" gerekçesiyle "olağanüstü hal" ilan edildi.

Baskının ve terörün yasalarla kurumlaştırıldığı Türkiye'de cuntanın sıkıyönetimi aşamalı olarak kaldırıp "demokrasiye geçildi" numarasına kendisinden başka kimseyi inandıramamaktadır, çünkü halkların özgürlükleri sadece sıkıyönetimle değil baskı ve terör yasalarıylada zaten kuşatılmıştır. Sıkıyönetimin bütün ülkede kaldırılsa da 82 Anayasası durduğu müddetçe, Türkiye hep sıkıyönetimde yaşayacaktır.

OLAĞANÜSTÜ HAL NEDİR?

"Tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar yada ağır ekonomik bunalım" ve "şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması" durumunda uygulanacak önlemler olarak ikiye ayrılan Olağanüstü Hal Yasası 27 Ekim 1983 günü 2935 sayılı kanunla yürürlüğe girdi.

Gelişen olaylara karşı olağanüstü hal yasasını uygulamakla görevli olan il yada bölge valileri kendi emrindeki kuvvetlerle olayları bastıramadıkları takdirde, bölgedeki en yüksek askeri komutanlıktan yardım istiyebiliyor.

Ysaya göre alınabilecek önlemler şöyle sıralanıyor:

- Sokağı çıkmayı sınırlamak ve yasaklamak,
- belli yerlerde yada belli saatlerde kişilerin dolaşmalarını ve toplanmalarını, araçların seyirlerini yasaklamak,
- kişilerin üstünü, araçlarını, eşyalarını aratmak ve bulunacak suç eşyası ve delil niteliğinde olanlara el koymak, kimlik belirleyici belge taşıma mecburiyeti koymak,
- bazı yayın araçlarını toplamak, basılmasını, çoğaltılmasını yasaklamak,
- silah ve mermi taşınmasını yasaklamak.

DGM'ler 1 Mayısta çalışmaya başlıyor

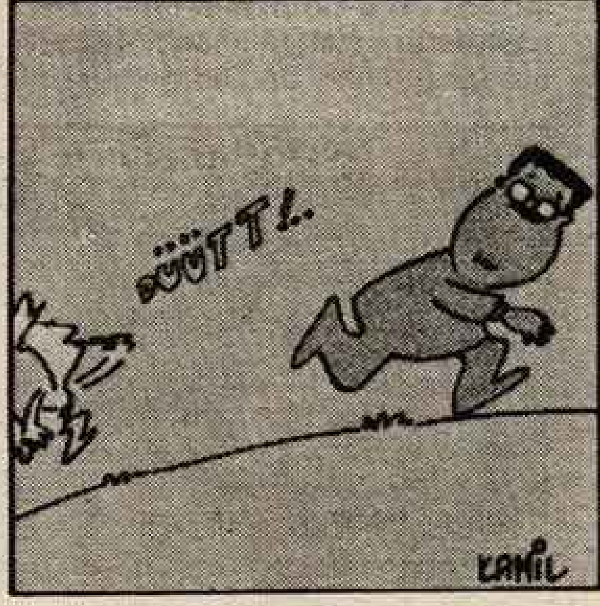
29 Şubat 1984 tarihinden itibaren yürürlüğe giren Devlet Güvenlik Mahkemeleri Yasası'na göre bu mahkemelere hakim ve savcıların atanmasına başlandı. 1 Mayıs 1984 tarihinden itibaren 8 ilde çalışa cak olan DGM'lere tayinler 1 Mayıs'a kadar tamamlanacak.

1 Mayıs'tan sonra meydana gelecek olan olaylara bakacak olan DGM'ler Ankara, İstanbul, İzmir, Diyarbakır, Erzincan, Konya, Kayseri ve Malatya illerinde kuruldu. Bu mahkemelere dışarıdan dosya aktarımı yapılmayacak.

12 Mart askeri darbesinden sonra da kurulan DGM'ler kitlelerin yükselen mücadelesiyle 1977 yılında kapatılmıştı. Özel olarak devrimci-demokratları yargılamak için kurulan DGM'ler kitlelerin mücadelesiyle yine ezilecektir.

Kamu kuruluşlarını Özel sektöre satma yasası çıktı

"Tasarufların teşviki ve kamu yatırımlarının hızlandırılması" amacıyla köprü-baraj vb. kamu tesislerinin satılmasını öngören yasa, TBMM Genel Kurulu'nda 17 saat süren görüşme sonunda 146'ya karşı 183 oyla kabul edildi.

Konunun gündeme geldiği ilk günden beri muhalefet partilerinin tepkisini çeken yasa, Türkiye'deki altyapı tesislerinin ve KİT'lerin yerli yada yabancı gerçek ve tüzel kişilere satılmasını öngörüyor.

Yasaya göre kamu kurum ve kuruluşlarına ait altyapı tesislerinin yalnızca giderleri, diğer tesislerin ise işletme hakkı ve mülkiyeti yerli yabancı kişilere satılabilecek. Amaç olarak da bu satışlar sonunda elde edilecek gelirin yüzde 10'unun kalkınmada öncelikli yörelerdeki özel ve kamu kuruluşlarının yatırım ve işletme finansmanında kullanılması düşünülüyor. Gelirin geri kalan bölümünün ise illerde halkça açılacak kamu tesislerinin finansmanında ve altyapı tesisleriyle diğer tesislerin her türlü işletme, idame, bakım ve onarım masraflarının karşılanmasında kullanılması düşünülüyor.

SATILACAK YADA KİRALANACAK KURULUŞLAR

Yasaya göre hisse senetleri satılacak olan KİT'lerden bazıları şunlar; Devlet Malzeme Ofisi, Devlet Yatırım Bankası, Et ve Balık Kurumu, Ziraat Bankası, Süt Endüstrisi Kurumu, Türkiye Zirai Donatım Kurumu, Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri, Makina Kimya Endüstrisi, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları, Sümerbank, Toprak Mahsülleri Ofisi, SEKA, PTT, TKİ, TPAO, Türkiye Şeker Fabrikaları.

Yine yasaya göre köprü, baraj, elektrik santralleri, karayolu, demiryolu, haberleşme sistemleri,deniz ve hava limanları gibi kamu kurum ve kuruluşlarına ait altyapı tesislerinin yalnızca gelirleri satılacak.

TEPKİLER

6 Kasım seçimleri öncesi Özal'ın seçim propagandalarında yer alan satış yasası ilk günden beri muhalefetin tepkilerini çekmeye devam ediyor.

HP Genel Başkanı Calp "eğer yasa cumhurbaşkanının imzasından geçerse Anayasa Mahkemesi'ne gideceklerini, hükümet oldukları zamanda bütü işlemleri durduracaklarını" söylerken, SODEP Genel Başkanı İnönü'de "kâr eden bir kaç kuruluşu özel sektöre devretmeye çalışıyorlar'" diyerek tepkilerini göstermeye devam ediyorlar.

Ancak şöyle yada böyle kamu kuruluşlarının, özelliklede TPAO (82 kârı 42.3 milyar), İPRAŞ (82 kârı 17.5 milyar), TKİ (82 kârı 14.8 milyar), ÇAYKUR (82 karı 10.2 milyar) gibi kâr eden kamu kuruluşlarının devredilmesi yasanın temel amacı. Tabii ki bu arada yabancı kişi yada kuruluşların TPAO gibi yıllık kârı 42.3 milyar olan kuruluşlara yönelmesi de mümkün oluyor.

Türk uçaklarının İran Kürdistan'ını bombaladığı haberi gerçek mi?

Ne oluyor?

Türkiye'nin Irak Kürdistanına yönelttiği saldırıdan sonra basında ilginç yazılar çıkmaya başladı. Bu yazıların temel iddiası: *Irak ve Iran Kürdistanındaki gelişmeleri dizginleme görevinin ABD tarafından Türkiye'ye önerildiği* doğrultusunda. Tabi basında Kürdistan teriminden kaçınmak için "Ortadoğu, Irak-İran savaşının yarattığı karışıklıklar" gibi deyimler de kullanılıyor. Genellikle demeçleri veren 'Devlet büyüklerimiz', veya yazıları yazan gazeteciler, Türkiye'nin bu taleplere karşı direndiğini de vurguluyorlar.

Bu haberlerin en ilgincini emekli Büyükelçi Nuri Eren 25 Şubat tarihli Günaydın'da dile getirdi. Bu yazıdan bir bölüm aktaralım:

Kürtler, hem Iran'ın hem Irak'ın daimi en zayıf bölgesini oluşturmuştur. Sovyet-Iran ilişkilerinde yeni gerginlik sonucunda Rus yardımı ile İran ve Irak Kürdistanında ikinci dünya savaşında olduğu gibi özgür bir Kürt devleti kurulmasından bahsedilmektedir. Dış yorumcular, Türkiye'nin bundan az zahmetli, çok önemli rol oynayabileceğini hesaplamaktadırlar. Kerkük bölgesinde Irak'in bilgisi ile müdahalesi bütün planı suya düşürecektir, Üstelik Iran'ı Kürtler yoluyla dağılma sathına itilmekten kurtarmış olacaktır.

Aynı konuya değinen Teoman Erel de, 28 Şubat tarihli Milliyet'te ABD Savunma Bakan Yardımcısı Richard Perle'nin Kenan Evren'in Suudi Arabistan gezisinin hemen öncesinde Ankara'ya gelerek aynı tezleri tekrarladığını ve daha 'aktif rol' önerdiğini ileri sürüyordu. Teoman Erel de Türkiye'nin öneriyi kabul etmediğini belirtip, 'aman bulaşmayalım' diye uyarıyordu.

12 Mart tarihinde ise BBC Ankara kaynaklı bir haberinde *Türkiye'nin İran'daki Mahabad ve Serdeşt mıntıkalarına hava akımları düzenlediğini; bölgedeki Kürt ayrılıkçılarının mevzilerini bombaladığını; bir Türk uçağının düşürülüp, pilotunun Kürtlerce esir alındığını* açıkladı. BBC haberin İran'lı Kürt gruplarınca da doğrulandığını bildirdi. Gazetemize ulaşabilen haberlere göre ise saldırı ancak Serdeşt mıntıkasına yapıldıysa anlamlı olabilir, çünkü Mahabad çevresinde hava akımlarına hedef olabilecek durumda bir peşmerge karargahı yok. Kaldı ki İran Kürdistan Demokrat Partisinin yurtdışı sorumlularının böyle bir olayı doğrulamadığı bildirildi. Bu durumda, eğer haber doğru değilse bile, amaçlanan ne?

Sürekli Türkiye'nin böylesi önerileri kabul etmediği vurgulanırken çıkan tüm haberler Türkiye'nin ABD tarafından Kürdistan'ın jandarmalığıyla görevlendirilmek istendiği doğrultusunda. Dolayısıyla Türkiye'de ve uluslararası kamuoyunda olayın ağır ağır açık edilmesiyle beraber kanıksattırılması da söz konusu. Bir yandan Türkiye'nin bu göreve 'zorlandığını' da söyleyebiliriz. Çünlü ordunun haldeki ilkelliği ve bu görevin Türkiye'nin kendi iç politik arenasına etkileri düşünüldüğünde ordu üst kademelerinin bile bu soruna ihtiyatlı yaklaşmak zorunda kalabileceğini tahmin etmek zor değil. Ancak Türkiye ordusunun Amerikan yardımına duyduğu ihtiyaç ve Ortadoğu'da etkinleşmenin Suudi Arabistan sayesinde ekonomik sıkıntılarımızı da hafifletebileceği beklentileri ağır ağır Türkiye'yi böylesi bir role soyunmaya doğru itiyor. Diğer yandan da iç ve dış kamuoyunun bu haberler --ki birçoğunun asılsız olması da sözkonusu-- sayesinde giderek kanıksaması, Türkiye'nin Kürdistan'a yönelik somut adımlar atmasını kolaylaştırıyor. Şimdiki halde 'getireceğinden çok götüreceği var' diye eleştirilen bu öneriler, 'karının' çok olacağı açıklandığında topluma sevimli gösterilebilecektir.

Ne de olsa aslında 'tarihsel olarak bize ait olan Kerkük'ü vatanımıza geri katmış olacağız. Arada petrol sıkıntımızı da gidermiş olacaksak da bu küçük çıkar hareketin ulviliği ile tam uyum içinde!'

Türkiye'nin 60 yıllık dış politikasında köklü bir değişikliği ifade edecek bu adımı atıp atmayacağını bilmiyoruz. Ancak Kürdistan jandarmalığına soyunan Türkiye devletinin, bu maceranın tek başarısı Kürdistan çapındaki muhalefeti birleştirmek olabilir!. Böylesi bir saldırı aradaki sınırların yıllardır sancısını çeken Kürdistan ulusal hareketini tek bir cephede döğüşmeye zorlar. Böylesi bir olayın Türkiye Kürdistanında da yankı bulması kaçınılmaz bir olaydır. Yeniden Osmanlı padişahlarına özenen Kenan Evren'e hatırlatmak isteriz ki Kürdistan'ı denetlemek için yapılan müdahale ulusal direnişin Kürdistan çapında yaygınlaşmasından gayri bir sonuç elde edemeyecektir. Üstelik Türkiye işçi sınıfı İsrail toplumuna hiç benzemez... Kürdistan'a karşı seferberliğinize Türkiye halkları gereken cevabı verecektir.

Öğrencilere 'ayrıcalıklı' af çıktı

Aylardır sözü edilen yüksek okul öğrencilerine af "ayrıcalıklı" olarak nihayet çıktı.

60 bin kadar öğrenciye yeniden okuma hakkı kazandıran "özel af" TBMM'den onaylanarak geçti. Yasaya göre, 1976-77 öğretim yılı başından 1983-84 öğretim yılı sonuna kadar kaydı silinen yada kendi isteğiyle okullarından ayrılan öğrenciler affa giriyor. Bu öğrencilerin, yasanın Resmi Gazete'de yayınlandıktan sonraki ilk üç ay içinde okullarına başvurması gerekiyor. Yine yasaya göre kayıtları yenilenen öğrenciler kaç dersten kaldıklarına bakılmaksızın kaldıkları yerden devam edebilecekler.

Öğrencilere, kayıtlarını yaptırdıkları okullara devam zorunluluğu da getiren yasa, son sınıfta tek dersten bekliyenlere yada Açık öğretim Fakültesi'nde okuyanlar için böyle bir zorunluluk getirmiyor. AÖF'ne kayıtlarını yaptıran öğrenciler hem okuyup hem de çalışabilecekler.

AFFOLUNMAYACAKLAR!

Yaklaşık 60 bin öğrenciyi ilgilendiren "özel af" yine sayıları bir hayli kabarık olan kaydı silinmiş öğrenci kesimini ilgilendirmiyor. Yasaya göre sıkıyönetim kararı ile üniversitelerden atılanlar ile devlete karşı suçlardan hüküm giyenler ve YÖK Yasası'nın yürürlüğe girdiği 4 Kasım 1981 tarihinden sonra disiplin cezası alarak üniversitelerden ilişiği kesilenler af kapsamının dışında kalıyor.

Af yasasının 60 bin kadar kişiye yeniden öğrencilik hakkı tanımasına karşın, derslere devam zorunluluğu maddesi, kayıt yaptıranların sayısının bir hayli az olacağını da gösteriyor.

Büyük bir kısmı çalışma hayatında olan bu "yeni öğrencilerin" bir takım haklarını kaybedip, okullara kayıt yaptırmayacağı açık birşey.

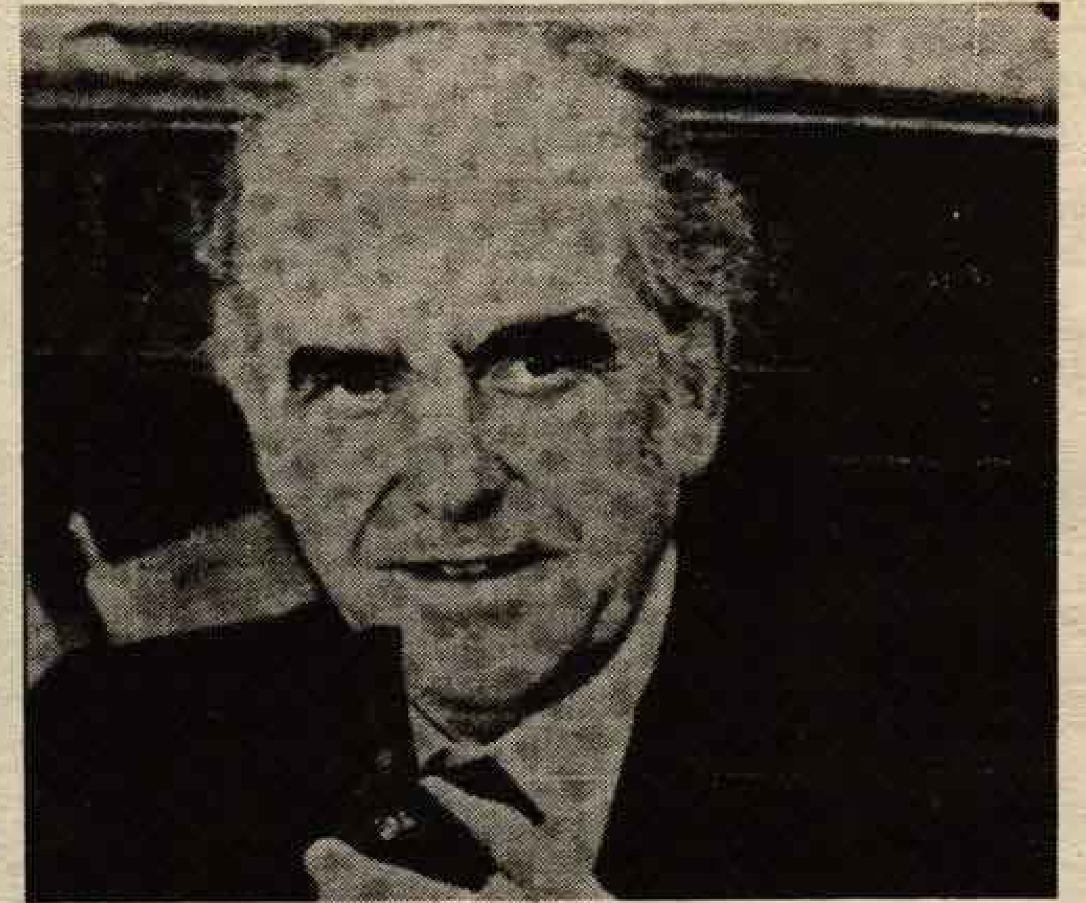
"Sıkıyönetim kararı ile üniversitelerden atılanlar ile devlete karşı suçlardan hüküm giyenler ve YÖK Yasası'nın yürürlüğe girdiği tarihten sonra disiplin cezası alanların" affın dışında tutulması da af yasasının ne kadar "demokratik" olduğunu gösteren ayrı bir konu.

Arkasında ABD'nin olduğu

Sahte gerginlik

Türk donanmasının tatbikat yeri

Yunan Başbakanı Papandreu

Önce TBMM'nin uyarısıyla başladı herşey... Bir süreden beri Hürriyet gazetesinin malum şöven diliyle sürdürdüğü yayınla, Türkiye kamuoyu Yunanistan'a karşı düşmanca bir havaya sokulmaya çalışılıyordu. Sonra TBMM'deki partiler milli birlik ve bütünlük içinde Yunanistan'ı uyaran bir bildiri yayınladılar. Bildiride **"Yunan milletinin arzusu hilafına bazı idarecilerin akıl dışı yollara başvurabilecekleri ihtimalini göz önünde tutan TBMM büyük Türk milleti adına Yunanistan'ı uyarmayı vazife bilir. Herhangi bir haksız davranış bütün Türk milletini yek vücut olarak karşısında bulacaktır"** diyerek aba altından sopa gösteriliyordu.

Gerek boyalı basının kışkırtıcı yayınları, gerekse de TBMM'nin **"uyarı bildirisi"**nin ortaya çıkış zamanlaması bir hayli ilginçti. Bu kışkırtmaların yapıldığı sıralarda ABD Kongresi, Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs'a verilecek askeri yardımı görüşüyordu.

Yunanistan'ın buna tepkisi gecikmedi. Ege'de atış talimleri yapan Türk savaş gemilerinin bir Yunan muhribine ve bazı Yunan balıkçı teknelerine ateş açtığı iddiasıyla Yunanistan'ın Türkiye elçisini geri çekme kararı alınıyor ve Türkiye'ye de kendi elçisini çekmesi bildiriliyordu. Böylece 1974 yılından beri Türk-Yunan ilişkilerinin en gergin dönemine giriliyordu.

Türk yetkililer ise Yunan gemile- haberleri --ki birçoğunun asılsız ol- Yunanistan'ın boşuna gerginlik yarattığını söylüyorlardı. Ancak aradan bir gün geçmeden Yunanistan kararından vazgeçerek elçisini çekmeyeceğini bildiriyordu. Türk-Yunan gerginliğin bir anda başlayıp bir anda bitmesinin daha çok NATO ve ABD'nin zorlamasıyla olduğu yaygın bir kanı oluyordu.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki son gerginliğin ABD politikalarından kaynaklandığı, bir çok çevrenin ortak görüşü olmaktadır. Bir yandan Kıbrıs konusunda ABD'nin Türkiye'ye yaptığı baskılar Türkiye'yi Yunanistan'a karşı kışkırtırken, öte yandan da ABD Kongresinde Türkiye'ye yardımın arttırılması önerileri de Yunanistan'ı Türkiye'ye karşı kışkırtabilmektedir. Böylece iki Nato üyesi arasındaki sürekli bir gerginlik hali ABD'nin bu iki ülke üzerindeki denetimini ve etkisini devam etirmesiyle sonuçlanmaktadır.

SAVUNMA HARCAMALARI VE ASKERİ GÜÇ KARŞILAŞTIRMASI! (1975-1982)

	Toplam Harcama (Milyar dolar)		Kişi başına (dolar)		Bütçe içinde savunma harcamaları (%)		Milli gelir içinde savunma harcamaları (%)		Silahlı kuvvetlerde personel sayısı (1000 kişi)		Muazzaf (1000 kişi)	Ordu dışında güvenlik gücü (1000 kişi)
	1975	1981	1975	1981	1975	1981	1975	1981	1975	1982	1982	1982
Türkiye	2.2	2.6	55	56	26.6	20.7	9	4.5	453	569	836	120
Yunanistan	1.4	2.3	159	237	25.5	20.3	6.9	5.7	161.2	206.5	404	29

8 Mart kadınlar gününde 2 mektup

Acı ama gerçek

8 Mart Dünya Kadınlar Günü. Tüm çileli, dertli ve toplumumuzun ezilen tabakası olan analarımıza, bacılarımıza bu mutlu günlerinde içten selamlarımı iletirim.

42 yaşında, beş çocuk anası ve dört seneden beri gurbet eldeyim. Bu yaştan sonra gurbet ellerde yaşamaya, canlarım ciğerlerim biricik yavrularım için katlandım. Babaları ondört senedir burada. Dile kolay geliyor, tam ondört sene. Babalarının gurbete çıktığında büyük kızım ilkokula yeni başlamıştı. Yıllar önce düşler kurardık, acaba bizim yavrumuz büyüyüp de siyah önlük, beyaz yaka ile okula gittiği günleri görebilecekmiyiz diye. Bu günleri ben gördüm ama babası göremedi. Yavrularım okula boyunları bükük başladı. Baba sevgisinden yoksun, kanatlarım altında. Onlara bir ananın verebileceği en büyük şefkati elimden geldiği kadar vermeye çalıştım ama bir babanın verebileceği sevgiyi, şefkati veremedim. Koca bir senede babalarının yüzlerini bir kere görür oldular. Doyasıya sarılıp baba diyemediler.

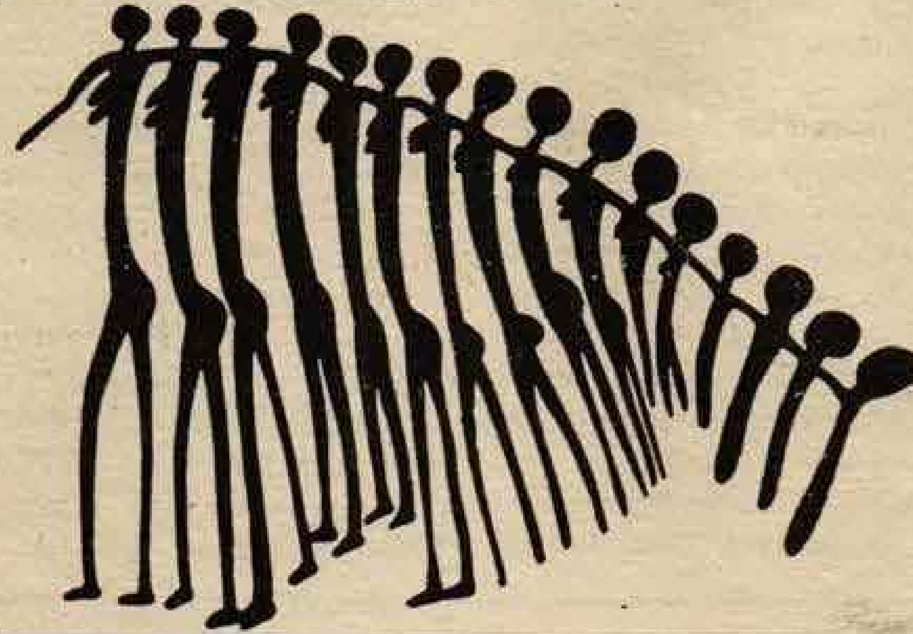
Zaman denilen o nesne ve ardından sürüklediği koskoca yıllar birbiri ardına durmadan ilerledi. En büyük kızımı Kız Meslek Lisesi'ne yazdırdım. Onun küçüğünü babasının isteği üzerine kuran kurslarına kaydını yaptırdım. Çocuklarım büyüdükçe, bende de korkular büyüyordu. Başlarında ne baba ne bir abi. Ben onların peşine her yere gidemezdim. Sabah evden çıktılar mı, akşam eve dönene kadar kaç kez ölür dirilirdim. Acaba başlarına bir şey mi geldi. Birisi bir söz mü söyledi. Arkadaşları kandırıp kötü yollara mı götürürler diye. Bazen tüm bunları bir kenara itip kendi kendime teselli verirdim. Ben onları kız değil erkek yetiştirdim, haram süt emzirmedim. Benim yüzümü kara çıkarmazlar derdim. Bir sabah büyüğün küçüğü okula gitmedi. Niçin gitmediğini sorduğumda. Ana bak dedi, beni okutmak istiyorsanız ortaokula yazdırın hem orada din dersi de varmış. Göndermezseniz, kuran kursuna gitmem, hem kendimi de öldürürüm. Son kelimeleri ciğerime bir kurşun gibi işlemişti. Kimden öğrenirdi böyle kelimeleri, kim yol verirdi bilmiyorum. Bir hafta gecikmeli ortaokula yazdırdım. Babasına bildirdiğimde buna karşı çıktı. Hafız yapacaktım ben kızı dedi. Alamanyalara gidenler hep açılıp gelirdi. Bizim bey kapalıyor, her sene izine geldiğinde diktatör biri oluyordu. Her geçen sene bizi birbirimizden koparıyordu. Benim tek dayanağım yavrularım, onun ise Markları idi. Büyük kızım Kız Meslek Lisesinin dikiş bölümünü bitirdi. O sene bir kısmetlisi çıkarak evlendirdim. Onun küçüğü ortaokul son sınıfa geçti. Üçüncü kızımda ortaokula başladı. Onun pek okumakta gözü yoktu. Benim korkum, ikinci kızdaydı. Her geçen gün yeni şeyler öğreniyor, anlaşılmayan kelimeler konuşuyordu. Her okuyan mı böyle olurdu. Büyük kızım da okudu ama başından baş örtüsünü çıkarmadı. Bu tutturmuş elbisesiz, eteksiz pantolon giyinmeye kalkıyor. Bu bizim geleneklerimize uyar mı, konu komşu ne der hiç düşünmüyor.

1980'li yıllardı Çorum'da gün geçmiyordu ki bir olay çıkmasın. Korkuyordum. Bir gün yavrumun ölüsü gelecek diye. Beni dinlemez, sözümü tutmaz oldular. Başlarında baba yok ki söz dinlesin. Babasız öksüz çocuk değiller ya. Bir mektup yazdım. Uçak biletlerimizi gönder diye. Burda okumanında yaşamanında sonu gelmişti. İnsan doğduğu yerde değil doyduğu yerdedir diyerek beş yavrumu da alarak babalarının yanına geldik. Bu yaştan sonra gurbet ellerde ne yapacaktım. Ben bir şey görmedim, cahil kaldım. Yavrularım kendilerini kurtarır diyordum. Bu kader sende olduktan sonra dünyanın öteki ucuna gitsen, senin peşini bırakır mı? Buralara gelmekle hata ettiğimi şimdi anlıyorum. Ne demişler, "yerinden oynayanın başına bin türlü iş gelmiş". Bizim bey alışmış yıllardır kendi pişirip kendi yemeye. Çocukların yükü ağır geliyor ona. Yavrularına bir gün güler yüz göstermedi. Alışmamış ki bilmiyor yavru sevgisini. Dinini, imanını işe, paraya bağlamış. Ne yapacaksın yıllar onu bu hale getirmiş. Yalnızlık, gurbet, ağır iş koşulları hırçın gaddar bir kişi yapmış. Bundan sonra değişecek değil. Çocuklarımın hepsi şimdi okula gidiyor. En küçük kızım birinci sınıfa burada başladı. Küçükler çevrelerine çabuk alıştılar. Alamancayı hemen kavradılar. Evde bile Alamanca konuşuyorlar. Ya büyük kızım, oda gidiyor okula ama eve geldiğinde gözleri pınar olup akardı. Sorardım. Nen var kızım. Buralar bana göre değil, çekemiyorum derdi. Kendine dönük, bizleri hiçe sayan biri oldu. Babası ile araları iyice açıldı. Okulu bıraktı. Onaltı yaşında iken ele boyun eğerek çalışmaya başladı. Zaman ilerledikçe beyde bize alışmaya başladı ama evimizde huzur kalmadı. Bir gün büyük kızımın dolabında bir mektup elime geçti. Türkiye'den yatılı okuldan geliyordu. Aklındaki, fikrindeki Türkiye'de okumaktı. Bu yaşımdan sonra ben alışmıştım gurbet ellere amakızımın gelişmeleri beni üzüyordu. Bunlar için mi gelmiştim? Her gün beyin çekilmez sözlerine bunlar için mi katlanmıştım. Yavrularıma gelecek sağlayayım diye geldiğim gurbet elde, iş bile bulamaz oldular.

23.11.83 tarihinde kızım işe gidiyorum diyerek bir daha dönmedi. Bir hafta sonra Türkiye'den kart atmış. Gurbet diyarda yetişen fidanlar gibi ilk meyvelerini zehirli vermeye başlamıştı. Onsekiz senedir bunun için mi bir dediklerini iki etmedim? Bir gün göz yaşlarım ile bırakmaları için mi bu yaşa getirdim? Çekemedi yavrum, alışamadı gurbet ellere. Korkum, düşüncelerim her geçen dakika daha da artıyor. Ya öteki yetişip gelen üç yavrum. Onlardami bir gün yuvalarını terkedip gidecekler. Bunun ne demek olduğunu ancak bir ana bilebilir. Tüm analara sizin aracılığiniz ile seslenmek istiyorum. Yavrularınıza sahip çıkın, onların dediklerini elinizden geldiği kadar yapmaya çalışın. Onlarda yarın ana baba olacaklar. Onlara güzel bir gelecek sağlamada elinizden geleni esirgemeyin.

Acı haber tez duyulur derler esas aslı oluyor. Şu anda ne hatırlamaya ne de yazmaya elim varıyor. Yavrumun parçalarını bir çuvalda gözlerimin önüne koyduklarında dünya başıma yıkıldı sanmıştım. Bu çekilmez acıdan sonra daha yaşıyorum, öteki yavrularım için. Bir trenin altına kendini atmış. Çantasından çıkan mektubun son satırlarında şöyle diyordu. "Bu kör olası düzen içinde yaşamak için ölmeyi göze almak lazım.". 1984 yılı 8 Mart kadınlar gününü bu acılar ve korkular içinde giriyorum. Bazende düşünüyorum. Ben gibi çileli, ezilen, yavrusundan yoksun kadınlarımızın düşünemiyor. Daha geçen sene öğrendim. Kadınların böyle bir günü olduğunu. Yavrum o gün elinde bir paketle gelmişti. Sevinçliydi, gülüyordu ve sanki son bir defa doyasıya sarılayım der gibisine sımsıkı boynuma sarılıyordu. O gün anlatmıştı, kadınların da böyle bir günü olduğunu. Yavrum,un kadınlar gününde ilk ve son hediyesi oldu. Acı ama ortada gerçek olan bir şey varki!.. Bu kör olası düzen içerisinde yaşamak için ya kör olacaksın ya da öleceksin. Belki bu karamsarlığımı yerinde bulmazsınız ama, gurbet elde geçen her dakika ve yavrumun yokluğu beni bu karamsarlığa sürükledi. Acı ama gerçek!..

1.3.84
Özlem

8 Mart'ı analım

DT'nin Mart sayısı çıktığında 8 Mart günü geçmiş olacaktır. Bilindiği üzere, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'dür. Eğer bilinmiyorsa mutlaka öğrenilmesini tavsiye ederim. Herşeyden önce büyük tarihi değeri vardır.

Efendim, 8 Mart'a doğru bizlerde-daha doğrusu çoğumuzda- bir faaliyettir başlar, tarif edemem. Eğer bir dernek çatısı altında toplanma olanağımız varsa, kimimiz bu günün değerini konu alan toplantılar, seminerler hazırlarız veya bunların hazırlandığı yerlere gideriz, kimimiz ise -bende olduğu gibi- birşeyler yazma ihtiyacını hissederiz.

Erkek kardeşlerimizde sağolsunlar, ellerinden geldiğince, bizleri bu faaliyetimizde desteklemek isterler. Bazı nedenlerden ötürü biz kadınlar örneğin dernek faaliyetlerine tüm sene boyunca katılmamışsak, veya katılmıyorsak bile, bizden bu günde mutlaka birtakım hazırlıklar beklerler. Biz de bunu boynumuzun borcu biliriz, uykusuz geceler geçirmek zorunda kalsak bile. Ortada ne de olsa prestij meselesi var. Katılımı -bilhassa erkek arkadaşlarımızın arttırmak için, hatta kimimiz pasta filan yapmayı öneririz. Tabi buna diğerlerimiz şiddetle karşı çıkarız. Pasta yapmak da ne oluyor yani? Senenin bir gününde de olsa, çoğumuzun ayaklarını bağlayan mutfak zincirini kırıp atmak isteriz. Fırsat fırsattır!

Bırak birçok yoldaşımız, arkadaşımız gelmesin, nasıl olsa aralarından iyiniyetli bir kaçı çıkıp gelecektir, kuru kuru oturmak pahasına da olsa. Sağolsunlar.

Katılım az da olsa, çok da olsa (tabi buna seminer tipi toplantılarda nadir rastlanır) bizler hazırladıklarımızı büyük bir heyecanla katılanlara sunarız. Toplantı bittiğinde, hele hele biraz olsun başarılı geçtiğini hissedersek, adeta coşarız. Coşmak da laf mı, yepyeni insanlar, genç kızlar oluruz.

O güne değin kendilerini bizlerden teoride olsun, pratikte olsun üstün gördüğümüz erkek yoldaşlarımızla eşdeğerlere sahip oluruz adeta.

Hemen aynı gün en kısa zamanda yine biz kadınlar tarafından bir seminer verilmesi gerektiğini vurgularız. Bu öneri hatta bazen erkek yoldaşlarımızdan gelir. Bu bizleri o kadar gururlandırır ki, anlatamam. Kısa bir zaman sonra yeni bir (8 Mart dışı) faaliyete hazırlanmak üzere biraraya geliriz. Ama bakarızki eksiğiz. Niye, diye sorarız gelmeyenlere ilk fırsatta. Alınan yanıt şudur genellikle: Evde işim çoktu veya çocuğu yalnız bırakamadım. Ve adeta 8 Mart'ın verdiği coşkunluk unutulmuşcasına çekiliriz yine kabuğumuza.

SENEDE BİR GÜN DE OLSA YAŞASIN DÜNYA KADINLAR GÜNÜ!!!

A. B.

Marksistler ve Sosyal-Demokratlar

Demir ÖZLÜ

Şu bizdeki **"Sosyal-Demokrat"** adı verilen hareketler üzerinde açık seçik bir bilince varmak gerekmektedir. Bu hareketler Batı ülkelerinde aynı adı alan hareketlere benzememektedirler. Ama bu benzemezlik de bir e r d e m değildir. Tersine erdemsizliktir.

19. yüzyıl sonunda, marksist hareket de **"sosyal-demokrat"** adını alıyordu. Marx da, bizzat kendisi **"sosyal-demokrat"** kavramını kullanmıştır. 20. yüzyıl başında Rusya'daki Lenin'in partisinin de adı **"Sosyal-Demokrat İşçi Partisi"**'dir. İsveç, Alman ...v.b. -bugünkü- Sosyal-Demokrat Partiler'in de adı böyledir. Uluslararası işçi sınıfı hareketi, belli bir döneme kadar bu ad altında yürümüştür. Nihayet, I. Enternasyonal'de de, II. Enternasyonal'de de, bu partiler, bir noktaya kadar birlikteydiler. Esas ayrılık, I. Dünya Savaşı sırasında, bugün adı gene **"sosyal-demokrat"** olan partilerin *'milliyetçi'* bir tavır almalarından sonra başlamıştır.

Birliktelik sadece bu kadar değildir. Fransız Sosyalist Partisi, yüzyılın ilk çeyreğinde, Lyon Kongresi ile Fransız Komünist Partisini, İtalyan Sosyalist Partisi'nden ayrılanlar 1922 de, İtalyan Komünist Partisi'nin, İsveç Sosyal-Demokrat Partisi'nden ayrılanlar İsveç Solcu Komünist Partisini doğurmuşlardır. Bugün Komünist Partilerle, Sosyalist ve Sosyal-Demokrat Partiler arasında, çok büyük görüş ayrılıkları olsa da, köken yönünden böyle bir tarihsel beraberlik vardır.

*

Bilindiği gibi, bizdeki oluşma böyle değildir. Aksine,ters ve karmaşıktır. (**"Biz bize benzeriz."**) 1963 ara-seçimlerinde ilk defa seçime giren Türkiye İşçi Partisi'nin sloganlarının halkta yankı yarattığını gören İsmet İnönü, CHP'yi **"ortanın solu"**na taşımıştır. Tabiî, sözde bir taşımadır bu ve **'ortanın solu'** kavramı, teorik olarak hiçbir şey demek değildir. Tersine, her an değişmeye hazır, bir oportünistedir, bir lâftır. Daha sonrası da bilinmektedir: Ortanın Solu, Demokratik Sol, nihayet **"Sosyal-Demokrasi"**.

Şunlar, açık açık bilinmelidir; yoksa Türkiye halkı, dün olduğu gibi, bugün de kandırılacaktır: Bizde gerçekten **"Sosyal-Demokrat"** hareket yoktur. Çünkü **"Sosyal-Demokrat"** hareket, bugün ne kadar sağa kaymış olursa olsun, tarihsel olarak işçi sınıfı hareketinden gelmektedir. Bugün, ne kadar marksist teoriden uzakta olursa olsun, tarihsel açıdan yakındır ona. Bizdeki **"Sosyal-Demokrat"** hareketse işçi sınıfı hareketinden gelmediği gibi, tarihsel olarak da marksizme yakın değildir. Aksine, bizde bugüne değin ortaya çıkanlar anti-komünist oldukları gibi, bilimsel anlamda, ayrıca da azılı birer **"Anti-Marksist"**tirler. Elbette, böylesi hareketlere **"Sosyal-Demokrat"** hareketler denemez.

Özetleyeyim: Bizdeki **"Sosyal-Demokrasi"**'nin, işçi sınıfı ile ve marksizmle tarihsel bir buluşması yoktur. Bu yüzden de tarihsel bir perspektifte marksist, yani, bir anlamda Sosyal-Demokrat değildirler. Bunun yanında örgütlenme biçimleri de sosyal-demokrat örgütlenme biçimi değildir. Bu yüzden **"Sosyal-Demokrat"** olma, bugünün Türkiye'sinde bir rozetten başka bir şey değildir. Bu yüzden faşist cunta, güdümlü **"Sosyal-Demokrat"** parti kurabilmekte: **"Halkçı Parti"**: eski bürokratlar, iyi niyetli bazı insanlar, devletten kopmuş ama *'devlete-taparlık'* anlayışından kopamamış birtakım adamlar **"Sosyal-Demokrasi Partisi"** kurabilmektedir.

(Burada halk muhalefetinin bir bölümünü ister istemez ardına takacak olan bu partiye hoşgörülü yaklaşmayalım demiyorum. Fakat, işin de bir yere varmayacağını, sadece bugünkü **"legal"** olanakları biraz zorlayacağını bilelim. Bir de Sayın Erdal İnönü'nün demokrasi programını gerçekten, bugünde bilmediğimizi kaydedelim). Öte yandan **"küskün bir lider"**, görünüşte tabanda Demokratik Sol örgütlenme ardındadır (Bu küskün lider, geçmişte **"devlet-tapıcılığı"**nın en büyük örneklerini vermişti. Ve elbette, şuradan buradan toplanan iyi niyetli bazı işçi, işçi lideri ve emekçinin dilekçeyle kurulan bir partide toparlanması, elbette tabanda örgütlenme değildir.) Bu tarihsel buluşmanın olmaması yanında, bütün bu **"Sosyal-Demokrat"** örgütlenmelerin, ülke koşullarıyla çakışan, Türkiye'ye göre gerçekçi birer programları, teorik çerçeveleri de yoktur. Öyle sanıyorum ki, Türkiye'nin koşullarında marksizmin düşmanları, sosyal-demokrat bir program da koyamazlar ortaya.

*

Bu yüzden Türkiye sol hareketini, bu örgütlenmelerden hangisi olursa olsun, onun ardına takmaya çalışan hiçbir hareket, gerçekten marksist bir hareket olamaz. Bırakın marksist bir hareket olmayı, Türkiye'nin tarihsel ve güncel sert koşullarında, sosyalist yada sosyal-demokrat bir hareket de olamaz. Bu tutumun reforumculuğun sınırlarına bile yaklaşmadığını, tersine, Türkiye'yi emperyalizmle daha da bağlı hale getirdiğini; emperyalizmin d ı ş (Kıbrıs, Ege Adaları...v.b.) e k o n o m i k ve m a l i (İMF Anlaşmaları, Petrolde subvansiyonun kaldırılması...v.b.), ve a s k e r i (SİA-Ecevit zamanında imzalanmış Türkiye-ABD Savunma ve İşbirliği Anlaşması...) sorunlarla bu çeşitten hükümetlerle nasıl kolayca oynayabildiğini, hepbirlikte yaşayıp gördük.

Bugün Türkiye'de, m a s s m e d i a araçlarında oluşturulmuş bulunan **"sol-sağ"**, siyasal terminoloji yalnızca bir aldatmacadır. Bugün Türkiye'de siyasal arenada, sol, gerçekten ve bütünsel olarak, yasaların sınırlarının dışına itilmiştir. Yeni bir düşünsel aldatmacadır bu. Dün, TKP'nin ve bazı güçlü sendikaların, CHP ile siyasal buluşma aramaları -böylece Türkiye'nin gerçek marksist-sosyalist partisinin oluşmasını önlemeleri-, nasıl büyük tarihsel kayıplara yol açmışsa, bugün de, başka planlarda, bu partilerle tarihsel buluşmalar arama çabası, yeniden, geleceği ipotek altına alacak, büyük kayıpların nedeni olacaktır.

Türkiye'de marksizmin düşmanları ile hiçbir şey yapılamaz. Türkiye'de demokrasinin de sosyalizmin de yolu, marksist teorinin bağımsız partisinden geçecektir.

Evren Suudi Arabistan'da

Evren'.in Suudi Arabistan gezisi ABD'nin Lübnan'dan çekilmesinin hemen ardından, İran-Irak savaşının yeniden hız kazandığı bir sırada gerçekleşti. Ekonomik-siyasi-askeri olmak üzere üç amaçlı olduğu açıklanan gezi 21-25 şubat günleri arasında yapıldı.

Daha geziye çıkılmadan önce iki yıldır süren müzakerelerden sonra sonuçlanan Türkiye-Suudi Arabistan arasında askeri eğitim alanındaki işbirliği anlaşmasının imzalanacağı ve bazı ekonomik yardım ve ortak proje görüşmelerinin yapılacağı açıklanmıştı. Bunlar gezi programının önemsiz bir yanını oluşturuyordu. Esas olarak bölgedeki son gelişmelerin görüşmelerin özünü oluşturması bekleniyordu. Öylede oldu.

22 Şubat Çarşamba günü gezi programı gereğince öğle saatlerinde önce heyetler halinde görüşüldü. Daha sonra Dome Sarayının bir başka salonuna çekilen Evren ile Suudi Arabistan Kralı Fahd başbaşa iki saatlik görüşmelerini yaptılar. Bütün bunlar program gereğince yapılıyordu ve normaldi. Ama aynı akşam Riyad Valisi'nin Evren için verdiği yemeğe Kral Fahd program dışı katılınca görüşmeler yemek boyunca sürdü. Hele Kral Fahd'ın gece saat 22.50'de Evren'in kalmakta olduğu konuk sarayına gelmesi ve bu ikilinin yanlarına sadece bir tercüman alıp doğruca görüşme salonuna geçmeleri büyük merak uyandırdı.

Saatler ilerliyor fakat görüşme bitmiyordu. Herkes merak içindeydi. Ne oluyordu, neler konuşuluyordu böyle. Bu görüşme 2 saat 50 dakika sürdü. Saat 01.50'de dışarı çıkan Evren ve Kral Fahd görüşmelerle ilgili hiç bir açıklamada bulunmadılar. Sadece "bölgedeki huzursuzlukların, İran-Irak savaşının, Lübnan'daki durumun, Filistin meselesinin" konuşma konuları olduğu anlaşılabildi. Önümüzdeki günlerde gelişmeler, herhalde neler konuşulduğunun ipuçlarını verecek.

Bu arada Dışişleri Bakanı Halefoğlu ve Başbakan Özal'ın yapacaklanziyaretlerden sonra **"müsbet bir rol oynayacağı"** na inanırsa Evren'in de Tahran'a gidebileceği açıklandı. Evren savaşta arabuluculuk için İran'a gidebilecekti. Fas'ın başkenti Kazablanka'da yapılan İslam Zirvesi'nde de buna benzer bir öneri gündeme gelmişti. Bu öneri Riyad'da tekrar ortaya atıldı.Ama arabuluculuk önerileri Tahran'ın dolaylı tepkilerini çekti

EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ve PROJELER

Evren-Fahd görüşmelerinin aldığı boyut gezinin diğer boyutlarını gölgeledi. Oysa Suudi Arabistan'la ilişkilerde parasal konular önemli bir yer tutuyordu. Türk heyetine bu nedenle TÜSİAD Başkanı Ali Koçman, Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar ve Suudi Arabistan'da önemli ihaleleri olan KUTLUTAŞ firmasının sahibi aynı zamanda Mütahitler Birliği Başkanı Nurettin Koçak da dahil edilmişlerdi. Ekonomik ilişkilerde Türk tarafının yaklaşımı **"kredi bir kez alınır, ama projelerin meyvesi uzun süre yenir"** sözleriyle açıklanıyordu.

ASKERİ BOYUT

Gezi sırasında somut sonuç alınan tek alan askeri alan oldu. İki yıldır süren müzakerelerden sonra sonuçlanan **"askeri eğitim alanında işbirliği"** anlaşması imzalandı. Riyad'da imzalanan bu anlaşmanın tam adı **"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı arasında askeri eğitim, öğretim ve geçici görev alanlarında müşterek işbirliği anlaşması"**. Temel amacı **"Suudi Arabistan ordusunun eğitimine katkıda bulunmak"** olarak açıklanan bu anlaşmanın bir **"savunma işbirliği anlaşması"** olmadığı belirtiliyorsada anlaşmanın tam adında geçen **"geçici müşterek işbirliği"** sözlerinin anlamıda pek açığa çıkmadı.

---

22 yılda 16, 4 yılda 15 resmi temas...

1957-1979 arasındaki 22 yılda sadece 16 resmi temas olan Türkiye ve Suudi Arabistan arasında son dört yılda karşılıklı 15 ziyaret yapıldı.

Türkiye ile Suudi Arabistan arasındaki ilişkiler, özellikle 12 Eylül sonrası dönemde önemli bir gelişme temposu içine girdi.

1957 yılında DP iktidarının Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu'nun ziyaretiyle, 1979 Nisanında CHP hükümetinin Dışişleri Bakanı Prof. Gündüz Ökçün'ün ziyaretine kadar ki 22 yıl süresince iki ülke arasında karşılıklı toplam 16 resmi temas yapılmış. Geriye kalan dört yıl içinde ise, iki ülke yöneticileri arasında gerçekleşen temasların sayısı neredeyse, 22 yıllık ziyaretlerin dökümüne eşit. Bu süre içinde toplam 15 ziyaret yapıldı.

BU YAKINLAŞMA NEDEN?

İki ülke arasındaki bu diplomatik trafikte, bu kadar kısa bir sürede meydana gelen gelişme nasıl açıklanabilir? 12 Eylül'e kadar Türkiye karşısında **"mesafeli"** davranmayı tercih eden Suudi yetkilileri neden böylesine bir yakınlaşmaya istek duydular?

Bu gelişmenin nedenleri şöyle sıralanabilir:

1-Stratejik nedenler: Suudi Arabistan yetkilileri Türkiye'yi, güvenlik açısından çok ürktükleri Sovyetler Birliği karşısında bir set olarak görüyorlar. 12 Eylül Harekatı'nı bölgedeki dengeler ve genel istikrar açısından memnuniyet verici bir gelişme olarak değerlendiriyorlar. Bunu, Suudi yetkilileri şu sözlerle ifade ediyorlar. "12 Eylül öncesinde Türkiye'de ki gelişmeleri kaygıyla izliyorduk. Türkiye'yi 'kaybetme' noktasında görüyorduk. Oysa Türkiye, 12 Eylül sonrasında, kuzey ve güney arasında bölgenin 'kalkanı' olma özelliğini tekrar kazandı. Bizde 'istikrarlı ve güçlenen bir Türkiye' ile ilişkilerimizi geliştirme kararlılığı içine girdik."

2- Türkiye'nin 1970'li yılların sonuna doğru başlattığı Ortadoğu'ya açılma politikasının etkileri: Türkiye 1970'li yılların sonlarına doğru ortadoğu ülkeleriyle yakınlaşma, ekonomik ve siyasal ilişkileri geliştirme çabaları içine girdi. Bu çabalarla birlikte İsrail'le ilişkilerin düzeyi düşürüldü. Türkiye bölgede yeni arayışlar içine girdi. Bu, Suudi arabistanın dikkatle izlediği bir süreç oldu.

3- Bölgedeki dengelerin değişmesi: İran'da Humeyni'nin iktidara gelişi ve İran'a saldıran Irak'ın beklenen sonucu alamaması, savaşta giderek İran'ın dengeyi kurması ve Irak rejiminin tehlikeye düşmesi. Lübnan'da gelinen durum sonucunda Suriye'nin diplomatik ağırlığının artması ve ABD'nin Lübnan'dan çekilmek zorunda kalması.

SUUDİLERİN KAYGILARI

Güvenlik ve bölgede istikrar, Suudi yöneticilerinin dış politika hesaplarında en ön sırada yer alan iki kavram. Gerek kendi içinde taşıdığı zaaflar gerekse ülkenin jeo-politik konumu Suudi yetkililerini çok temkinli davranmaya zorluyor.

Suudi Arabistan çok geniş bir alan üzerinde yaşayan aşiret ve kabilelerden oluşuyor. Yüzölçümüne göre nüfusu çok küçük. Askeri gücü ise hiçbir caydırıcı nitelik taşımıyor. Petrol zenginliğine sahip olan doğu bölgesinde ise çok yoğun şii nüfusunun bulunması yönetimi daha da hassas olmaya zorluyor.

Suudi yönetimi bütün bu zaafların rağmen bugüne kadar genellikle sırtını ABD'ye dayıyarak ama petrolün kendisine sağladığı parasal güçle de bölgede Sovyetlere karşı bir denge aracı olarak "güvenlik ve istikrar" politikasını sürdürebildi. Moskova ile yakın bağları olan Suriye'ye parasal destek sağlayarak, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esad'ın bütünüyle Sovyetlere bağlanmasının önüne geçebildi. Yine parasal desteği ile FKO'nün sola kayışını kısmen engelleyebildi. Mısır'ın Arap liderliğini kaybetmesi ve bölgede ABD politikalarının etkinliği sayesinde büyük bir diplomatik ağırlık kazandı.

Suudi yönetimi, bölgedeki son gelişmeler ve değişen dengeler nedeniyle bu etkinliklerini yitirmeye başladılar. Özellikle İran'da şahın devrilmesi ve Humeyni'nin iktidara gelmesi ve İran-Irak savaşının geldiği boyut Suudiler için önemli bir tehdit unsuru.

İran İslam Devrimi: 1) Bölgedeki statükoya karşı olması ve kendi siyasal anlayışını bölgeye yaymak amacında olması, 2) Kendi nufus ve ekonomik potansiyeli ile askeri gücünü bu anlayışa dayanak yapabilecek durumda olması ve 3) Suudi yönetimine, kendi gözünde meşruiyet kazandıran, islam silahının İran'ın eline geçmiş olması ile, kendi içinde önemli bir azınlık olan şii nüfusta dikkate alınırsa, Suudi yönetimi açısından bölgedeki en tehlikeli gelişmedir.

Bu nedenle Suudi yönetimi, Irak'ın İran'a saldırısını başından beri desteklemiş ve bu desteğini halen daha sürdürmektedir. Dolayısıyla Irak'ın savaşta insiyatifi kaybetmesi ve Irak' ın çökmesi Suudilerin güvenliklerinin tehdit altına girmesi anlamına geliyor. Suudiler, savaşın mevcut statükonun pek bozulmadan sona erdirilmesini, yaşamsal bir konu olarak görüyorlar. Bunun yanı sıra İsrail'in yayılmacı politikası ve bunun bölgede yol açtığı radikalleşme ve kutuplaşmalar da Suudi politikalarına ters düşüyor. Lübnan'da ABD politikasının iflas etmesi ve ABD askerlerinin geri çekilmesi, dolayısıyla Suriye'nin politik bir güç olarak ortaya çıkması da Suudilerin etki alanını kısıtlıyor. Son olarak ta Mısır'ın Arap dünyasında tekrar eski konumunu kazanmaya başlaması, Arap dünyasının siyasal liderlikten yoksun kaldığı ve Amerikan politikasının bölgedeki etkinliği sayesinde büyük diplomatik ağırlık kazanan Suudileri olumsuz etkiliyor.

Evren ve Kral Fahd

Özetle, Ortadoğu olağanüstü kaygan bir zeminde dengelerin sürekli değiştiği bir ortamda. Çeşitli güçler arasında çelişkiler sürekli yer değiştiriyor. Bu ortamda, 12 Eylül darbesinin sonucunda Türkiye'de oluşan yeni yönetim altındaki Türkiye ile ilişkiler Suudiler için cazip geliyor. Suudilere göre Türkiye, 1) Araplar arası çatışmalara ve İran - Irak savaşına taraf olmadan, çatışmaların tarafı tüm ülkelerle diyaloğunu sürdürebilen tek ülke olmasıyla, 2) Güçlü bir potansiyele sahip ve bölge tarihinde önemli roller oynamış olmasıyla, 3) Sovyetlere karşı bir **"kalkan"** olmasıyla bölge açısından bir istikrar unsuru olarak görülüyor.

TÜRKİYE ORTADOĞUDAN NE BEKLİYOR

Türkiye'nin Ortadoğu'dan özellikle ekonomik beklentileri var. 70'lerin sonlarına doğru başlatılan Ortadoğu' ya açılma politikaları doğrultusunda atılan adımlar, Ortadoğu ülkelerinde kazanılan ihaleler ve ihracat çalışmaları Türk ekonomisi açısından çok önemli. Bu arada İran - Irak savaşı da, bu iki ülkenin uyguladıkları savaş ekonomisi nedeniyle, Türkiye'ye geniş ihracat olanakları sağladı. Ne bulurlarsa almak zorunda kalan bu ülkeler, özellikle savaşın ilk yıllarında Türkiye ihracatında önemli bir yer tuttu.

Savaşın dengesinin değişmesi ve İran'ın Irak petrol alanlarını tehdit eder duruma girmesi ile çatışma Türkiye'yi doğrudan ilgilendirmeye başladı. Kerkük-İskenderun petrol boru hattından akıtılan petrolün kesilmesi Türkiye'yi önemli bir gelirden mahrum bırakabilecei gibi ülkede petrol sıkıntısına da yol açabilecekti.

Bunların yanı sıra Türkiye Cumhuriyeti devletinin çok hassas olduğu Kürtlerde savaşın yaratacağı boşlukta çeşitli sorunlar yaratabilecekti.

Bütün bu nedenlerden dolayı, Ortadoğu'da dengenin ve statükonun bugünkü gibi korunması, İran-Irak savaşının mevcut statükoyu değiştirmeden durdurulması önemlidir.

İşte bütün bunlar, hem Suudi Arabistanın hem de Türkiye'nin çıkarlarının çakıştığı ve bu çıkarların ABD politikalarıyla paralellik gösterdiği bir dönemde iki ülke arasında 4 yılda, 22 yıllık gelişmeyi geride bıraktıracak adımların atılmasını sağlıyor.

Genscher'in 24 saatlik Türkiye gezisi: SONUÇ YOK

Gennscher'in, Türkiye'de askeri cezaevlerindeki uygulamalarla ilgili sözlerini tepkiyle karşılayan Evren "törelerimizde işkence yoktur" diyerek cezaevlerindeki olayları yalanlamaya çalıştı.

Özal-Genscher görüşmesinde işçi sorunlarıyla ilgili hiç bir somut adım atılamadı. Ne serbest dolaşım ne de Türkiyeli işçilerden kesilen sigorta primlerinin geri ödenmesi konularında bir adım atılabildi. Vize'nin kaldırılması ise pek mümkün görülmüyor.

6 Kasım seçimlerinden sonra Batı Avrupa'dan Türkiye'ye ilk dışişleri bakanı ziyareti geçtiğimiz 6 Mart günü yapıldı. Federal Alman Dışişleri Bakanı Hans Dietrich Genscher beraberinde bir resmi heyet ve kalabalık bir gazeteci topluluğuyla Türkiye'ye geldi. Genscher'in 24 saat süren ziyaretinde Türkiye'nin Batı Avrupa ülkeleriyle olan sorunları ile Türkiyeli işçilerin serbest dolaşım, sigorta ve emeklilik primleri ile ilgili konuların yanı sıra Türkiye'deki siyasal sorunlar,İran ve Irak savaşı görüşüldü.

Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, Başbakan Korkut Özal ve Evren ile görüşmeler yapan Genscher, kapatılan AP ve CHP Genel Başkanları Süleyman Demirel ve Bülent Ecevit'le de görüştü.

İNSAN HAKLARI KONUSU

Genscher'in ziyareti, Türkiye'deki askeri cezaevlerindeki baskıların tekrar yoğunlaştığı, dayak ve işkencenin yeniden başladığı, bunun karşı Diyarbakır ve Mamak'taki devrimcilerin direnişe geçerek açlık grevine başladıkları günlerde yapıldı.

Daha Almanya'dan ayrılmadan önce Genscher'e bu direnişler hakkında bilgi verilmiş. Türkiyeli bazı gruplar ile SPD ve Yeşillerden çeşitli milletvekilleri kendisine bu konuyla ilgilenmesi için başvurmuşlardı. Bu nedenle, özellikle Evren'le yaptığı konuşmasında Genscher'in bu konuya değindiği ve Evren'in sinirlenerek **"Bunlar komünistlerin uydurmaları. Bizim törelerimizde işkence yoktur"** dediği Alman basınında yer aldı.

Genscher çeşitli görüşmelerinde ve basın açıklamalarında insan hakları konusunu sürekli ele aldı. Türkiye' deki ilişkileri yakından izlediklerini, ekonomik ve sosyal bütünlüğünü sağlamış, siyasi bakımdan istikrara kavuşmuş bir Türkiye görmek istediklerini belirten Genscher, **"Şundan emin ki, politik istikrar demokrasi ile insan hakları fikrine önem verildiği ölçüde bütün ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sağlanır"** dedi.

ÖZAL-GENSCHER GÖRÜŞMESİ VE İŞÇİLER

Federal Almanya, Türkiye'nin Batı ile ilişkilerinde en önemli ülkelerden birisi. Özellikle Batı Avrupa ile ilişki dendimi akla hemen Federal Almanya gelir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi de, Türkiye'nin yurtdışında bulunan işçilerin büyük çoğunluğunun bu ülkede yaşaması. Bu nedenle iki ülke arasında çözüm bekleyen bir dizi sorun var. Bunlar sırasıyla:

-Türkiyeli işçilerin Avrupa Ekonomik Topluluğu içinde serbest dolaşımının sağlanması: Ortaklık anlaşmasına göre bu hakkın 1986 yılında yürürlüğe girmesi gerekiyor. Ama özellikle Federal Almanya yetkilileri buna kesinlikle karşılar.

-Federal Almanya'da çalışan Türk işçilerinden işverence kesilen sigorta primlerinin Türkiye'ye transfer edilmesi konusu.

-Vize uygulaması ve ailelerin birleştirilmesinde getirilen kısıtlamalar.

Bunların yanı sıra Ortak Pazar ile ilişkili olan;

-Tekstil ürünleri ihracatında karşılaşılan kısıtlamalar ile

-Hollanda ve Danimarka'nın 1981' den beri bloke ettikleri AET yardımı da Federal Alman ve Türk yetkilileri tarafından ele alınan sorunlar arasında.

Bu konular, özellikle Özal-Genscher görüşmesinde detaylı bir şekilde ele alındı ama her iki taraf da görüşlerini yinelemekten öte bir şey yapmadılar. Sadece Genscher görüşmelerde 1981' den beri bloke edilmiş olan AET yardımının ödenmesi için Brüksel'de elinden gelen çabayı harcayacağına söz verdi. Bir de şimdiye kadar yapılan Alman Askeri ve ekonomik yardımının süreceğini açıkladı.

Genscher-Özal görüşmesinde, Genscher'in kesin cevap istediği bazı noktalarda, Türk tarafının (Özal, Dışişleri Bakanı Vahitoğlu ve Bonn Büyükelçisi) kendi aralarında türkçe tartıştıkları ve Genscher'in sözlerinin Özal'a doğru dürüst tercüme edilmediği haberleri de Alman basınında yer aldı.

ORTADOĞU VE TÜRKİYE

Alman Dışişleri Bakanı'nın ziyaretinin önemli nedenlerinden birisi de İran -Irak savaşı ve Türkiye'nin bu konudaki niyetlerinin ne olduğunun anlaşılması amacını güdüyordu. Türkiye bir süredir bölgede daha aktif bir politika izlemeye başlamıştı. İslam zirvesine katılması ve burada aldığı sonuç, Türkiye'nin bölgedeki etkinliğinin artığını gösteriyordu. Türkiye bölgede ne yapmak istiyordu, ne yapabilirdi? Bu Genscher'in merak ettiği konular arasındaydı.

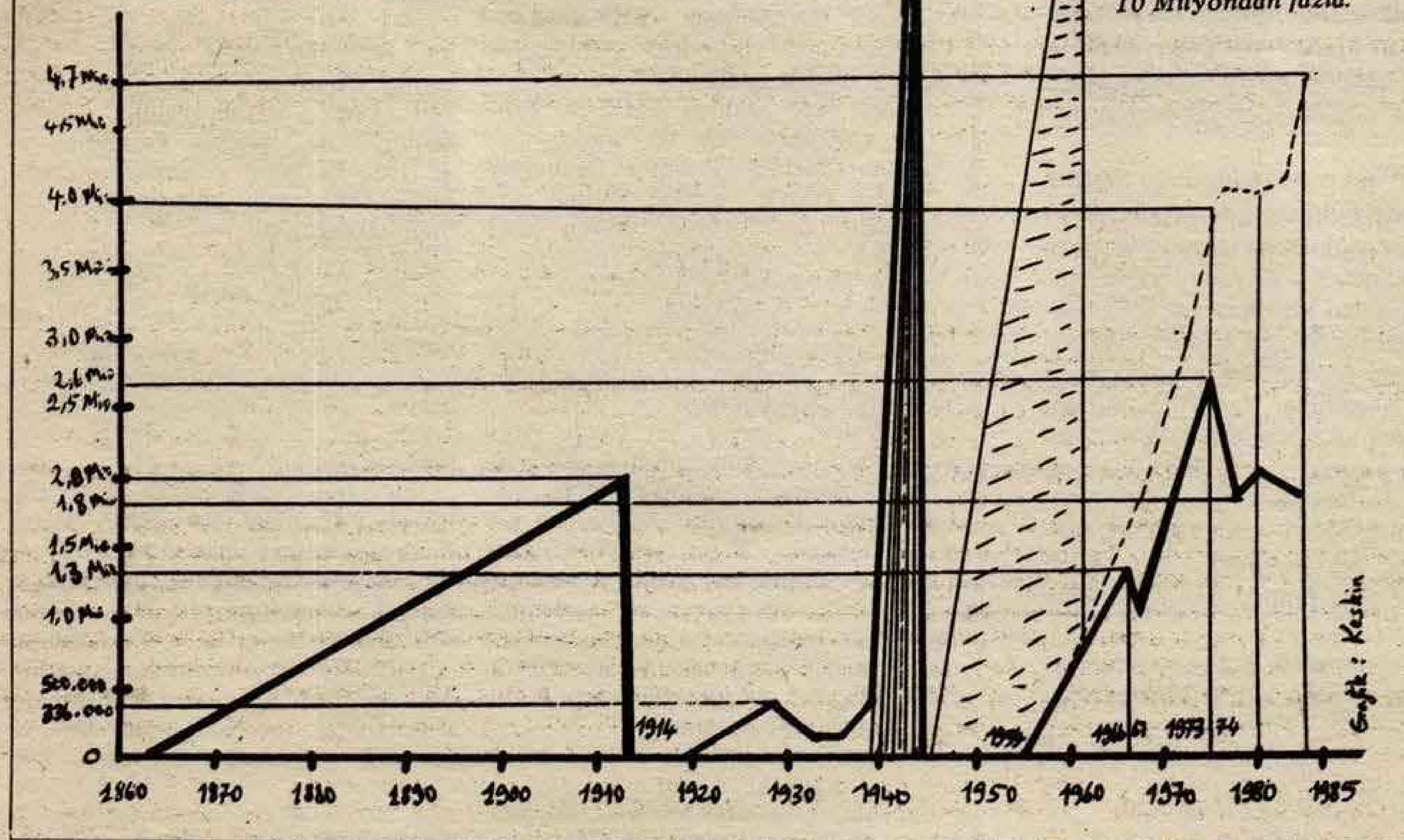
Zimmermann'ın yabancılar yasa tasarısı ve görevlerimiz

Prof. Dr. Hakkı KESKİN

Almanya göçmen işçi çalıştırma deneyimi olan bir ülkedir. Kapitalizmin gelişmesine koşut olarak Almanya'da 1860 lardan bu yana yabancı işçigücü çalıştırılır. Kuşkusuz bu olay yalnızca Almanya'ya özgü bir gelişme değildir. Afrika, Güney Amerika ve Asya ülkelerini sömürgeleştiren İngiltere, Fransa, Hollanda, Belçika ve daha sonra yeni sömürge sistemiyle yöneten Amerika Birleşik Devletleri kapitalizmin hızla gelişmesinde gereksinimleri düzeyinde yabancı işgücü çalıştırmışlardır. Günümüzün gelişmiş kapitalist-emperyalist ülkelerinin **"refah"** toplumlarında yabancı işgücünün de gözardı edilmemesi gereken bir payı vardır.

Almanya ve Federal Almanya örneği bunu açıkça kanıtlıyor. I. Dünya savaşı patlak verdiğinde Almanya'da 2 milyon yabancı işçi çalışıyordu. Bugün Federal Almanya'da çalışan yabancı işçi sayısının 1,8 milyon olduğu düşünülürse, kapitalizmin konjünktürel gereksinimini yabancı işgücüyle nasıl karşıladığı görülmüş olur. Hitler'in Polonya ve giderek komşu ülkeleri gaspıyla birlikte işgal edilen bölgelerden zorla toparlatılan yabancı işçi ve esir askerlerle 7 milyon yabancı işgücünün köle koşullarıyla savaş boyu çalıştırıldığı unutulmamalıdır. Savaş sonrasının Batı Almanyası savaşta ölen veya sakatlanan 10 milyondan fazla işgücünü, eski Almanya İmaratorluğu bölgelerinden ve Doğu Almanya'dan göçen 10 milyondan fazla insanla karşılamaya çalışmıştır. Federal Almanya'nın yabancı işgücü gereksinimi Marshal yardımıyla yeniden onarımına ve gelişmesine başlanan ekonominin Berlin duvarının inşasına değin (1961) doğudan kaçan yetişkin emekçilerle giderilmiştir.

Alttaki tablo Alman emperyalizminin 1860 lardan günümüze krizli yıllarda sayısı azaltılan ve kapitalizmin tırmanış yıllarında sayısı arttırılan göçmen işgücünün nasıl bir gelişme gösterdiğini belgelemektedir. Bu nedenle de yabancı işgücüne kapitalizm bir bakıma emniyet subabı işlevi vermektedir. Konjünktürel gelişmeli yıllarda onu ülkesine getirerek çalıştırmakta, krizli yıllarında ise gereksinim duymadığı yabancı işgücünü sınır dışı yaparak sistemin büyük bir bunalıma düşmemesine özen göstermektedir. Sermaye bu gereksinimine uygun politikayı izlerken de çoğu kez sistemin bunalım sorumluluğunu yabancı işgücüne yüklemeye çalışmaktadır, **"yabancılar giderse işsizlik biter"** sloganıyla Alman emekçisini dindirmeyi ve umutlandırmayı başarmaktadır.

1964 yılında hazırlanan günümüz yabancılar yasası ve bu yasa doğrultusunda uygulanan yabancılar politikası, yabancı işgücün sermaye sınıfı çıkarları doğrultusunda ve kapitalizmin yapısal krizlerine uygun bir işlevi, **"emniyet subabı"** olma işlevini öngörmektedir.

Mevcut yabancılar yasası ve onunla ilişkili yabancılara çalışma izninin çerçevesini çizen yasa ve yönetmelikler, yabancılara yasal hak sağlayan yasa olmak yerine, yabancıları denetlemeyi ve yabancı işgücünü Federal Alman iş piyasasına göre yönlendirmeyi amaçlamaktadırlar. Yabancılara, burada 30 yıl kalsalar ve doğsalar bile **"misafir"** statüsünü öngörmektedir geçerli yabancılar yasası ve politikası. Bu nedenle de sürekli olarak Federal Almanya'nın bir **"göçmen işçi ülkesi olmadığı"** yetkililer tarafından yinelenmektedir.

Geçerli yabancılar yasası bir çok yönüyle gerçekte artık göçmen konumundaki insanları kolaylıkla sınırdışı yapabilecek öze ve öngörülere sahiptir.

Federal Almanya İçişleri Bakanı F. Zimmermann

Ne varki Federal Alman Anayasası temel insan haklarının korunmasında çoğu kez bu hakların her **"insan"** için geçerliliğini belirlemekte, Alman vatandaşı olma koşulunu getirmemektedir. Bu nedenle de birçok ünlü hukukçunun kanısına göre Anayasal haklarla yabancılar yasası arasında önemli çelişkiler oluşmuştur. Yabancılar yasasına göre sınır dışı edilebilecek bir göçmeni Federal Alman Anayasasının tanıdığı temel haklar koruyabilmektedir. Çoğu defa mahkemeler bu temel haklar ışığında yabancılardan yana karar verebilmektedirler. Eğer bugünkü sağ-liberal Federal hükümet istemine karşın annebabalarına taşınacak çocukların yaş sınırını 16 dan 6 ya indiremiyorsa, bunun temel nedeni anayasanın tüm ailelere tanıdığı **"bir arada olma hakkı"**dır.

Yıllardır demokrat birçok Alman hukukçusu, protestan kiliseler birliği, Sosyal Demokratların sol kanadından gruplar ve kişiler, çeşitli girişimler ve yabancıların kendi örgütleri, yabancılar yasasının yeni koşullara uygun olarak değiştirilmesi gerektiğini yinelemektedirler. Bu doğrultuda çeşitli öneriler hazırlanmış ve tartışmaya sunulmuş bulunmaktadır.

Şimdiki hükümetin sağcı içişleri bakanı Zimmermann ise, göreve geldiğinden bu yana her konuda yabancılara karşı, onların sayısını azaltmak ve hatta kendi deyimiyle **"yarılamak"** amacıyla yeni önlemler peşinde koşmaktadır.

Göçmenler ve onlarla dayanışma içerisinde olan demokrat Almanlar yabancılardan yana yeni yasal haklar ve düzenlemeler için uğraş verirken, Zimmermann uzun ön hazırlıktan sonra yeni bir yabancılar yasa tasarısıyla ortaya çıkmıştır. Bu taslak henüz kamuoyuna açıklanmamakla, ilgili kurumlarda tartışılmasına başlanmış ve bu yıl içerisinde federal hükümetinde gündemine gelmesi planlanmış bulunmaktadır.

Zimmermann'ın yeni yabancılar yasa taslağı baştan sona mevcut yabancılar yasasını her düzeyde yabancılara karşı olabildiğine sertleştirmeyi ve istendiği oranda yabancıların sayısının azaltılmasını öngörmektedir. Bu taslağı okuyan her dürüst Almanın büyük bir utançlık, her yabancınınsa öfke duymaması olası değildir.

Yasanın amacı belli bir süredir burada olduğundan dolayı kolaylıkla sınır dışı edilemeyecek bir konuma gelmiş yabancıları da tüm olanakların seferber edilmesiyle sınırdışı edebilmektir.

Kuşkusuz ilk amaç işini kaybettiği veya kaybetme aşamasına geldiği için yasal hakkı olan işsizlik parası veya sosyal yardım, konut yardımı, çocuk parası, hastalık sigortası parası ve emeklilik sigortası ödeneği alan ve sayıları yarım milyona yaklaşan yabancı emekçileri ve ailelerini sınırdışı ederek devletin sosyal yükünü hafifletmektir. İşsizliğin yoğunlaşan automasyon ve mikro elektronik girdilerle önümüzdeki yıllarda daha da artması ve bundan öncelikle mesleki öğrenimi olmayan ve yaşı ilerlemiş göçmen işçilerin etkilenmesi düşünülürse, sınırdışı etme politikasının önümüzdeki yıllarda da sürdürülmek istendiği açıktır. Zimmermann'nın yeni yasa öngörüsü çok daha sert yasal önlemlerle artık Federal Alman iş pazarında kendilerine gereksinim kalmayan veya yakın bir gelecekte kalmayacak olan göçmen emekçi kesimin kolaylıkla kapı dışı yapmayı ereklemektedir. Kuşkusuz ki Alman emekçilerle doldurulamayacak işyerlerinde çalışan yabancılara gereksinim sürecektir.

Ne yapmalı?

Bugün Türkiyelilerin %53 ü, İtalyanların %65 i, Yunanlıların %68 i, Yugoslavların %75 i ve İspanyolların %85 i, 10 yılı aşkın bir süredir Federal Almanya ve Batı-Berlin de çalışmakta ve yaşamaktadırlar.

Bu göçmen işçilerin hemen hemen tamamının aileleri yanlarına getirilmiş, küçük yaşta getirdikleri çocukları burada büyümüş ve yüzbinlerce çocukları burada dünyaya gelmiştir. Göçmen işçilerin geldikleri ülke koşulları onların geri dönmelerine kolaylıkla olanak vermemektedir. Yapılan araştırmalar kanıtlıyorki yabancı emekçilerin ve ailelerinin çok büyük bir kısmı bu ülkede kalıcıdır.

Bu nedenle de yabancı emekçiler misafir işçi (Gastarbeiter) olmaktan çıkmış, göçmen (yerleşik) emekçi konumuna gelmişlerdir. Öncelikle bizlerin bu bilinç ve bunun gerektirdiği erekle politik uğraşımızı buradaki haklarımıza yönelik olarak vermek göreviyle karşı karşıyayız.

Bir diğer deyimle göçmen emekçilerin ve ailelerinin bulundukları ülkelerde kalıcı ve uzun hedefli haklar için politik çalışma yapmak ve buna göre stratejiler geliştirmeleri gerekiyor. Örgütlerin Türkiye'ye veya diğer göçmen emekçilerin geldikleri ülkelere yönelik politik eğilimleri ve ideolojileri değişik ve henüz uzlaşır olamayabilir. Ancak tüm göçmen emekçilerin ve ailelerinin buradaki kalıcı hakları ve çıkarları birleşmektedir. Her göçmen emekçi yaşadığı ülkede her türlü keyfilikten ve krizden uzak, kendisine kalıcı yasal güvenceler sağlayan oturma ve çalışma hakkından yana olmak zorundadır. Aynı şekilde tüm sosyal haklardan yerli halk gibi eşdeğerde yararlanmak ve politik katılım düzeyinde de giderek etkin olabilme yollarını aramak ve bu haklara sahip çıkmak zorunludur. Bu konularda, yani göçmenlere ulaşabilecek en geniş yasal, sosyal ve politik haklar sağlanması konusunda, değişik politik eğilimler arasında birlikteliği önleyici nedenler bulmak sağduyusu aykırı olsa gerekir.

O halde göçmenlerin kalıcı ve en geniş haklar sağlaması konusunda tüm örgütlerin ve kişilerin birlikteliği ilk adım olmalıdır. Kuşkusuz yabancıların en geniş demokrat ve liberal yerli halk kitlelerini de içeren bir dayanışmaya gereksinimleri vardır. Bu konuda Sendikaların, Sosyal Demokrat Partisi ve Yeşil-Alternatif'lerin, Kiliselerin, meslek kuruluşlarının, yüzlerce demokratik grişimin ve hatta Liberal Demokrat Partisi'nin desteğinin sağlanması kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Somut hedef gereklidir!

Her ulustan göçmenlerin başta örgütlü kesimlerinin ve giderek geniş göçmen kitlelerinin hazırlanan Zimmermann yeni yabancılar tasarısının yasalaşmaması yönünde yoğun bir kampanyaya geçmeleri gerekiyor. Bu eylemler zincirinde yerli en geniş demokrat güçlerle ilişkiye geçilerek dayanışma sağlanması ve etkin bir kamuoyunun yaratılması ertelenmez bir görevdir.

Ancak Zimmermann'ın yeni yasa tasarısına karşı verilecek bu direniş stratejisi geçerlilikte olan yabancılar yasasını ve yabancılar statüsünü koruma istemi biçiminde gelişmemelidir. Aksine yeni somut öneriler getirerek, göçmen (yerleşik) emekçi olma konumumuzun gereği olan uzun hedefli haklar sağlamaya çalışmalıyız.

Benimde içinde bulunduğum değişik politik grup ve görüşlerden arkadaşlarla üç yıl önce Batı-Berlin'de oluşturduğumuz görüşler giderek adım adım bir çok göçmen ve Alman kuruluşlarının ve hatta partilerinin onayını almış bulunmaktadır.

"Eşit haklar ve toplumsal uyuşum çalışma grubu" (İGİ) ismiyle kendini kamuoyuna tanıtan ve bir yıllık uzun tartışmalar sonucu oluşan bu görüşler bir broşür olarak yayınlanmış, büyük ilgi gören bir basın konferansıyla kamuoyuna 1981 Mayısında sunulmuştur. Şahsen ben katıldığım yüzü aşkın toplantıda sürekli olarak bu somut görüşleri tartışmaya açmakta ve dinleyenlerin büyük ilgisine tanık olmaktayım.

İGİ'nin **"Yabancıların, yabancılar politikasına ilişkin görüşleri"** (*) olarak Almanca-Türkçe yayınladığı bu broşürdeki temel öneriler şunlardır:

1) Federal Almanya ve Batı-Berlin'de en az beş yıldır yasalara uygun olarak çalışmakta ve yaşamakta olan tüm yabancılar için yeni bir yasal statü gereklidir. Bu yeni yasal konuma **"Niderlassungsrecht"** *(yerleşme hakkı) diyoruz. Bu hakkı alan yabancılar için mevcut yabancılar yasası geçerliliğini kaybedecektir.*
Yerleşme hakkına sahip olan yabancılar:
- *hiç bir kısıtlama olmaksızın oturma ve çalışma hakkı,*
- *politik katılım hakkı ve*
- *serbest meslek sahibi olabilme hakkı elde ederler.*
- *Yerleşme hakkı alan göçmenler yerel seçimlere katılma ve artık sınırdışı edilmeme güvencesine ulaşır.*

2) Araştırmaların kanıtladığı gibi yabancıların çoğu kendi vatandaşlığından çıkarak ilk adımda Alman vatandaşı olmak istememektedir. Bu nedenle geçici bir süre için **"çifte vatandaşlık hakkı"** *getirilmeli ve topluca 8 yıl Federal Almanya'da yaşayan göçmenlere kendi vatandaşlığını kaybetmeksizin Alman vatandaşı olabilme hakkı verilmelidir.*

3) Doğrudan Federal Alman vatandaşı olmak isteyen göçmenlere, istedikleri takdirde belli kriterler yerine getirilmesi halinde engelsiz Alman vatandaşı olabilme hakkı sağlanmalıdır.

Federal Alman Parlamentosunda ve bir çok eyalet meclislerinde temsil edilen Yeşiller ve Alternatifler bu görüşleri aynen savunmaktadırlar. Sosyal Demokrat Partisinin Gençlik Kolları (Jusolar), İtalyan, İspanyol ve Yunan kuruluşları baştan beri bu görüşleri desteklemektedirler.

Federal Alman Hükümeti Yabancılar Görevlisi Bayan Funcke bu görüşler doğrultusunda açıklamalar yapmaktadır. Son olarak iki hafta önce Sosyal Demokrat Partisi Yönetim Kurulunun yetkili bir komisyonu Niderlassungsrecht görüşlerimizi destekler biçimde bir karar almıştır.

Bizlere düşen ivedi görev bu uzun hedefli göçmen hakları için yoğun ve uzun nefesli bir çalışmayı sürdürmektir. Kuşkusuz ki Federal Parlamentodan çıkması gereken bir **"Yerleşme hakkı yasası"** (Niderlassungsrecht) bugünkü hükümet döneminde gerçekleştirilemeyecektir. Böyle bir strateji bir yandan kalıcı göçmen hakları için kamuoyu yaratmak, karar verebilecek parti ve güçleri böyle bir yasadan yana hazırlamak, öte yandan ileriye yönelik (offensif) taktiğiyle yabancılara karşı yeni girişim ve politikalara karşı direnmeyi beraberinde getirmektedir.

Bu uzun hedefli göçmen hakları talepleri yanı sıra özellikle Sosyal Demokratların çoğunlukta olduğu Hamburg, Bremen, Nord-Rhein Westfallen ve Yeşiller'in de desteğiyle hükümet edilen Hessen eyaletlerinde hem sağlanması gereken talepler vardır. Bunların en önemlisi bu eyaletlerin parlamento çoğunluğuyla çıkarabilecekleri yasayla sağlanabilecek **yabancılara yerel seçimlere katılma hakkı**dır. Göçmenlerin yerel seçimlere katılma hakkı büyük önem taşımaktadır. Böyle bir hakkın bir iki eyaletde gerçekleştirilebilmesi, diğer eyaletlere yol gösterici olabilir. Böylece bu eyaletlerde **misafir işçi statüsünden" "göçmen işçi statüsünün uygulanırlığına"** geçiş için ilk önemli adım atılmış olacaktır.

Kanımca yerel seçimlere katılma hakkı önümüzdeki yılların en önemli ve ödünsüz savunulması gereken göçmenler politikasının talebi olmalıdır.

Bu sayılan eyaletlerde göçmenlere yönetmeliklerin öngördüğü hakların verilmesi ve brokratik zorlukların giderilmesi doğrultusunda zorlamalarda bulunulmalıdır. Oturma hakkı ve süresiz oturma izninin alınması bu ilişkide önem taşımaktadır.

Sosyalistlerin politik savaşımı geldikleri ülkeye yönelik olarak sınırlandırılmamalı, yaşadıkları ülkelerdeki eşit hakları mutlaka temel görevler arasında görmelidir.

(*) Okurlarıma bu yayını Expres Edition, Kottbusser Damm 79, 1 Berlin 61 den sağlamalarını öneririm.

marchais usulü kemalizm

Doğan ÖZGÜDEN

GEÇEN sayıda yayınlanan *"Enternasyonalizm ve Göçmen İşçiler"* başlıklı yazıda kullandığımız "Avrupa komünist partilerinin de 'Avrupa komünizmi' etiketi altında sosyal demokratlaşma sürecine girmeleri..." ibaresi, bazı dostlarımızın tepkilerine yolaçtı. Özellikle Türkiye işçi sınıfı hareketinin gelişme şansını "Avrupa komünizmi" perspektifi içinde görenlerden hayli sert eleştiriler geldi.

Hemen belirtelim ki, Türkiye'deki 12 Eylül 1980 darbesinden sonra Avrupa ülkelerine gelmiş bulunan Türkiyeli devrimcilerin, bu ülkelerin geleneksel komünist partilerinin yeni yönelişine ilgi duymaları, bunlarla zaman zaman eylem birliği yapmak, onların düzenledikleri eylemlere katılmak zorunluluğu ortada olduğuna göre, yadsınacak bir durum değil. Birçok devrimcinin Avrupa komünist partilerine 12 Eylül'den önceki bakış açılarının şu veya bu nedenle değişmiş olmasında, onlara karşı daha "hayırhah" bir tavır takınmaları, onları Türkiye sınıf mücadelesi açısından da "örnek alınabilir" örgütler olarak görmelerinde şaşacak birşey yok.

Bu konuda kimseye, Türkiye devrimci hareketinde alışılageldiği biçimde "ihanet", "döneklik" suçlamarıyla saldırılmasından yana değiliz. Kaç sayıdır Demokrat Türkiye'de tekrarlanıp duruyor: Tartışmaya açık olmak, sosyalistlerin gerçek demokratlar olduğunu önce kendi pratiğimizde göstermek gerek.

KUŞKUSUZ, her ülkenin işçi sınıfı hareketinin kendine özgü bir geçmişi, deney birikimi ve geleceğe bakış açısı var. Hele bu partiler, sadece isim olarak kalmayıp işçi sınıfı hareketinde önemli nicel gücü temsil etmekteyseler, bu gibi partilere ilişkin değerlendirmelerde ve yöneltilecek eleştirilerde oldukça dikkatli olmak gerek.

Aynı şey, uluslararası işçi sınıfı hareketinin geçen sayıda ismen belirttiğimiz diğer kesimleri için de geçerli. Hangi disiplin adına konuşursa konuşsun, Türkiyeli devrimci, ülke dışındaki herbir hareketi peşin yargılarla mahkum etmeden önce iyiden iyiye incelemeli, bir yargıya varabilmişse, bu yargısını da küfürlerle değil, somut verilere dayanarak bilimsel bir tutarlılık içinde ifade edebilmelidir.

Söz *"enternasyonalizm"*den açılmıştı. "Herşeyden önce, Türkiye'de tüm yakıcılığıyla varolan ulusal sorun açısında, enternasyonalizmden asla ödün verilemez. Kişi, Türkiye'deki sosyal eşitsizliklere tepki duyabilir, bunun değişmesi için en gözüpek mücadelelere girebilir, ama aynı tepkiyi ulusal baskı ve eşitsizlik konusunda duymuyorsa, Kürt ulusunun kendi yazgısını kendi belirleme hakkını, hangi nedenle olursa olsun, hasıraltı etmeğe yelteniyorsa, sosyal şovenizmin kıskacında bir reformist olmaktan öte gidemez," demiştik.

Bu yargımızı Avrupa komünist partilerinin en güçlü olanlarından biri açısından irdeleyelim. Söz konusu parti, halen sosyalistlerle birlikte iktidarda olan Fransız Komünist Partisi'dir.

İKİ yüzyıllık çetin bir mücadele geçmişi olan, 1830'ları, 1848'leri, Paris Komünü'nü yaratmış, İkinci Enternasyonal'in sosyal şovenizmine başkaldırmış Fransa işçi sınıfının kurduğu, faşizmin yükselişine ve Nazi saldırganlığına karşı saflarında mücadele verdiği bir partidir FKP... Tarihi onurlu sayfalarla doludur. Ancak, Sovyet-Alman Saldırmazlık Paktı'ndan sonra Hitlercilere karşı bir süre hoşgörülü tavır takınması, İkinci Dünya Savaşı sonunda ülkede devrimci durum varken işçi sınıfının silahlı iktidarını burjuvaziye teslim etmesi, kişi putlaştırmanın gülünç örneklerini vermesi gibi pek gururla anılmayacak sayfalar da vardır bu tarihte.

Gelelim günümüze... Bir dizi ödün vererek girdiği iktidar ortaklığında, Sosyalist Parti'nin Çad ve Ortadoğu'daki politikası karşısında nasıl kafa salladığı cümlenin malumu... Hele göçmenler konusunda zaman zaman "yabancı düşmanı çevreler"le aynı ağzı kullanır olması, son işçi grevleri karşısında zaman zaman sosyal demokrat sendikacıların dahi gerisine düşmesi... Tüm bunların, Marchais'nin on yıldır başını çektiği bu partiyi nasıl hızla yıprattığını, yüzde 22'lik oy oranının bir kaç yılda yüzde 15'e kadar düşmüş olması yeterince kanıtlıyor.

BU yazıda asıl değinmek istediğimiz, Genel Sekreter Marchais'nin son olarak Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne gönderdiği bir mektupta "ulusal sorun" konusunda aldığı tavır...

Mektup, son zamanlarda Moskova'da Progress Publishers tarafından yayınlanan *"Dünya Nüfusu"* isimli bir kitapla ilgili. S. Brouk tarafından yazılan bu kitapta, bütün ülkelerin nüfus yapıları incelenirken, Fransa nüfusunun yapısı hakkında da bilgiler verilmekte ve Fransa'nın çok uluslu bir ülke olduğu belirtilmektedir. Aynı yargı çeşitli uluslardan, milliyetlerden ve etnik gruplardan oluşan ülkeler için de söz konusudur. Herhalde bu tür ülkelerin başında da bizzat Sovyetler Birliği gelmektedir. Kendi ülkesini de aynı kategoride açıklayan Sovyet bilimadamının Fransa nüfusu ile ilgili bu çözümlemesinde herhalde bir art niyet aramak mümkün değil...

Gel gör ki, Georges Marchais öyle düşünmemektedir. Belçika Komünist Partisi'nin resmi organı *Le Drapeau Rouge* Gazetesi'nin 2 Mart 1984 tarihli sayısında yayınlanan söz konusu mektubunda Marchais aynen şöyle diyor:

"Etnografik sınıflandırma paravanası altında kitabın yazarı S. Brouk, ülkemizin nüfusunu, bir yandan 'Fransızlar' dediği ve kendisine göre toplam nüfusun yüzde 82,5'unu oluşturan 44 milyon kişi ile, öte yandan Alsaslılar, Flamanlar, Bretonlar, Basklar, Katalanlar, Korsikalılar, Yahudiler, Ermeniler, Çingeneler ve 'diğerleri' arasında ikiye bölmektedir.

"Bu gülünç ve tiksinti verici iddiaları nefretle protesto ediyoruz. Ülkemizin diğer vatandaşları gibi bizler (FKP -y.n.) için de, Fransız milliyetinden olan her erkek ve her kadın Fransız'dır. Fransa çok uluslu bir devlet değildir: Oldukça uzun bir tarihin ürünü olan tek bir ülkedir, tek bir ulustur, tek bir halktır. Irkçılıktan ayırdedilmesi son derece zor tehlikeli kriterlere dayanarak Fransız Topluluğu'nun şu veya bu üyelerini 'saf' fransız olmayanlar diye nitelemeğe kalkışmak, ulusal bilincimize saldırmaktır. Burada hiç kimse böyle bir şeyi kabul edemez, hele bizim partimiz hiç kabul edemez!"

BÖYLESİ bir mektup üzerine yargıya varmak değil, yorumda bulunmak dahi gereksiz. Türkiyeli devrimciler, sırf Türkiye'de Kürt ulusu diye bir ulusun, Ermeniler, Rumlar, Yahudiler, Süryaniler, Lazlar diye ulusal azınlıkların bulunduğunu söyledikleri, onların ulusal haklarını savundukları için faşizmin mahkemelerinde en ağır hapis cezalarına çarptırılırken, sol bir hükümette bakanlık sandalyeleri işgal eden sırtı pek bir komünist partisinin bizim kemalistlere dahi taş çıkartan bu tavrı karşısında Avrupa komünizmi hayranları enternasyonalizm üzerine bir kez daha ciddi ciddi düşünmelidir.

AVRUPA Parlementosu'nda ve Avrupa Konseyi'nde Türkiye'deki Kürt ulusunun ve Ermeniler de dahil ulusal azınlıkların hakları konusunda, bizim de desteklediğimiz tutarlı bir tavır takınan Fransız komünist milletvekillerinin, bizzat parti genel sekreteri tarafından Fransa'daki Ermenilerin ulusal kimliğinin inkar edilmesi, çifte standart uygulanması karşısında ne düşündükleri gerçekten meraka değer.

Dahası, aynı FKP'nin dahil bulunduğu Fransız Hükümetidir ki, ülkede bulunan göçmen işçilerin Fransız vatandaşlığına geçirilmesi suretiye entegre edilmesinden bahsetmektedir. Diyelim yarın binlerce Türkiyeli, Fransa'dan kovulmamak için "entegre olduklarını" kanıtlamak üzere Fransız vatandaşlığına geçti. Fransa Devleti'nin kimlik kartını taşıyacak Karslılar, Tuncelililer, İzmirliler, Sinoplular, Edirnelilerin Türk veya Kürt asıllı olduklarından sözetmemiz Fransız yoldaşlar önünde "bölücülük" suçu işlemek mi olacaktır? Onların dahil oldukları Fransa nüfusu içinde kendi ulusal kültürlerini canlı tutmaları, geliştirmelerini istememiz, iktidar ortağı FKP'ye göre Fransız ulusal bilincine saldırmak mı olacaktır?

Sadece soruyor ve cevabını geçen yazımızdan dolayı çok öfkelenen Avrupa komünizmi hayranı dostlara bırakıyoruz...

8 idam kararı daha verildi

Sıkıyönetim mahkemelerinde geçtiğimiz ay 8 idam, 9 ömür boyu hapis kararı daha verildi.

İstanbul'da sonuçlanan bir Dev-Sol davasında 8 idam kararı verilirken, Kayseri Devrimci Yol davasında 5, Ankara Partizan davasında 4 ömür boyu hapis kararı verildi.

İSTANBUL DEV-SOL DAVASINDA KARAR: 8 İDAM

İstanbul'da 3,5 yıldır devam etmekte olan bir Dev-Sol davası sonuçlandı, 8 devrimci hakkında idam kararı verildi.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görülen davada Serpil Kocadölü, Fikret Aşçıoğlu, Kadir Çiğdem, Ergun Şen, Ali Osman Köse, Hasan Telci, Ali Kırlangıçlı ölüm cezasına çarptırıldı.

KAYSERİ VE DİYARBAKIR DEVRİMCİ YOL DAVALARI SONUÇLANDI

Malatya 2. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesinde sonuçlanan 63 sanıklı Kayseri Devrimci Yol davasında 5 devrimci ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. 27 kişi için çeşitli hapis cezaları verilirken 36 devrimci berat etti.

54 sanıklı Diyarbakır Devrimci Yol davasında ise 25 devrimci çeşitli hapis cezalarına çarptırıldı. Diğerleri ise berat etti.

PARTİZAN DAVASINDA 4 ÖMÜR BOYU HAPİS

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görülmekte olan bir Partizan davası sonuçlandı. 78 devrimcinin yargılandığı davada 4 kişi ömür boyu hapse mahkum oldu. 39 kişi 6 ile 15 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırılırken, 35 kişi de beraat etti.

2 İDAM DOSYASI DAHA TBMM'DE

Hüseyin Taşkın ve Mehmet Bozbay hakkında verilen ölüm cezalarının yerine getirilmesine ilişkin dosya TBMM'ne geldi.

Haklarında İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince ölüm cezası verilen 2 devrimcinin dosyaları TBMM Adalet Komisyonu'nda görüşüldükten sonra TBMM Genel Kurulu'nda ele alınacak.

İşçi zammı açıklandı

Özal'a göre yüzde 25 zam yüzde 49 zamma eşit

Süreleri bu yıl bitmeyen toplu sözleşmelerle Yüksek Hakem Kurulu tarafından verilecek ücret zammı konusunda YHK-Türk-İş-Başbakanlık arasındaki görüşmeler Şubat ayında başladı.

Şubat ayı başında YHK'yla yaptığı görüşmelerden bir sonuç alamayan Türk-İş konuyu Başbakan Turgut Özal'a götürdü. Şubat görüşmelerinde Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu temsilcisininde hükümet temsilcilerinin yüzde 25'lik önerisinden yana olduğunu açıklamasıyla YHK'da yüzde 25 zam önerisini savunanlar çoğunluğu sağlamışlardı.

Başbakan Özal'a da yüzde 43'lük zam teklifini götüren Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, görüşmeden bir sonuç alamadan, Özal'ın yüzde 25'lik teklifiyle geri döndü. Yılmaz'ın ücret zammının yüzde 25 ile yüzde 43 arasında yeniden belirlenmesi önerisine karşın Özal, "verilecek yüzde 25'lik zammın net yüzde 49.1 artışa tekabul ettiğini" savundu.

Gelişen süre içinde YHK 1984 ücret zammını yüzde 25 artı 2 bin olarak karara bağladı. Toplantıda Türk-İş'in yüzde 43'lük önerisi oylanarak kabul edilmeyince Türk-İş temsilcileri toplantıyı terk ettiler.

1984 yılı için yüzde 25 artı 2 bini savunan YHK Başkanı Naci varlık, "bundan daha güzel, daha adil karar olamayacağını, çünkü zammın ne işveren kesimini, ne de işçi kesimini memnun etmediğini" söyleyerek zammı garip bir biçimde savundu.

Halen yürürlükte bulunan brüt 16 bin liralık asgari ücret, hükümetin 1984 ücret zamlarında önerdiği yüzde 25 oranında arttırıldığı taktirde brüt 20 bin 250 liraya, Türk-İş'in önerdiği yüzde 43'lük bir artışta ise 23 bin 166 liraya çıkıyor.

1984 için ücret artışı 500 bin işçiyi doğrudan 1 milyon işçiyi ise dolaylı olarak ilgilendiriyor.

Türkiye'de 4 kişilik bir ailenin mutfak masrafının 40 bin, en düşük ev kirasının 15 bin olduğu düşünülürse ücret zammının ne kadar komik bir boyutta olduğu açık olarak görülür. Ama IMF'ye ücretlere yapılacak zam miktarının az tutulması konusunda söz vermiş bir hükümetten herhalde tersini beklemek yanlış olur.

Geçiş süreci mi?

A. ŞEREF

Ülkemizde son yıllarda yaşanan gelişmelerin oldukça renkli olduğu bilinmektedir. Sınıfsal ayrışmayı ve çatışmayı bu denli hızlı yaşayan bir ülkede meydana gelen değişme ve gelişmelerin de renkli olması herhalde doğaldır. Doğal olmayan ise, bu gelişmeleri açıklarken, bir takım kalıplara başvurmaktır. Söz gelimi ülkemizdeki bugünkü durumu açıklarken, batı ülkeleri için geçerli terminoloji ve mantık sistemlerinin aynen birebir kullanılması halinde somut durumu tanımlamakta zorluk çekildiği, ya da yanlış yapıldığı görülecektir.

Batıdaki siyasal sistemin (sistemlerin) kavramları ve ölçütleri ile Türkiye'deki somut durumu **her zaman** doğru tanımlayabilmek biraz zordur (75'lerdeki faşizm tartışmaları hatırlansın). Faşizm kavramından sadece ve sadece Almanya'daki Hitler rejimini oylayan ve Türkiye'yi elindeki bu şemaya uydurmaya çalışan çevrelerin ülkedeki önemli gelişmeler karşısında nasıl yanlış yaptıkları ve dolayısıyla kendi niyetlerinden de bağımsız olarak halk muhalefetini nasıl etkisizleştirdikleri bilinir.)

Özetle, Türkiye, kendi orjinalitesi oldukça fazla olan ve bir başka ülkenin, özellikle gelişmiş batı toplumlarının ölçütleri ve kavramları ile tanımlamaya kalkışıldığı zaman açıklamakta zorluk çekilen bir dizi gelişmenin yaşandığı bir ülkedir.

Söz gelimi, kapitalizmin her bir düzeyde kendi mantıki evrimini ve gelişimini yaşadığı batı ülkelerinde, bu evrimin belli bir aşamasında gerçekleşme şansı ve koşulu bulunan ve gerçekleşen **"sivil toplum"** espirisinin, ülkemiz somutunda, bu kavramın herhangi bir batı toplumu için anlattığı sürecin aynısının muhteva ve hatta bunu ülkenin bugün yaşadığı bunalıma bir alternatif olanak önermek; ya da bugün sivil odakların böyle bir süreci yaşatmalarını beklemek gerçekçi bir değerlendirme olmasa gerek (*).

Bu durum, sol örgütlerin ve çevrelerin, (yani derece derece hepimizin) çoğu zaman başka ülkelerin devrim strateji ve taktiklerini kopye etmek gibi bir kolay yolu seçmeleri gerçeği ile de birleşince sol da kendisini her düzeyde hissetiren bir kaos ve kavram kargaşası ortaya çıkmaktadır.

DT'deki Demokrasi tartışmasında sık sık geçen Demokrasi kavramının muhtevası ile ülkemizdeki çeşitli burjuva güçler tarafından savunulan sistem arasında kurulan bağ da ve ilişki de böyle bir kavram karıştırması olduğunu daha önceleri belirtmiştik (**).

6 Kasım seçimleri sonrasında Türkiye'de ortaya çıkan yeni durumun değerlendirilmesinde ve tanımlanmasında da bazı yanlışlıklar yapıldığı ortaya çıkmaktadır.

Bazı sol ve aydın çevrelerde, içine girilen sürecin, **"geçiş süreci" "demokratikleşme süreci" "faşizmin çözülme süreci"** olduğu şeklinde kanaatler vardır. (Liberalleşme normalleşme diyenler de var).

Bu kavramları kullanarak ülkemize ilişkin durum değerlendirmesi yapanların, bu kavramlardan anladıkları, ya da anlattıkları şeyin Avrupa ülkelerinde bu kavramlarla tanımlanan süreçlerin aynısı olduğu muhakkaktır. Yani **"geçiş süreci"** derken, Yunanistan'daki albaylar cuntasına karşı yükselen toplumsal muhalefetin oynadığı anahtar rol sayesinde başlayan ve iç ve dış nedenlerin bir sonucu olarak burjuva egemenliği altında sağlanan sürece benzer bir gelişmenin kastedildiği anlaşılmaktadır.

Yunanistan'la Türkiye'nin her yönden , (güç dengeleri, sınıf ilişki ve çelişkileri, siyasal odakların karekteri, devlet toplum ilişkileri, ideolojik-siyasal eğilimleri sistemin iç yapılarının güçlülüğü veya zayıflığı) benzediği varsayımına dayanan bir analizin Demirel'den Karamanlis rolünü oynamasını beklemek mantıki bir politik sonuçtur.

Bilindiği gibi, çeşitli süreçlerin şu veya bu şekilde tamamlanmasının politik bazı sonuçları ortaya çıkar. Herhangi bir sürecin şu şekilde tanımlanmasına uygun düşen politik tavır alışla, bu şekilde tanımlanmasına uygun düşen tavır alış farklı olacaktır. Bu durum, dah ziyade sınıf mücadelesinin, yani politik pratiğin doğrudan içinde yer alan bu mücadeleye müdahele eden, etmek isteyen kişi, akım ve hareketler için geçerlidir.

Bu tavır alış, sınıf mücadelesinin çok çeşitli görevlerini yerine getirilecek adımları atmak, hedefleri belirlemek yeni düzenlemeler yapmak anlamına da gelir. (Ajitasyondan propagandaya, örgütlenmeden eylem çizgisine kadar bir dizi görev...)

Ülkemizde bugün yaşanan sürecin, **"demokratikleşme", "geçiş süreci" "faşizmin çözülme süreci" terimlerinin gerçek anlamlarına tekabül eden bir süreç olduğu kuşkuludur. Bu yargı, bugüne 6 Kasımdan beri yaşanan ve bir süre daha yaşanacağa benzeyen gelişmelerin tanımına ilişkindir. Türkiye, kaçınılmaz biçimde demokratikleşmeyi, faşizmin çözülme bugünkü sürecin kendisini bu kavramların muhtevasına uygun düşeceğidir.**

Bunun birçok nedeni olduğu söylenebilir: Herşeyden önce dönemin kendisine has genel bir neden:

Türkiye'de 12 Eylül 80'den bu yana ve özellikle de değişik bir tarzda da olsa 6 Kasımdan bu yana son derece istisnai bir süreç yaşanıyor. Toplum, --ayrımsız bütün unsurlarıyla-- kendi gerçek kimliğiyle yaşamıyor, ya da yaşatılmıyor. Ne burjuva güçler diye tarif ettiklerimiz Batıdaki benzerleri gibi tavır alıyor, ne de halk kitleleri ve işçi sınıfı, diğer ülkelerde gördüğümüz bir davranış içinde görülüyor. O nedenle de bu dönemde görülen çeşitli tavır ve tepkilerin hem hedefleri, hem de içerikleri açısından yanıltıcı olduğu söylenebilir.

Bize göre, Türkiye toplumunun asıl ve gerçek kimliği 1970-80 dönemindeki kimliğidir. Özellikle 75-80 arasında yaşananlar, --değişik şekillerde de olsa-- yeniden yaşanacaktır gibi gözüküyor. Bugün ve 2-3 yıldır başkasının sandalyesinde oturanlar, yarın ve zamanla kendi sandalyesinde oturmak zorundadır. Yavaş yavaş herkes eski yerine dönmektedir. (75-80 derken kastettiğimiz, kapitalizmin Türkiye'ye özgü gelişiminin dayattığı, sınıf mücadelesi ve sınıf mücadelesinin çözücü. çözümleyici, değiştirici etki ve sonuçlarının gelişmelerde **belirleyici** olmasıdır.)

Bu nedenlerle, 80-83 döneminde kitlelerin ve politik odakların tavırları (durgunluk, apolitikleşme, çekimserlik, **"aşırı uç"** olmaktan vazgeçme, **"ılımlı"** görünme, radikalleşmeme, vb.) geçicidir ve bu döneme has özellikleri geneleştirerek politikalar üretmek yanıltıcı olacaktır.

Bu özgüllüğün bir başka açıklaması da şöyle yapılabilir: Türkiye, henüz bir Batı toplumu gibi oturmuş bir toplum ve ülke değildir. Hem toplumun kendi iç dinamiklerinin olması gereken boyutlarıyla ortaya çıkamaması, hem ideolojik-politik saflaşmaların kayganlığı, hem sınıfsal ve zümresel ayrışmaların tamamlanamamış olması, hem de insan ve toplum hayatına ait diğer unsurların özgür bir gelişim ve oluşum seyri izlememiş olması gibi nedenler, bu oturmamışlığın birer kanıtı sayılabilir.

Ülkemizin bugünkü durumu tanımlanırken kullanılan **"demokrasiye geçiş"**, **"demokratikleşme"** gibi kavramlar eğer halklarımızın özlemlerini ifade eden bir içerikte ve anlamda kullanılıyorsa bunun doğru olduğu muhakkaktır. Yok eğer **"demokratikleşme"** kavramından genel olarak rejimin içsel yada dışsal etki ve zorlamalarla demokratikleşme sürecine girdiği anlatılmak isteniyorsa bunda önemli hata paylarının bulunduğunu belirtmeliyiz. Hele bu **"demoktratikleşme süreci"**'nin şu anda mevcut siyasal odaklar aracılığıyla gerçekleşeceği sanılıyorsa hata payları daha da artacaktır.

"Sivil toplum" alternatifinin **"demokrasiye geçiş", "demokratikleşme"** sürecinin bir başka adı olduğunu, alternatifin içeriğinin Albaylar Cuntası sonrası Yunanistan'da oluşan rejimin ve yaşanan sürecin içeriği ile benzeştiğini vurguladıktan sonra bu kavramlardan neyin anlaşılması gerektiği üzerine birkaç belirleme yapmaya çalışalım.

Burjuva muhtevasıyla **"demokrasiye geçiş", "demokratikleşme"** derken kastettiğimiz verili sistemde sadece genel oy mekanizmasının işlemesi, toplumun genel egemenlik hakkının kullanımına ilişkin 4 yılda bir kere de olsa yine kendisinin karar vermesi değildir.

Faşizmden (ya da askeri diktatörlüklerden) demokrasiye geçiş için, veya geçilen sürecin demokrasi olabilmesi için bazı temel koşullar vardır ve bunlar bir bütündür. Birisi veya bir kaçı tümünün yerine konulamaz. Bunlar, serbest seçim, parti, sendika ve diğer yapı ve kuruluşlarda çoğulculuk, tüm toplum kesimleri için ifade, örgütlenme ve exlem özgürlüğü, yürütme organı ya da organları ile parlamento arasında uygun bir ilişki, yani yürütmenin toplumun özgür iradesiyle belirlenmiş fonksiyonları yerine getiren parlamentonun denetiminde faaliyet göstermesi, tüm devlet aygıtlarının yasaların denetimine açık olması ve toplumun çoğunluğunun istemleri doğrultusunda hazırlanan yasaların denetimine açık olması ve yine yasal düzenlemelerle oluşmuş olması ve bütün bunların toplumun içindeki oluşumlardan etkilenmeye açık olması ve ayrıca yine tüm bunların egemen sınıf ittifakı içindeki kuvvet dengelerinin değişmesi halinde zora dayalı olmayan bir şekilde değişebilmesi ... gibi önemli ve gerekli koşullardır.

İçine girilen sürecin demokratik bir devlet biçimi ve demokratik bir siyasal hayatla sonuçlanabilmesi, ancak baskı aygıtlarının tamamında büyük kurumsal değişiklikler yapmakla, bu aygıtların işleyiş biçimlerinden çalışma tarzlarına, yerine getirdikleri fonksiyonlara kadar bir dizi köklü değişiklikler yapmakla ve yine bu kurumların ve fonksiyonların yönetim kademelerinde esastan düzenlemeleri başarmakla mümkün olabilir.

Öte yandan sünyadaki çeşitli deneyler, demokratikleşme sürecinin, daha önceki rejimin kurumsal çatısından demokratik bir kopma olmadan gerçekleştirilemeyeceğini kanıtlamaktadır. (Yunanistan, Portekiz ve İspanya örneklerini analiz eden Poulantzas, özellikle İspanya deneyinin bunu mutlak biçimde doğruladığını savunmaktadır.)

Yine Yunanistan, İspanya ve Portekiz örneklerinden çıkarılan bir genel sonuç da şudur: **"Devlet kurum ve aygıtlarında demokratikleşme için gerekli olan şekil değişiklikleri bizzat rejimin ve devletin kendisi tarafından gerçekleştirilemez."**

Sürecin demokratikleşme yönünde gelişebilmesinin bir de ekonomik yönü vardır: Bu, iktisadi hayatta antitekel önlemlerin süratle gerçekleştirilmesi zorunluluğu demektir.

Bu genel çerçeveden ülkemizdeki somutluğa ve güncelliğe dönersek:

12 Eylül'le birlikte oluşturulan sistem kendi içinde reform yaparak, ya da bir iç evrim geçirerek burjuva demokrasisine dönüşemez. Ekonomik iktidarını ve gücünü 12 Eylül tipi bir faşist rejimle koruyabilen Türk burjuvazisi ve egemen ittifakı, daha önceleri DT sayfalarında anlattığımız bir dizi nedenden dolayı bugünkü siyasal sisteme, bu sistemin devlet biçimine ve egemenlik tarzına karşı koyacak ve bu karşı koyuşu burjuva demokrasisine kadar götürecek özellik ve niteliklere sahip değildir. Hayatında liberal olamamış bir egemen sınıf ittifakının siyasi ve ekonomik liberalizm için mücadele etmesi, hele devlete ve orduya karşı gelebilmesi mümkün değildir.

Böyle bir egemen sınıf ittifakına bunların egemenliklerini zedelemeden devam ettirmenin çeşitli alternatiflerini programlaştıran siyasal odakların, bilinen karakteriyle ve halleriyla kısmi bazı düzenlemelerin ötesine geçebilme, hatta rejimin kurumsal yapısında, baskı aygıtlarının yönetim kademelerinde köklü değişiklikler yapabilme, rejimin kurumsal katından köklü biçimde kopabilme şansları oldukça zayıftır. (DYP ve SODEP, ya da DSP liderliğinin bugünkü koşullarda hükümet olabilmeleri durumunda Arjantin'in yeni Başkanı bile olamayacaklarını söylemek erken bir yargı mı olur?)

Türkiye'de demokratikleşme sürecinin yaşanabilmesi için bir başka koşulun daha varlığı söz konusudur: Siyasal hayatımızın gediklisi haline gelen; devletin devamlılığının ve bekasının, aynı zamanda baskı ve şiddetin temel dayanaklarından en önemlisi olan ordunun fonksiyonlarının asgariye indirilmesi gerekmektedir. Özellikle bizim ülkemizde TC'nin en önemli dayanağı olan orduyu hedef almayan, bu ordunun fonksiyonlarını asgariye indirmeyi amaçlamayan hiçbir girişimin demokratikleşmeyi sağlayamayacağı kesindir.

12 Eylül rejiminin kelimenin tam anlamıyla burjuva demokrasisine dönüşebilmesi için ve bunun yukarda tanımladığımız türden bir demokratikleşme süreci olabilmesi için mutlak gerekli koşullarından birisi, **örgütlü halk hareketinin ve muhalefetinin** varlığıdır.

Örgütlü bir halk muhalefetinin varlığı, sadece düzen partilerini ve kurumlarını demokratikleşme yönünde adım atmaya zorlaması yönünden değil, ondan da önemlisi, **ülkemizde demokratikleşme sürecinin başarıya ulaşmasının ancak ve ancak süreçte böyle bir halk hareketinin egemenlik kurması ile sağlanabileceği yönünden, esas olarak bu nedenle zorunludur.**

Ülkemizde sosyalizme ulaşmayı hedefleyen bir halk hareketinin damgasını taşımayan, böyle bir hareketin egemenliği altında gelişmeyen bir sürecin tam bir demokratikleşmeyi sağlaması mümkün değildir.

BİR ÖRNEK: ANAP

6 Kasım seçimlerinde Cuntaya en uzak parti görünümünü taşıdığı, ekonomik olarak ise kitlelere ekonomik kurtuluş umudu verdiği için, liberalleşme ve normalleşme dönemi yaratabileceği yanılsamasını yaratan ANAP'ın konumunu kısaca ele almak, anlattıklarımızı belki daha da somutlaştıracaktır.

ANAP'ın politik liberalizmle ilişkisinin ve demokratikleşme sürecindeki yerinin ve işlevinin ne olduğu gibi sorular halen yaygın bir şekilde tartışılmaktadır. Bazı çevrelerin bir hayli iyimser bir yorumla ANAP'ın Türkiye'de politik ve ekonomik liberalizmi geliştirebileceğini ve bunun topluma yayılebileceğini umdukları ve savundukları biliniyor.

Bu çevreler belki de 6 Kasım'da ANAP'a yönelen oyların ve tavır alışın muhtevasındaki **"Cuntadan kurtulma ve demokratikleşme"** özlemi ve beklentisinden hareket ederek böyle bir yargıya varmışlar ve bu nedenle ANAP'ın izleyeceği politikanın aldığı oyun muhtevasına uygun düşeceğini beklemişlerdir.

Oysa; ANAP'ın belli başlı bazı konulardaki politikası ve tavrı, bu tür beklentilerin çok erken boşa çıktığını göstermektedir.

ANAP'ın dış ticaretle ilgili önlemlerini inceleyen bir bilim adamı, bu önlemlerin köklü bir liberalleşme olmadığını, köklü bßr liberalleşmeyi Türkiye sanayiinin kaldıramayacağını ve ANAP'ın buna cesaret edemeyeceğini vurguluyor.

Aynı bilim adamı (Doç.Dr.Burhan Şenatalar) tekellerle ciddi bir mücadelenin söz konusu olmadığını; KİT'lerin satışının gündemden kalktığını, çünkü Türkiye ekonomisinin yapısının ve içinde bulunduğu konjonktürün kamu kesiminin köklü biçimde daraltılmasını olanaksız kıldığını belirtmektedir.

İ?ktisadi alanda alınan önlemlerin köklü bir liberalizm uygulaması olmadığı görülmektedir.

Siyasi alanda ise ANAP'ın **"geçiş süreci"** ile ilgili tavrının tutucu olduğu görülmektedir. Sıkıyönetim uygulamalarına karşı tutumu, Sıkıyönetimin kaldırıldığı illerde hemen Olağanüstü Hal yasasını yürürlüğe koydurtması, cezaevlerindeki olayları **"bizim yetki alanımız dışındadır"** şeklinde değerlendirmesi, dış politikada devre dışı kalması, vb. tutumları hatırlansın.

Şenataların da belirttiği gibi aslında ANAP'ın bütün işlevi ve belki de başarısının temel şartı liberalleşme ve demokratikleşme sürecinde olumlu bir fonksiyon yerine getirmesinden çok, **"geçiş döneminin geçmeyişi"**'ndedir. Yani, **"geçiş"** döneminin kalıcılaşmasındadır.

Diğer partilerden SODEP ise, DYP ve diğerlerine göre, rejimin sarsıntısız bir iç evrim geçirerek **"parlamenter demokrasiye"** (burjuva demokrasisine değil, Türkiye'ye özgü bir parlamenter demokrasiye) dönüşmesi (!) için daha şanslı görülmektedir.

Bir demokratikleşme sürecinin gerçekleşmesi için ayrıca, siyasi bir buhranın da nispi olması gerekmektedir. **Şu an ülkemizde bir siyasi bunalım** yaşanmamakta, ancak böylesi bir bunalımın ön koşulları yavaş yavaş ortaya çıkmaktadır. Cunta politikalarının toplumun çoğunluğu tarafından benimsenmemiş olmasının yarattığı temsil krizinin giderek genel siyasi ortamı ve diğer güçleri etkileyeceği beklenmelidir.

Bu durumun siyasal düzeyde muhtemel bir bunalımı körükleyeceği açıktır.

Bu tablodan ne gibi sonuçlar çıkarılabilir?

Gelişmelerin bu şekilde yorumlanması devrimci-demokratik hareketin programını, çalışmasını, örgütlenmesini, hedeflerini, kısacası, politikasını ve pratiğini nasıl etkileyecek ve yine nasıl yönlendirip geliştirecektir? Bu sorulara gelecek yazılarda cevap aramaya çalışacağız.

....

BİR SORU:

Gazetemizin bir önceki sayısında yayınlanan **"Eleştirilere cevap 2"** başlıklı yazıda toplumumuzun son yarım yüzyıldaki gelişimi ve mücadelesi incelenirken, halkın önemli tarihsel dönemeçlere damgasını vurduğu belirtilmekte, **"tarihsel halk tepkisi"**nin 1950.1961.1983 dönemlerinde kendisini ifade ettiği vurgulanmaktadır. **"Eleştirilere cevap 2"**'nin yazarı 1950, 1961 ve 1983 süreçlerini **"tarihsel halk tepkisinin"** ifadesi olması açısından toplumumuzun gelişim çizgisinde olumlu ve anlamlı dönemeçler olarak tanımlamaktadır.

Yazarın Kurtuluş Savaşına yaklaşımı ise aynı içerikte değildir. Kurtuluş savaşı ve yeni TC devleti **"bir avuç elitçi zümrenin eseri"** olarak görülmektedir. Osmanlı devletinin 1.Dünya savaşı sonunda elde kalan mirası üzerinde kurulan **"yeni"** TC devleti ana hatlarıyla bu zümrenin eseridir, denilmektedir. Kurtuluş savaşı sürecinin niteliği, bu sürecin toplumumuzun gelişmesi yönünden olumlu olup olmadığı gibi bir tartışmaya girmeyi gereksiz gördüğümüzü belirterek bir soru sormakla yetinelim: Söz gelimi 1950 sürecini hakim sınıfların politikaları ve emperyalizm olgularıyla açıklayanlar, niçin bu nedenle, **"ekonomist-dogmatik kafa yapılı"** ve hatta **"halkı bir sürü gibi görenler"** olarak nitelendiriliyor da,

Kurtuluş savaşını **"elitçi zümrenin eseri"** olarak görenler marksist oluyor? **"Eleştirilere cevap 1 ve 2"** yazarının mantığı ile baktığımızda, Kurtuluş savaşını ve yeni TC devletini **"elitçi zümrenin eseri"** olarak görenlere de milli mücadelede halk faktörünü hesaba katmadığı için aynı sıfatı kullanabilir miyiz?

DIPNOTLAR:

(*)- **"Sivil toplum"** *kavramı, eğer, insanların, sınıfların, toplumların, siyasal odakların kendilerini özgürce geliştirebilmelerini, insanlara yabancılaşmış, onların üstünde onlara yabancı hale gelmiş bir takım fonksiyonlar yerine getiren kurumların etkisiz hale getirilmesini anlatıyorsa; devletin ve resmi ideolojinin toplumdan onay almadan toplum üzerinde denetim kurmasını ortadan kaldırmayı anlatıyorsa, açıkça söyleyelim ve iddia edelim ki, bu anlamda bir sivil toplumun en gelişmiş ve en ideali sosyalist toplum ve sosyalist demokrasidir.*

Evet, sosyalizm, tam da bu anlamda, kitlelerin kendi kendilerini yönetmeleri, halkın doğrudan yönetimi, topluma yabancılaşmış yapı ve kurumların dağıtılması anlamında e gelişmiş sivil toplumdur.

(* *)- *Yanlış anlaşılmaması açısından bir kez daha belirtelim ki, bizim karıştırıldığını söylediğimiz konula devrimci demokrasi anlayışına ilişki ya da sosyalizmin içerdiği demokrasi perspektifine ilişkin yapılan belirlemeler değil. Aksine, DT'deki bazı yazılarda sosyalist demokrasi perspektifinin eksik sunulduğunu ve bu kavramın sadece siyasal düzeye ilişkin b olgu olarak kullanıldığını görmekteyiz. Hatta yer yer, devrimci demokra anlayışına ait bazı kavramların mu laklaştırıldığına tanık olunmaktadı Demokrasi kavramı, sadece bir toplumun veya halk kitlelerinin egemenlik haklarının nasıl ve hangi tarzc kullanılacağına ilişkin değil, ondan c öte insanoğlunun tüm yaşantısı yaşamın her düzeyine ilişkin bir kavramdır. Bu kavramı, salt egemenl hakkının kullanılışı biçimine indirgemek, yetersiz ve eksiktir.*

İran-Irak savaşı yeniden kızıştı

İran'ın Şubat sonunda başlattığı saldırıyı da Irak geri püskürtmeyi başardı. Ancak İran'ın her defasında daha ileri gitmeyi başardığı saldırıları, Irak'ın giderek daha zor göğüslediği anlaşılıyor. Bu durum, Irak cephesinin yapılabileceğine dair somut bir korkunun Körfez ülkelerinde yaygınlaşmasıyla da belirginleşti. Bu korkuyu bir yandan da Irak'ın kendisinin de yaygınlaştırıp, Arap ülkelerini ve ABD'yi İran'a karşı yeni adımlar atmaya zorladığı da biliniyor. İran'ın petrol yükleme tesislerinin bulunduğu Harg adasındaki gemilere Irak uçaklarının yaptığı saldırı da aynı amacı taşıyordu. Bilindiği üzere İran Harg adası saldırıya uğarsa Hürmüz Boğazını kapatacağını daha önce açıklamıştı. Olaydan sonra ABD donanmasının Hürmüz Boğazını savunmak için Umman Körfezine yerleştiği açıklandı. Amerikan gemilerinin keşif uçuşu yapan İran uçaklarına da ateş açmasıyla savaşa doğrudan ABD'nin de bulaşması tehlikesi arttı.

Şu anda İran da, Irak da iki yorgun güreşçiyi andırıyor. Hangisinin daha önce yere düşeceğini kestirmek hala zor. Ancak baharda karların erimesiyle beraber İran'ın Kürdistan'da girişmesi beklenen saldırıların savaşın kaderini belirleyebilecek öneme sahip olduğu söylenebilir.

Son olayların kronolojik sıralaması şöyle:

24 Şubat: İran, 22 Şubat'ta büyük bir saldırı başlattı. Saldırının hedefi, Bağdat'ı güneye bağlayan ana yolu kesmek. Tahran, yola 16 kilometre kadar yaklaştıklarını söylüyor. Bağdat ise, İran'ın geri püskürtüldüğünü iddia ediyor. Irak'ta BAAS partisinin yayın organı El Savra, yeni silahların kullanılacağını bildirdi. Bu silahların arasında Sovyet yapısı SS 12 füzeleri de var. ABD Londra'yı İran hava kuvvetlerine yakıt satmakla suçluyor. Londra ise doğrudan doğruya bir alış veriş olmadığını, bunun üçüncü ülkeler yoluyla olmuş olabileceğini belirtiyor. Reagan, yaptığı televizyon konuşmasında İran'ın Hürmüz Boğazını kapatmasına izin vermeyeceklerini söyledi. ABD donanmasının yakınlarda olduğunu hatırlattı.

25 Şubat: Her iki tarafın da karşı tarafın şehirlerine saldırıları devam ediyor. Sivil halktan çok sayıda ölen olduğu bildiriliyor.

27 Şubat: Tudeh üyelerinden 10 kişi İran'da idam edildi. İdam edilenlerin Tudeh'in askeri sorumluları olduğu söyleniyor. (Irak Sovyetler Birliğinden silah aldıkça, Tudeh'liler idam ediliyor.) İran Meclis Başkanı Rafsancani Moskova'yı sert bir dille uyardı.

28 Şubat: Irak, savaşı bitirmeye hazır olduğunu tekrarladı ve Ziya Ül Hak'ın arabuluculuğunu kabul etti. İran ise arabulucu istemiyor. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri De Cuellar'ın arabuluculuğunu da reddetti. Büyük taarruzun durdurulmayacağını açıkladı. Newsweek dergisine göre ABD ülkeleri İran'a silah satmamaya çağırdı ve İsrail bu konuda ikna edildi. Güney Kore ve İngiltere'den de İran'a savaş malzemesi vermemesi istendi.

6 Mart: İran'lı askerlerin kimyasal silahlarla yaralandığı ortaya çıktı. Viyana'ya getirilen 10 yaralı İran askerinin muayenesinde Avrupa'da tanınmayan bir kimyasal maddeden yaralandıkları açıklandı. İran, Birleşmiş Milletleri konuyla ilgilenmeye çağırdı.

9 Mart: Irak, Harg adasına giden ticari gemileri bombaladı. Türkiye bandıralı Sema-G battı. İngiliz ve Hint gemileri yara aldı. Türkiye Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, İran yetkilileriyle Tahran'da görüşmeler yaptı. Türkiye'nin savaşın uzamasından duyduğu kaygıları dile getirdiği açıklandı.

11 Mart: Irak, İran'ın ele geçirdiği Mecnun adasını geri almak için yoğun bir saldırı başlattı.

Lübnan'da taraflar Lozan'da toplandı

Cemayel Hafız Esat'la Şam'da görüştü

Lübnan'da silahlar susmadı. Etnik gruplara dayalı hareketler sınırlı yerler hariç geleneksel alanlarına yerleştiği için, çatışmalar artık önemli bir değişiklik yaratmıyor. Yalnız hala ordu birliklerinin elinde olan Sukh El Garb kasabası ciddi çatışmalara sahne olmaya aday. Bu kasaba, Dürzi nüfusa sahip. Bu arada İsrail de zaman zaman Şiilerin ve Dürzilerin denetlediği alanlara saldırılar düzenliyor. Bu saldırıların hedeflerinin Lübnan'lı muhalefet güçlerine yardımcı olan Filistinlerin mevzileri olduğu anlaşılıyor. İsrail'in, muhalefetin Falanjistlerin denetlediği alanları ele geçirmesinden çok, bu alanlara Filistinlilerin sızarak İsrail ordusuna karşı sabotajlara girişmesinden çekiniyorlar. Hatta bu nedenle geçen ay İsrail'de ciddi bir şekilde tartışılan, daha geri bir hatta yerleşme önerisi askıya alındı. İsrail ordusunun güney Lübnan'da uzun süreli bir kalma hazırlığı içinde olduğu anlaşılıyor.

Bu arada Amerikalıların da dahil olduğu Barış Gücünün Beyrut'tan çekilmesinden sonra Cumhurbaşkanı Cemayel ilk kez Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'ı ziyaret etti. Görüşmelerde, İsrail ve Lübnan arasında imzalanan 17 Mayıs anlaşmasının iptal edilmesinden sonra İsviçre'de sürdürülen Ulusal Uzlaşma Görüşmelerine devam edilmesinin kararlaştırıldığı anlaşılıyor. Dürzilerin karşı çıkmasına rağmen Suriye'nin Lübnen Cumhurbaşkanını görevinden çekilmeye zorlamadığı söyleniyor. Diğer taraftan Hristiyan önderlerden Kamil Şamun ve Falanjist kuvvetlerin komutanı Fadi Frem'in İsrail'le yapılan anlaşmanın iptaline karşı oldukları açıklandı. Buna rağmen Cemayel 5 Mart'ta anlaşmayı iptal etti. Bu arada Lübnen ordusunun komutanı İbrahim Tanus görevinden ayrıldı. Bu istifanın muhalefetin istekleri doğrultusunda atamalar yapılabilmesi için gündeme geldiği açıklanıyor.

12 Mart'ta Lozan'da tüm grupların temsilcilerinin katılımıyla görüşmeler yeniden başladı. Görüşmelere Suriye Cumhurbaşkanı Yardımcısı olan Abdülhalim Haddam ve Suudi Arabistan temsilcisi de katılıyor. Maroni Hristiyan önderlerin öncelikle Suriye ve İsrail askerlerinin çekilmesinde ısrar ettiği; bu olmadan anayasal reformlara yanaşmayacakları açıklandı. Dürzi ve Şii önderlerse, 4 maddelik bir anayasal reforma öncelik verilmesini istiyorlar. Bu maddeler şöyle:

-- Parlamentonun yanısıra bir Senatonun oluşturulması,

-- Dini toplulukların bu Senatoda eşit oranda temsil edilmesi,

--Devlet Başkanının görev süresinin 6 yıldan 3 yıla indirilmesi,

--Devlet Başkanının parlamento ve Senatonun ortak toplantısında seçilmesi.

GRENADA'*da eski Devlet Başkanı Maurice Bishop'un ölümü ile ilgili mahkeme başladı. Aralarında eski komutan Hudson Austin ve eski Başbakan Yardımcısı ve Maliye Bakanı Bernard Coard ve Grenada'nın eski Küba Büyükelçisi Leon Cornwall'ın da bulunduğu 11 sanık, Bishop dönemindeki yasalara göre* **"teröristlik"** *suçundan yargılanıyorlar. Savunma avukatları, savunmanın hükümet organları tarafından engellendiğini belirtiyorlar.*

* * *

ARJANTİN'*de Falkland savaşı sırasında Kara Kuvvetleri Komutanı olan Galtieri'den sonra, gene o dönemin Deniz Kuvvetleri Komutanı Amiral Jorge Anaya ve Hava Kuvvetleri Komutanı General Lemi Bozo da tutuklandılar. Üç eski Cunta üyesi, Falkland savaşı sırasında görevlerini askeri yönden ihmal etmekle suçlanıyorlar. Galtieri, Anaya ve Bozo'nun ayrıca başka bir mahkemede insan haklarını ihlal suçundan da yargılanacaklar. Öte yandan Arjantin'de kayıpların mezarlarının bulunmasına devam edilirken, 66 tane de Cunta dönemine ait işkence merkezi ortaya çıkarıldı.*

* * *

DDR'*den Federal Almanya'ya gelenlerin sayısında son bir ayda çok büyük artış olduğu bildiriliyor. Açıklamalara göre DDR yönetimi bu konuda şimdiye kadar izlediği tavrı değiştirerek, hemen hemen her müracat edene F.Almanya'ya geçme izni veriyor. Bunun sonucu olarak son bir aydır Batı'ya gelenlerin sayısı günde 100'e ulaşırken, yıl sonunda bu rakamın 36 bini bulacağı tahmin ediliyor. Zaten işsizlikle başı dertte olan F.Almanya'ya bu sayıda bir göçün yeni problemler yaratacağı belirtiliyor. Batıya geçen DDR'lilerin bir kısmı aile birleştirmesi ilkesine uygun olarak gelirken, durumu buna uygun olmayanlar ise ilticacı kabul ediliyorlar. Ancak bu konuda bir görevli,* **"Almanlar Almanlara geliyor. DDR'den gelen ilticacıların 3.dünyadan gelen ilticacılarla bir ilgisi yok"** *şeklinde bilgi verdi.*

Federal Almanya'da ilk ortak kadınlar kongresi 23-25 Mart'ta

F.Almanya'da Alman ve yabancı kadınların düzenledikleri ilk ortak kongre 23-25 Mart tarihleri arasında Frankfurt. Fachhochschule-Nordweststadt'ta yapılıyor. Toplantıyı düzenleyenler İspanyol, Portekizli, İtalyan, Yugoslav, Yunan, Türk, Kürt, İran'lı, Afrikalı, Asyalı, Latin Amerikalı ve F.Alman kadın grupları, örgütleri ve birlikleri. Toplantı ile ilgili bir de çağrı yayınlandı. Aşağıda bu çağrının bir özetini veriyoruz:

Şu anda F.Almanya ve Batı Berlin'de bulunan biz yabancı kadınların ve genç kızların sayısı 1.35 milyon, 16 yaşından küçük yabancı kız çocuklarının sayısı ise 500 bindir.

Bizler ülkelerimizi kendi isteğimizle değil, daha iyi yaşama ve çalışma koşulları arayışı içinde terkettik. Kimimiz yoksulluktan, kimimiz de politik haksızlıklardan kaçtık. Burada ise, yabancı kadınlar olarak, genellikle düşmanca bir yabancı ortamdaki çatışmalardan daha fazla etkilenmekteyiz. Burada ikinci de değil, üçüncü sınıf insan "kölelerin köleleri" muamelesi görmekteyiz. Yabancı bir kadın olmak, üç kat daha fazla baskı ve sınırlama ile karşı karşıya kalmak demektir: Yabancı olarak, ücretli-emekçi olarak ve kadın olarak.

Göçmen işçi veya politik sığınmacı; ücretli-emekçi veya öğrenci: işpazarı politikası veya aile poitikası açısından: Hemen hemen her alanda bizler yabancılar olarak sınırlamalarla ve özel uygulamalarla karşı karşıyayız. F.Almanya'da kalabilmemizi Yabancılar Yasası "F.Almanya'nın özel çıkarları"na bağlamıştır. Çalışma izinlerimiz her defasında yeniden verilmekte ve "iş piyasasının durumuna ve gelişmesine" bağlanmaktadır. Politik faaliyetlerde bulunma ve seçimlere katılma hakkımız (çoğumuz 15 yıldan fazla bir süredir burada bulunduğumuz halde) hala daha verilmemiştir.

F.Almanya'da yaşayan yabancı kadınların yaklaşık üçte biri çalışmaktadır. Bir çoğumuz 60'lı yılların sonunda, tercih edilen işgücü olarak ülkelerimizden alındık, buraya getirildik. Ozamanlar geçerli olan "kadınların evlerinin dışında çalışmaları ayıptır" şeklindeki ahlak anlayışı, F. Almanya'nın çıkarları için bir kenara itildi. Hatta bir kısmımız kocalarımız tarafından buraya gönderildik --sonradan onları da aldırmak şartıyla. Geldik, burada en düşük ücretli kesimi oluşturduk (hala da oluşturmaktayız): Çalışan yabancı kadınların çoğu endüstri işletmelerinde işçi olarak çalışmaktayız. Yani bantta, vardiyada, akord temposunda düşük ücretle ağır, yorucu işleri yapmaktayız (yabancı kadınlar, diğer yabancı işçilerden ortalama yüzde 20 daha az kazanırken, Alman kadınlarından da ortalama daha az kazanmaktadırlar). Endüstride çalışanların dışında kalan kesimin büyük kısmı da düşük ücretli hizmetler yapmaktadırlar: Lokantalarda, hastanelerde, yaşlılar evinde ve temizlik firmalarında.

Ve biz yabancı kadınlar, ilk olarak işten çıkartılmaktayız. Ekonomik krizin bir sonucu olarak kadınların işyerleri ellerinden alınmakta ve kadınlar tekrar evlerinin, ailelerinin yanına, ocaklarının başına gönderilmek istenmektedir.

Dahası, dil zorlukları, yaşama şartlarını tanımama, tecrübesizlik ve bundan dolayı kendi haklarını bilmeme, işyerini kaybetme korkusu hem aşırı kötü çalışma şartlarını getirmekte, hem de örneğin hamilelikten dolayı işten çıkarılma gibi yasaya aykırı uygulamalarla karşı karşıya olmamıza yol açmaktadır.

Sendikal örgütlenmemiz ise, iki yönden engellenmektedir: Bir tarafta, Alman kadinların da karşı karşıya bulundukları, hem iş hem de aile yaşamı tarafından çifte yük altında kalmak ve kadınlara her türlü faaliyeti yasaklayan ataerkil gelenek; öte yandan ise Alman kadınlarının ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş, yabancı kadınların özel konumlatrı gereği ortaya çıkan sorunlarına çözüm getirmekten uzak kalan Alman sendikaları.

Gerçi bu sayılan şartlardan dolayı kadınların çalışarak özgürlüklerini geliştirmeleri engellenmektedir ama, gene de çalışmayan yabancı kadınların üçte ikisinden fazlası sosyal ilişki, lisan öğrenme olanağı, kendini geçindirecek parayı kazanmak veya aile gelirine katkıda bulunmak amaçlarıyla çalışmak istemektedirler.

F.Almanya'daki yabancı kadınların sadece dörtte biri buraya çalışma izinleri ile gelmişlerdir. Diğerlerinin çoğu "ailelerin birleştirilmesi" ilkesi çerçevesinde getirilmişlerdir. Pratikte bu konudaki uygulamalardan erkeklerden daha çok etkilenmektedirler. Kadın düşmanlığı, Yabancılar Yasasının bir yüzüdür. "Aile üyesi" olarak kadın, burada kendi oturma iznine sahip değildir, burada kalması kocasının oturma iznine bağlanmıştır. İlk üç veya beş sene içinde çalışma izni hakkı yoktur. Bu süreden sonra da gerçi çalışma izni için müracat etme hakkı vardır ama pratikte bunu genellikle alamamaktadır. Almanların işe alınmakta tercih edilmelerinin yasallaşmış olması ve genel çalışma izinlerinin piyasanın durumuna bağlı olarak verilmesi, yabancı kadının varlığını bağımsız olarak sürdürmesini olanaksız kılmaktadır. Böylece de kocasından ayrılan yabancı kadın--ister kendi isteğiyle ayrılmış olsun, isterse kocası tarafından terkedilmiş-- sosyal yardım almak için müracat etmek zorunda kalmaktadır. Ayrılığın "F.Almanya'da bulunma gerekçesini ortadan kaldırması" (bürokrasi bunu böyle görüyor) bir yana, sosyal yardımın almak zaten başlı başına bir sınırdışı edilme gerekçesidir.

Bu şekilde maddi yaşama şartlarımızın ortadan kaldırılması, yasal güvence altına alınmış oturma izinlerinin verilmemesi ve bağımsızlığımızı geliştirmemizin engellenmesi sonucu kocalarımıza zincirlerle bağlanmaktayız --ki zaten ülkelerimizdeki kadın toplumundan uzak kalmamız, sosyal tecrit edilmemiz, yabancı dil bilmemek, buralara çabucak uyum gösteren çocuklarımıza yabancılaşmamız gibi nedenlerle kocalarımıza bağımlı kılınmaktayız. Kendi dört duvarlarımız hapishane haline gelmekte, geleneksel değerlere yapışmak ise son dayanağımız olmaktadır. Özellikle 2.kuşak kız çocukları etkilenmektedirler. Bunlar, bir yanda kendi bağımsız yaşam perspektiflerini geliştirmek, diğer yandan ise babaların ve ağabeylerin bekçiliğini yaptığı ahlak anlayışına uyarak, kendinden beklenen rolü kabullenmek arasında çatışmadan çatışmaya itilmektedirler.

Bizim bu kongremiz bir "uzmanlar toplantısı" olmayacaktır --böyle toplantılarda bir çok kadın ve kız baştan dıştalanmaktadır zira. Ayrıca, göçmen kadınlar konusunun sosyologlar ve sosyal pedagoglar tarafından bir "pazar açığı" olarak görülmesine, bir "moda konu" haline gelmeye karşıyız. Artık suskunluğumuzu yırtıp, kendi aramızda ve Alman kadınlarla ilişki kurmalıyız. Ancak, onların ölçülerini kendi bağımsızlık çabamızın temelleri olarak almayacağız, biz kendi hedeflerimizi ve mücadele biçimlerimizi geliştireceğiz.

Kongemizin amacı,

-- kendi gücümüzün bilincine varmak,

-- tecrübe ve bilgi değiş tokusu yapmak,

-- taleplerimizi tesbit etmek ve

-- eylem biçimleri ve görüş alışverişi olanaklarını araştırmak olacaktır.

Biz Alman kadınların bu toplantıya katılmamızın nedeni kesinlikle aciz ve acınacak kardeşlerimize yardım elini uzatmak veya kendi metotlarımızı ve hedeflerimizi ölçü alarak entegrasyon politikalarına katkıda bulunmak olmayacaktır.

Ayrıcalıklı muamele söz konusu olduğunda Alman ve yabancı kadınların ortak noktalarının çok fazla olduğunu tesbit ettik: Kadın sorunu her çevrede (yabancı düşmanlığına karşı olan çevrelerde de) sadece bir yan konu olarak ele alınmaktadır, eşiz işe eşit ücret, öğrenim ve meslekte ilerleme hakları biz Alman kadınlara da pratikte verilmemektedir.

Yabancı kadınlara yapılan haksızlıklar tüm kadınlara yapılan haksızlıklar demektir.

İlişki adresleri:
Yazılı olarak:
IAF Stichwort Frauenkongress,
Mainzer Land str. 241
6000 Frankfurt/Main

Telefon ile:
Frankfurter Frauenbuchladen
Salı ve Cuma günleri 16:30-18:30
0611/705295
Köln: Marina 0221/242221
Berlin: Evelyn 030/2117787

Berlin'de festival ve sinema

ARİF ÖZSERİN

1936'da Paris'te bir salonda dans eden insanlar. Onların o günkü danslarında umut var, kardeşlik var, birarada-kolkola oynayabilme neşesi var. Salonda İspanya Halk Çephesini destekleyen pankart, birlikte dansa davet için kullanılan kırmızı bez ve müzik hep gelecekle ilgili ümitlerin birer simgesi... Balo (Le Bal) filmi böyle heyecanla, sevinçle başlıyor ama film devam ettikçe simgeler (örneğin kırmızı bez yerini önce Fransız bayrağına sonra ise Coca Cola'ya bırakıyor), umutlar, heyacanlar değişiyor, birlik, kardeşlik yerine tek başınalığa, düşmanlığa, inançsızlığa, umutsuzluğa ve nihayet yorgunluğa bırakıyor...

34. Berlin Film Festivali Ettore Scola'nın Avrupa'nın son 50 yıldaki değişimini inceleyen bu Balo filmi ile açıldı.

Berlin Festivali tüm dünyada sinemaya yeniden ilginin arttığı, sinemaların dolup boşalmaya başladığı sinema için yeni bir altın çağın başlangıcında yapıldı. (Sinemanın yeniden gündeme gelmesinin çok çeşitli nedenleri var ve ayrı bir yazı konusu. Ancak kısaca şöyle söylenebilir; tüm dünyadaki genel ekonomik-politik ve de kültürel kriz, insanlardaki umutsuzluk, kendi kimliğini arayış, içe dönme v.b.). Ve festivale ilgi gerek filmler-sanatçılar açısından gerekse izleyiciler açısından o derece büyüktü ki ünlü sinema dergisi Variety "Berlin Film Festivali eski altın günlerine döndü" demekten kendisini alamadı.

Gerçekten bu seneki festival programı son derece yüklüydü sinema severler için. Bir yandanHollywood'un büyük masraflı son filmleri, Sovyet romantizmi, Çin'deki bürokrasi tartışmaları diğer yandan Avrupa'nın kendi kültürel kimliğini arayan-soran filmleri, Şili gerçekliği ve ayaklanan insanlar, Arjantin ve Peronizm sorunu ("yaşasın Peron" diye birbirlerini öldüren aynı partinin insanları-geçmişimizi hatırlamamamak elde Carmen filmi ile yeniden ortaya çıkan İspanyol folkloruna merak ve festivalin gözdeleri Latin Amerika'dan Tango filimleri, sinema ustası gerilim ve polisiye filmlerin babası A. Hitchock'un 25 senedir gösterilmeyen ünlü sinema klasiği Arka Pencere ve 4 filmi, yıllardır M. Hacıdakis'in müziği ve Melina Mercury'nin unutulmaz oyunu ile akıllardan çıkmayan "Pazarları Asla" filmi ve Türkiye'den dermansız bir film, Derman...

Böyle her telden çalan, herkese seslenen festival, aslında Berlin'in çok renkli, canlı politik kimliğinede uyuyor. Herkes kendine göre bir film bulup gidebiliyor, festival bu sene bunu başarıyla yerine getirdi. Hollwood filmlerinin yanında Amerika'dan çizgi dışı filmler gösterildi...

Küba ve Angola'da yapılan son filmleri görmek şansına sahib olduğumuz kadar istersek Yeni Zelanda ve Senegal filmlerini de görebiliriz. Hitchock'tan hoşlanmıyorsak pekala Almanların Neo Nazi sorununu tartışan Morgen in Alabama filmini seyredebiliriz o da olmadı Yunan müziğinden hoşlanıyorsak Rembetico'yu izleyebiliriz. Velhasıl festival sizi memnun etmek için elinden geleni ardına komuyor. Tabii bütün bu pembe görüntünün arkasında yatan gerçek ise karanlık politik ve ekonomik çıkarlar. Ki festivalin bu aldatıcı pembe görüntüsünde o sinemadçn bu sinemaya koşuşturan izleyicilerde bu karanlık arka perdeyi bilinçli yada bilinç altlarında hissetmiyor değiller...

rumların, insanların karşılaştığı, etkilendiği bir buluşma noktası oldu.

Festival John Cassevetes'in Aşk Irmakları filmi ile biterken geriye kalan şey izleyenler açısından belki tatlı bir yorgunluk belki de sinemanın ulaştığı bilinç düzeyi açısından genellikle olumsuz (olumlu kullanma işlevini de unutmadan), tehlikeli bir etkileme, gerçekleri çarpıtma ve de uyutma aracı olduğu gerçeğinin verdiği korku olsa gerektir...

FESTİVAL NOTLARI

* *Yarışmaya 18 ülkeden 24 film katıldı. Form bölümünde 100, Akdeniz Panoraması bölümünde 40, çocuk filmleri bölümünde ise 18 film gösterildi.*
* *Festival jürisine İsveçli oyuncu Liv Ullman başkanlık etti.*
* *Melina Mercury-Juler Dessin ve Ernst Lubitsch için özel anma gösterileri yapıldı.*
* *Türkiye'den festivale çağrılı olan "Ve Recep ve Zehra ve Ayşe" adlı film bitirilemediği için katılamadı.*

Berlin Film Festivalinde 1984 Gümüş Ayı Ödülü alan "REMBETİKO"

Festivalin Akdeniz panaroması bölümünde oynayan "Derman" filmi ise ele aldığı doğa-insan mücadelesi daha önceki yıllarda defalarca anlatıldığı için izleyenler açısından bir tekrardan öteye gidemedi. Yönetmen Şerif Gören'in olgun bir sinema dili ile anlattığı hikaye film başladıktan kısa bir süre sonra tıkanıp kaldığı ve yanlış bir sonuca çıktığı için festivalde başarı sağlayamadı.

Her telden çalan festivalin jürisi de buna uydu ve ödülleri herkesin ağzına bir parmak bal misali dağıttı. En büyük ödül ABD'ye, en iyi yönetmen Avrupa'ya, en iyi kadın oyuncu ödülü Sovyetlere (ki oldukça sıradan bir oyuncu üstelik), alternatif sinemacılar J. Marie Staub Daniele Huillet'e bile özendirme ödülü verildi. Bu arada yoğun bir festival çalışması yapan Yunanlılara da bir ödül verilmeden edilemedi (ki yarışma filmi Rembetico finali hariç oldukça amatör bir çalışmaydı).

Festival büyük sinema endüstrisinin gösterişli-süslü bir pazarı olduğu kadar elbette değişik kültürlerin, dünyaların, mantıkların, yo-

* *Çetin Öner'in hikayesini yazdığı GÜLİBİK filmi, çocuk filmleri bölümüne katıldı. Ve ödül aldı.*
* *Festivale Jack Nicholson, Monıca Vitti, Gene Rowlands gibi ünlü oyuncular katıldı.*

ÖDÜLLER

En iyi film- Aşk Irmakları (Love Streams)-John Cassevetes. ABD.

En iyi yönetmen- Ettore Scola (Le Bal)

En iyi kadın oyuncu- I. Tschurikova (cephede Aşk)- SSCB

En iyi erkek oyuncu- A. Finney (The Dresser)- İngiltere

Özel Ödül- Monıca Vitti (Flirt) İtalya

Özel ödül- Küçük Kirli Savaş-Hector Olivera- Arjantin

Özel ödül- Rembetico-Costes Ferris-Yunanistan

Özel ödül- Morgen in Alabama-Norbert Kückelmann- Almanya

Özel ödül- Jean Marie Staub-Daniele Huıllet

En iyi kısa film- Bisiklet- Ake Sandgren- Danimarka.

DERMAN Festivaldeki tek Türk filmi

Bir topluluk, bir gece

Hüseyin ERDEM

Köln Türkiyeli Öğretmenler Derneği çatısı altında bir sanat topluluğu kuruldu. Topluluk, dernek üyesi öğretmenlerden ve öğrencilerden oluşuyor. Sanat çalışmalarının ürünü Köln'ün seçkin salonlarından Schauspielhaus'da sergileyecek olan topluluk, ilk kez 8 Nisan 1984 pazar günü saat 17'de seyircinin karşısına çıkıyor.

Bu kültür gecesinde, ele alınan konu değişik sanatsal öğelerin bir arada sunuluşu denenerek sergileniyor. Söz korosu, teatral görüntüler, halk dansları, gölge oyunları, türküler, şiirler, zengin bir dia ve yer yer fon müziği ile beslenerek sahneye getiriliyor. Konu bir tiyatro kurgusuyla sahnelenmeye çalışılıyor. Büyük savları olmayan politik içerikli sanatsal bir gösteri... Programın akışının ne yönde olduğunu bazı bölümlerden özetlerle izlemeye çalışalım.

Türküler gelmeden Anadolu... Türkülerin gelişi ve sonrası... Büyük hümanist Yunus Emre:

"Aşk ateşi geldi yüreğim harlar
Aşkı olan insan kendini neyler
Behey Yunus sana söyleme derler
Ya ben öleyim mi söylemeyince"

Sonra Anadolu tarihinde gerçeği söyleyip bu savaşanlar, canı başı hak ve halk yoluna verenlerin döğüşü canlandırılıyor. Ve Anadolu insanlarının dağlarca başeğmez, ırmaklarca coşkun umutları, uğrunda yanıp kül olacakları yüce sevdaları dile geliyor, Nazım Hikmet'in dizeleriyle, Şeyh Bedreddin sahnelenirken.

Hep bir ağızdan türkü söyleyip
Hep beraber sulardan çekmek ağı
Demiri oya gibi işleyip hep beraber
Hep beraber sürebilmek toprağı
Ballı incirleri hep beraber yiyebilmek
Yarin yanağından gayrı her şeyde
Her yerde hep beraber diyebilmek

Şeyh Bedreddin'in yüreklerinde tutuşturduğu bu ateşle döğüşe girenler: *"... Yenildiler. Yenenler yenilenlerin dikişsiz, ak gömleğinde sildiler kılıçlarının kanını..."*

Osmanlı İmparatorluğu, bütün imparatorluklar gibi altınlara, toprağa ve kana doyumsuzdu. Halk çocuklarını uğruna başka halklar üzerine sürüyordu.

"Havada bulut yok bu ne dumandır
Mahlede ölen yok bu ne figandır
Şu Yemen elleri ne de yamandır"

Oysa halkın isteği içerde ve dışarda dökülen kanların durdurulması, haksızlıkların son bulması, insanca bir yaşam kurulmasıydı. Pir Sultan Abdal Anadolunun bağrında bir kızıl gül olup açacak, haksızlığa karşı savaşta can verecekti.

"Pir Sultan Abdal'ım sırdan sırada
Bir iş geldi başa kalsın burada
Cümlemizin yeltendiği murada
Erilir gam yeme divane gönül"

Süregiden baskı ve zulme karşı haktan ve halktan yana olan düşünce Köroğlu olup dağlara çıkacak, bir destan yaratacaktı.

"Mert dayanır namert kaçar
Meydan gümbür gümbürlenir"

Ama ne Körolu'nun tek başına narası, ne başkaldıran öteki hakseverlerin gücü dize getiremedi Osmanlı İmparatorluğu'nun Gün geldi boyunduruk altındaki uluslar birer birer özgürlüklerini elde ettiler. İmparatorluk çökmeye başladı... Bu kez elde kalan topraklara batılı devletler üşüşmeye yeltendiler... Türkü, Kürdü, Lazı bütün uluslardan Anadolu insanları, elbirliğiyle yurdu kurtarma savaşına girdiler... İzleyelim birlikte:

"Biz ki Anadolu insanlarıyız
Seferberlikler görmüşüz
Açlıklar acılar

***

Dört düvele teslim ettiler bizi
Gözü kanlı dört düvele

***

Fransız, İngiliz, İtalyan, Amerikan
Yer bitirir bizi bir yandan
Bir yandan da kendi köpek
döllerimiz"

Buna karşı, yüreklerinde müthiş bir umutla haykırır insanlarımız:

"Hey gidi deli gönlüm hey
Akıllı umutlu sabırlı deli gönlüm
Ya istiklal ya ölüm"

Sonra Türkiye Cumhuriyeti kurulur. Daha işin başında dışarda emperyalizme bağlanmanın ilk adımları atılırken, içeride demokratik-ilerici harekete, Türk halkı ile omuz omuza savaşan Kürt halkına zulüm uygulanır...

Kurtuluş savaşından sonra, eski beyler yine bey, halk yine ezilen halktır.

"Toprağın adıyla başlarız söze
Sen ki topraksın
Seni sevmeyi bilmeli
Biz biker biz biçeriz
Bu topraklar kimin"

1950'li yıllara bu ve benzeri soruları soranların zındanlara atılmasıyla girilir. Türkiye'nin yüzakı insanları, aydınları işkencededir, sürgündedirler...

"Dirliğim düzenim dermanım canım
Solum sol tarafım imanım dinim
Benim beyaz unum ak güvercinim
Bilirim bilirim kardeş gelen
gündedir"

Ama günler açlık ve yoksulluklarla gelir. Şehirlere akın akın dolan köylerden insanlarımızı çarpık montaj endüstrisi de doyuramaz. Sınırlı demokratik bazı haklar da beraberinde getiren bir askersel devirme ile girilen 1960'lı yıllar, bir uyanıştır, bir ilkbahardır bir bakıma insanlarımızın... "Açlık ordusu" nun ekmeğe, kitaba, hürriyete doymak için yürüyüş yıllarıdır bu yıllar bir bakıma... Bu yürüyüşe karşı burjuvazinin 12 Mart 1971 çıkışı; asmak, toplu kırımlar, işkence ve zindandır ilerici insanlarımız için.

Almanya'ya göçler hızlanır. Yuvalar bölünür, gelinler kocasız, çocuklar babasız yaşamak zorunda kalırlar... Ayrılıklar, hasretler, gurbetler yaşanır.

"Ala gözlüm ben bu ilden gidersem
Zülfü perişanım kal melil melil"

El kapılarına bu acılardan geçerek gelen insanlarımız, burada da kimsesiz, güvencesiz bırakılırlar. 1970'li yıllar Türkiye işçi sınıfının, emekçi yığınların, Türk, Kürt tüm insanlarımızın zorlu bir savaşım verdikleri, zulme uğradıkları yıllardır yine...

"Günler ağır
Günler ölüm haberleriyle geliyor.
Düşman haşin
hazin
ve kurnaz
Ölüyor çarpışarak insanlarımız"

Sonra 12 Eylül 1980... Dişe diş verilen kavga... Ve "ölmek için yaşadığımız yeter, yaşamak için ölelim biraz da" diyen insanlarımız.. El kapılarında insanlarımız varolma direnişi... Hasan Çakır'ın dizelerinden izleyelim:

"Kreuzbergin ortasında
size düştü yollarımız
geçtiğiniz köprünün
ayağı kollarımız
Kreuzbergin ortasında
gül dalında gülüm var
beni ayırma senden
sana bana zulüm var

Bunlar gecede sunulacak programı biraz olsun tanıtabilmek için bazı bölümlerden seçilmiş bir ikidize...

DİSK 17 yaşında

DİSK'in 17. kuruluş yıldönümü nedeniyle Avrupa'nın değişik ülkelerinde dayanışma geceleri düzenlendi. 12 Eylül 1980'den beri faaliyeti durdurulan ve yöneticileri 24 Aralık 1980'den beri Askeri Mahkemeler önünde idamla yargılanan DİSK'le dayanışma büyük ilgi gördü.

Yurtdışındaki DİSK'li sendikacılar aldıkları bir kararla 17. kuruluş yıldönümü için ortak ve merkezi bir gece yapılmasında birleştiler. Ve dayanışma gecesi için Almanya'da bir komite oluşturuldu. TÖB-DER Genel Sekreteri Kemal Uzun, Maden-İş Başkan Vekili Murat Tokmak, TÖB-DER Genel Başkan Yardımcısı Ayhan Kutlay ve DİSK Bölge Temsilcisi Aydın Yeşilyurt'tan oluşan komite merkezi gecenin 3 Mart 1984 günü Essen'de yapılmasını kararlaştırdı.

Almanya'daki demokratik kitle örgütleri tarafından desteklenen gece 3 Mart günü Essen'de DİSK Temsilcisi Yücel Top'un konuşması ile açıldı. Daha sonra ise DİSK Yürütme Kurulu üyesi Kemal Daysal konuştu. Her iki konuşmacı DİSK.in mücadele tarihini, eylemlerini anlatarak, DİSK dayanışması için güçlerin birleştirilmesi gereğini vurguladı. Konuşmacılar bu zor şartlar altında geleneğimizi sürdürüyor, DİSK'e sahip çıkıyoruz dediler. "DİSK davası durdurulmalı, sendikacılar serbest bırakılmalı, DİSK ve bağlı sendikaları açılmalıdır", "sendikal hak ve özgürlükler tekrar geri alınmalıdır", "işkence ve idamlara son verilmelidir", "genel af çıkarılmalıdır" talepleri ile konuşmalar sona erdi.

Daha sonra Dünya İşçi Konfederasyonu (D.İ.K.), Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICF TU), Dünya Sendikalar Konfederasyonu (DSF), Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ASK) dan gelen mesajlar okundu.

Gecenin ilk sanatçıları Kürt halk türküleri ile sahneye gelen Kanadilan ikilisi idi. Sonra Aschafenburg Çocuk Folklor ekibi boylarından büyük işler becererek büyük ilgi çekti. Kendi düzenlediği türküleri okuyan Ali Mahir'den sonra Frankfurt Türk Halkevi Kız Folklor ekibi Artvin oyunu ile sahneye çıktı. Köln Kürdistan Folklor ekibi ise Kürt folklorunun sert, dinamik ritmi ile izleyicilerin büyük ilgisini çekti. Sonra sahneye kendi özgü yorumuyla F. Saka geldi. Büyük bir ustalıkla halk türküleri söyleyen F. Saka 1 Mayıs marşı ile herkesi ayaklandırdı. Sonra sahneye sırasıyla Hüseyin Kiraz ve Ali Asker çıktılar. Ali Asker'in hüznü ve coşkusu salonda büyük etki yaptı...

Dayanışma gecesi bu coşkuyla sona ererken DİSK mücadele geleneğini sürdürüyor, sürdürecek..

DİSK KOMİTESİ OLUŞTURULDU

4 Mart tarihinde Mülheim'da toplanan DİSK'li sendikacılar gerek DİSK'in mahkemeleri, sendikal hakların tekrar elde edilmesi gerekse yurtdışındaki dayanışma görevlerinin ağırlaşması sonucunda çalışmaların tek bir komite de birleştirilmesi kararını aldılar. Daha önceki Ekim ve Aralık toplantıları ile başlayan tek bir komite oluşturulması eğilimi bu toplantı ile kesinleşti.

DİSK Temsilcisi Yücel Top ile birlikte çalışacak komite, Kemal Daysal (DİSK Yürütme Kurulu Zeki Kılıç (Sosyal İş), Hüseyin Akbulut (Yeraltı Maden İş) Metin Denizmen (Bank-Sen), Ayhan Kutlay (TÖB-DER), Aydın Yeşilyurt (Bölge Temsilcisi) dan oluştu.

Türkiye'ye bir bilet

Hiç bir şey düşünemiyorum. Gözlerim bakıyor ama bir şey göremiyorum. Karanlıklar içinde karanlıklar. Gücüm tek ayaklarıma yetiyor. Güçlükle attığım her adımda, titrediğimin farkına varıyorum. Öğle vakti olmasına rağmen, hava iyice kararmaya yüz tuttu. Bu gidişle yağmur yağacağa benziyor. Evlerin, sokakların, ağaçların ötesinden hızlıca bir yel esti. Ne tozu dumana katarak, ne önüne bir kağıt parçası alarak gitti. Ne de bir çöp parçasını yerinden oynattı. İçimi bir kat daha titreterek, saçlarımı birbirine katarak aynı hızı ile yoluna devam etti. Buranın havası, su yu gibi esen yeli bile bambaşka.

Gişenin öte tarafında duran adam,

- Bitte schön, dedi.

Yarı bir almanca ile,

- Ben tren ile Türkiye'ye gitmek istiyorum, fakat ilk önce ne yapmam gerekir.

Bu da sorulur mu der gibisine gülmeye başladı ve,

- senin önce bilet alman lazım, daha sonra Türkiye'ye gidersin çok basit.

Kafamda düğümlenen sorunun bu kadar kolay olduğunu hiç düşünmemiştim.

- Peki, ben bir bilet istiyorum Türkiye'ye.

Ben bunu hiç düşünmemiştim!

- Bugün

Adam tekrar gülümseyerek,

- Bugün gitmeye mecburmusun?

Ne söylediğimin farkında bile değildim.

-Benim için önemli değil, bugün veya yarın.

Bir kaç tane defter, kitap karıştırdı. Tarifelere baktı.

Adam gerçekten bana bilet hazırlıyordu. İki gün sonrası için bilet aldım. Bana bir oyun gibi gelen sıla yolculuğu gerçekleşiyordu. Kendi kendime şaşırdım. Ya biletçi bugün için bilet verseydi? Ne yapardım o zaman. Yanımda pasaportum bile yok. Yine de adam düşünceliymiş. Yüz de yüz biliyordu benim aniden karar verdiğimi. Sanki koca trenin bir köşesinde yer mi yoktu? Herkes bugüne mi almış biletini? Düşünceli adam. Gözlerimin içinden anladı. Ne kafa var be adamda, insanın içini okuyor.

Eve geldim. Kimsenin haberi yoktu ani kararımdan.

- Geciktin, dedi anam.

Kelimeler boğazımdan geri dönüyor. Birşeyler mi duymuşlar? Gören mi olmuş? İçime sızı düştü. Kapının ağzın dona kaldım.

- Otobüsü kaçırdım, ötekisi ile geldim diyene kadar elim yüzüm kıpkırmızı oldu.

Bu zamana kadar nerede bekledin diyecek diye korkmuştum, ama sormadı bile. Anlaşılan hiçbir şeyden haberleri yok. İçeri geçtim. Aniden arama olacağını düşünerek çantamı saklayacak gizli bir köşe aradım.

Karanlık odanın içinde çıt çıkmıyor. Yatağın içinde dönüp uyumaya çalışıyorum. Gözlerimde uykunun damlası yok. Sabah erken kalkacağımı düşündükçe gözlerimi tekrar kapatıyorum.

Almanya'ya geleceğimiz ilk akşam da böyle olmuştu. Bütün bir aile sabaha kadar oturduk. Son gecemiz diye. Bu gece yalnız oturuyorum. Kimsenin haberi yok. Gurbet elin çilesi buraya kadar çekilir. Seviniyorum da. Gideceğim kendi vatanıma. Okuyacağım, kendi dilim de, kendi yurdum da. Buranın adını bile anmayacağım o zaman. Kimse bana "Auslander" de diyemeyecek. Buraya gelirken de aynı şeyi düşünmüştüm. Okuyacaktım, okuyamazsam bile çalışıp para kazanacaktım. Bu noktadan yola çıktım. Babam beni çalıştırmak istemiyordu. Okutmayacağım kızım seni diyordu.

Okulu değil, çalışmak için bir işyerini bile bulamayacağımı söylemiyordu. Rüyalarımda göremiyeceğim olanaklara sahip olacaktım. Okumakta gözüm yoktu. Otomatik bir fabrikada çalışmak istiyordum. Oturduğun yerden düğmelere çöküvereceksin. Başlangıçta zorluk çekeceğimi biliyordum ama çalışırdım, öğrenirdim. Ne varmış düğmelere çökmede. Sanki o da bir iş mi? Sokaklarda düğmeler varmış. Çevirdiğin zaman kucak dolusu paralar akarmış. Benim o haram paralarda gözüm yoktu. Alınmın teri ile kazanırdım. Bunları düşünürken gözlerim doldu. Karanlık odanın içinde bir ışık aradım. Aradığım ışığı dağların, tepelerin, nehirlerin, koca koca şehirlerin gerisinde küçücük bir köyde buldum. Doğduğum, büyüdüğüm küçücük bir köyde. Ayrılalı çok olmuştu. Beni yine kabul eder miydi? Kucağını açıp hoş geldin der miydi? Niye demesin. Benim köyümün insanları, buradakiler gibi değil. Bunların içi geçmiş, insanlıklarını unutmuşlar.

Benim kararımı biletçi amca verdi. Her insan bir olur mu, düşünceli adammış.

Gideceğim bir dakika bile durmam. Burda kalanlar ne yaparsa yapsınlar. Hergün yüzlerce kişinin hayır cevabı ile yüzüme kapanan kapılar yeter de artar bile. Ben kararımı verdim.

Sessiz ve karanlık odanın içinde, kimseden habersiz pasaportumu aldığım gibi son soluğu vatanda alacağım. Alacağım valla. Görsünler benim gidip gitmeyeceğimi. Bindiğim gibi kara trene, doğru son durak Edirne Topkapıya.

Berlin GEW'in Uyarısı:

"336 Türk öğretmeni işten atılma tehlikesi içinde"

9 Mart 1984 günü Berlin'de bir basın toplantısı yapan GEW (Eğitim ve Bilim Sendikası), Berlin'de, büyük çoğunluğu 1969'dan beri görev yapan 336 Türkiyeli öğretmenin Berlin Eğitim Senatörlüğü tarafından işten atılma tehdidi altında olduğunu belirtti.

Basın toplantısında konuşan Berlin GEW üçüncü Başkanı Safter Çınar, GEW Neu Köln temsilcisi Rıza Baran, GEW Kreuzberg temsilcisi Hasan Burcu ve GEW Wedding temsilcisi İsmet Yıldırım senatörlük tarafından öğretmenlere zorla doldurulan "soru formu araştırması" nın hedefinin içten atma olduğunu açıkladılar. "soru formu araştırması" nın yalnız Türkiyeli öğretmenlere uygulandığı ayrıca belirtildi.

Açıklamaya göre bütün bu gelişmelerin kaynağında Berlin Senatosu'nun "ya Alman olup kalırlar yada giderler" politikasının yattığı, buna uygun olarak 1982'de yasanın değiştiği ve yeni yönetmeliklerle Türkiyeli öğrenci sayısında-sınıfında önemli azaltmalar yapıldığı belirtildi. Ayrıca Türkiye'deki yönetimin de Berlin'deki ilerici-demokrat öğretmenlerin işten atılması konusunda özel talebi olduğu ve bu konu da Eğitim Senatörü Laurin ve Sosyal İşler Senatörü U. Fink ile anlaşmaya varıldığı söylendi.

Türkiyeli öğrencilerin eğitim-dil ve kültür sorunu giderek büyürken, Berlin Senatosu tarafından girişilen bu operasyona karşı GEW tüm demokratik kuruluşları ve öğrenci velilerini dayanışmaya çağırdı.

Berlin'de yabancı düşmanlığına karşı "Eylem Haftası" (10-17 Mart 1984)

Yabancılar sorunu çerçevesinde tüm Almanya'daki yabancı gruplardan ve Almanlardan oluşturulan "Frankfurter Appel" ortak bildirisi doğrultusunda Berlin'de 10-17 Mart 1984 tarihleri arasında bir eylem haftası düzenlendi.

Yabancıların her türlü insani-politik haklarının, seçme ve seçilme hakkının elde edilmesi, polisin tüm baskılarının ortadan kaldırılması, politik iltica talebinin daha kolaylaştırılması isteklerini içeren "Eylem Haftası" şu programdan oluşuyor:

10 Mart — Türk-Kürt-Filistin'lilerle ortak açılış toplantısı.

11 Mart — "YABANCILAR POLİTİKASI VE GÖREVLERİMİZ" tartışma. (Türkiye İşçi Gençlik Birliği tarafından)

12 Mart — "SEÇME VE SEÇİLME HAKKI" tartışma (Falken-Jusos, GEW, AL, SPD katılımıyla)

13 Mart — "SABAHLARI ALMANYA-AKŞAMLARI TÜRKİYE" (Gölge filmi ve tartışma)

"YABANCILAR YÜKSEK OKULLARDA İSTENMİYOR MU?"tartış. (ASTA, TU, GEW, Eğitim Senatörlüğü, Kilise Sözcüsü)

14 Mart — "SAZ'dan-DİSKO'ya" Örnekli seminer—Tayfun.

15 Mart — Yabancılar Polisi önünde gösteri.

— "Almanya'daki Kürtlerin durumu" tartışma.

16 Mart — "YABANCI DUŞMANLIĞINA KARŞI DAYANIŞMA GECESI" (Kürt, Şili, Filistin, Azerbeycan, İran (Cyrus) Türkiye (Yabanel grubu), ve Alman Rock Grupları.)

17 Mart — Büyük Miting ve Cemal Kemal Altun'un mezarını ziyaret.

— "YABANCI DUŞMANLIĞI VE 35 SAATLİK ÇALIŞMA HAFTASI İÇİN SAVAŞ" tartışma.

İnsancıl olmayan yabancılar politikasına karşı üç ayrı girişim bildiri yayınladı

F.Almanya'da yabancı düşmanlığının artmasına ve yabancı düşmanı hükümet politikalarına karşı kurulmuş olan, talepleri arasında yabancılara seçme-seçilme ve F.Almanya'da yasaların koruması altında insanca yaşama haklarının verilmesi de olan Kölner Appell (Köln Çağrısı), Frankfurter Appell (Frankfurt çağrısı) ve Bochumer Initiative (Bochum Girişimi) sözcüleri, 25 Şubat 1984 tarihinde ortak imzalı bir basın bildirisi yayınladılar. Bildiriyi aynen yayınlıyoruz:

"Yabancıların F.Almanya'dan gönderilmelerine yönelik planlanan ve kısmen uygulanmaya başlanmış olan önlemlere, özellikle de Yabancılar Yasasında yapılmak istenen değişikliklere karşı 1984 yılı içinde F.Almanya'da bir çok girişim olmuştur.

***Frankfurter Appell**, 5/6 Haziran 1983 tarihinde yapılan yabancıların geri gönderilmesine karşı çıkan bir kongre sonucu ortaya çıkmıştır.*

***İnsanca olmayan yabancılar politikasına karşı Köln Çağrısı (Kölner Appell)** ise, F.Almanya çapında imza kampanyası açan, ancak eylem alanını Köln olarak sınırlayan bir birliktein oluşmuştur.*

*Irkçı "Heidelberg Manifestosu"nun kamuoyuna açıklandığı yer olan **BOCHUM'da** ise, bu manifestoya tepki olarak, yüksek okullar düzeyinde bir girişim kurulmuştur. Çalışmalarını çeşitli toplum kesimlerinin temsilcileri ile beraber sürdürmekte olan bu girişim, "Heidelberg Manifestosu" nda olduğu gibi bilimsel gözüken çalışmalarla desteklenen yabancı düşmanı politikalara karşı uyarmaktadır.*

***Frankfurter Appell** ve **Kölner Appell** tüm toplum kesimlerinde destek ararken, **Bochum girişimi** yüksek öğrenim gençliğine yönelmiştir.*

Bu üç projenin de amacının Yabancılar Yasasının sertleştirilmesini ve demokratik hakların kırpılmasını engellemek olduğu gerçeğinden hareketle şu açıklamayı yapıyoruz:

-- İçerikleri farklı olmasına rağmen, bu girişimler birbirlerinin rakipleri değil, tamamlayıcıları ve bir hareketin yayılması denemesi olarak görülmelidirler.

*-- 10-17 Mart tarihleri arasında yapılacak olan **"Yabancı Düşmanlığına Karşı Eylem Haftası"**, bu girişimler tarafından ortak olarak düzenlenecektir.*

-- Her üç girişimin de toplamış oldukları imzalar birleştirilerek, ortak bir basın toplantısında kamuoyuna açıklanacak, böylelikle ortak talepler daha güçlü bir şekilde vurgulanacaktır.

İmzalar:
Klaus Burgkart
(Bochum Girişimi sözcüsü)

Peter. Chr. Löwisch
(Köln Çağrısı sözcüsü)

Sabine Kriechhammer-Yağmur
(Frankfurt çağrısı sözcüsü)"

Köln Türkiyeli Öğretmenler Derneği Sanat Topluluğu sunar

... ve eller

Halk dansları, türküler, teatral görüntüler, gölge oyunları, şiirler, dialar ve başka sanatsal ögelerle örülü bir kültür gecesi...

Yer: Schauspielhaus Köln
Gün: 8 Nisan Pazar
Saat: 17.00
Giriş : 10,- DM

Bedelli askerlik çağındaki gençlerin eylemi gittikçe yaygınlaşıyor

Bedelli Askerliğin bedeli 20 bin mark olması nedeniyle bir süreden beri gençler bu bedelin indirilmesi için eylemler yapıyorlar. Son haftalarda bu eylemler oldukça yaygınlaşmaya başladı. Birçok şehirde toplantılar gösteriler düzenleniyor. Bu toplantılarda gençler kurdukları komiteleri birleştiriyorlar. Geçtiğimiz günlerde, Bremenhaven, Harrenberg, Frankfurt, Herne, Gelsenkirchen'de yüzlerce gencin katıldığı toplantılar yapıldı. Gençler çeşitli biçimdeki eylemlerini sürdürme kararı aldılar. Gelsenkirchen'deki toplantıya DGB temsilcisi Mete Atsu da katılarak bir konuşma yaptı ve DGB Yönetim Kurulu'nun, gençlerin bu haklı istemlerini desteklediklerini açıkladı. DGB'nin bu desteği gençlerde çoşku yarattı.

Konuşmalardan sonra gençler, askerlik bedeli üzerine yazdıkları şiirleri, besteledikleri türküleri okudular, hazırladıkları piyesleri, skeçleri gösterdiler. Sporcular boks, teakvando gibi spor gösterileri sundular. Önümüzdeki aylarda, gençler eylemleri yaygınlaştırarak sürdüreceklerini açıkladılar.

Darmstadtlı gençler geçici bedelli askerlik komitesi kurdu

Darmstadtlı askerlik çağındaki gençler askerlik bedelinin 20 binden 5 bine düşürülmesi için "20 bin mark çok, işgüvencesi yok" adı altında bir komite oluşturarak aşağıdaki bildiriyi yayınladı.

"Biz gençler 20 bin marklık askerlik bedelinin 5 bin marka düşürülmesini istiyoruz. İşyeri güvencesinin olmadığı ve yabancı düşmanlığının yoğun olduğu bugünlerde ayda ortalama biriktirdiğimiz paranın miktarı sadece 300 DM. Eğer bizler 20 bin mark ödemek zorunda olursak 86 ay yani 7 yıl çalışıp bu parayı biriktirmemiz gerekecek. Gelecek için para biriktirmemiz, nişan ve evlilik için para ayırmamız bu durumda olanaksız olmuş oluyor.

Genç arkadaşlarımız bugüne kadar askerlik bedeli milyonlarca mark ödediler. Bu paralar ne oldu?, Tür' kiye'de geleceğimize yönelik ne gibi yatırımlar yapıldı? Biz gençler askerlik görevinden kaçmıyoruz. Ama bu paraların geleceğimize hiç bir güvence veremeyen alanlara yatırılmasına ve silah almak için harcanmasına karşıyız."

Kiel'de bedelli askerlik komitesi kuruldu

25 Şubat günü Kiel'deki askerlik çağındaki gençler Ali Baba'da bir araya gelerek askerlik bedeli üzerine konuştular. Askerlik bedeli için 20 bin markı çok bulan gençler, bu sorunların çözümü için neler yapabileceklerini tartıştılar. Her hafta Cumartesi günü öğleden sonra Ali Baba'da toplanmayı kararlaştıran gençler, ilerideki çalışmaların düzenli yürüyebilmesi için beş kişilik bir "Bedelli Askerlik Komitesi" oluşturdular.

Askerlik çağındaki gençler ayrıca Nisan ayı başlarında geniş bir toplantı yapmayı planlıyorlar.

Vatandaşlıktan çıkarmalar sürüyor

Yazar arkadaşımız Hüseyin Erdem'de vatandaşlıktan çıkarılıyor.

Süngü gölgesindeki sivil kılıklı faşist yönetim de cuntanın başlattığı vatandaşlıktan atma işlemlerini sürdürüyor. Yurtta zindanlara atılan, işkence gören, asılan toplu kırımlarla yok edilen yurtseverlere bir de vatandaşlıktan atılan insanlarımız ekleniyor. Şubat ayı içinde İçişleri Bakanlığı'nca yeni bir çağrı yayınlandı. 1 Şubat 1984 günlü yurda dön çağrısında Türkiye'ye dönmeleri istenenlerin adları şöyle: Ahmet Baş, Aydın Uçar, Özcan Gür, Dursun Erdoğan, Müzzeyen Gönül Baki, Yüksel Feyzioğlu, Hadi Orman, Cemalletin Kaplan, Necmi Doğan, Mehmet Güç, Ali Sönmez, Abuzer Erinç, Hasip Can ve Hüseyin Erdem.

İçişleri Bakanlığı'nın savurduğu tehditlere göre adı belirtilen kişiler Türkiye'de mülki idare amirliklerine veya savcılıklara başvurmadıkları taktirde Türk vatandaşlığından atılacaklar ve mallarına hazinece el konulacak. Bu konuda görüştüğümüz yazar arkadaşımız şöyle diyor:

"Cuntanın ve halk düşmanı hükümetin yurttaşlıktan çıkardığı ve çıkarmak istediği yurtseverler, hangi görüşte olurlarsa olsunlar, faşizme ve emperyalizme karşı Türkiye halklarının mutlu geleceği için savaşıyorlar. Türkiye işçi sınıfı ve ilerici güçleri yurdumuzda eşit ve özgür yaşayacağımız günleri gerçekleştirecekler. Buna inancım tamdır. İlerici bir Kürt aydını olarak sonuna kadar bu savaşın içindeyim. Kim kimi kimin vatanından kovuyor?"

Ayrıca vatandaşlıktan çıkarılan Yüksel Feyzioğlu'da Kenan Evren'e ve Turgut Özal'a hitaben bir açık mektup yayınlamıştır.

Bay Kenan Evren, Bay Turgut Özal

Yücel FEYZİOĞLU

Nerede bir kuş cıvıltısı duysak, bizim göğlerimizde kanat çalan kuşlar gelir yadımıza. Nerde bir kartal görsek, yalçın kayalarıyla yaylalarımız canlanıp kıpırdar içimizde. Açan her çiçek, uçan her kelebek bizi alıp kırlarımıza, dağlarımıza götürür, özlemle içimiz titreşir. Dünyanın hangi ülkesine gitsek, hangi ırmağının üstünden geçsek, *"Aras Aras can Aras"* diye çağıltısını işitiriz. Yayılıp duruldukça, derinleşip dayazlaştıkça, özünü kapıp ileri fırladıkça sanki tüm ırmaklar canımıza can katar. Fırat'ı Seyhan'ı, Dicle'yi, Kızılırmağı düşünürüz. Balıkları,içindeki kurbağa sesleri bile bizi alıp özülkemize götürür.. Yani kısaca, bir dal kıpırdasa doğada, *"Bizim ülkemiz gibi, aynen özülkemiz"* der, sevinçten yere göğe sığmaz oluruz, dünyalar bizim olur...

Sizler bu duyguları hiç yaşadınız mı baylar? Hiç tattınız mı bu duyguları? Ne yazık ki size *"Baylar"* diyor, *"Sayın Cumhurbaşkanı"* ya da *"Sayın Başbakan"* diye saygın sözcüklerle seslenmiyoruz. Çünkü sizler halklarımızın özgür seçimi ile işbaşına gelmiş değilsiniz. Tersine, emperyalizmin en azgın odakları tarafından halklarımızın göğsüne dayatılmış birer *"tabancasınız!"* soğuk, mekanik...

Yukarıda belirttiğimiz duyguları nasıl duyacaksınız? Sizler bu sıcak duygulara çok yabancısınız. Ancak güzel yurdumuzu satışa çıkarmasını becerirsiniz. Sizler ancak uşaklık yaptıklarınızın *"vurun, atın!"* buyruklarını yerine getirebilirsiniz. Siz vurduğunu vuran, vuramadığını tutup etlerini çiğ çiğ yiyen birer haramisiniz baylar, harami!.. Tutamadıklarınıza da *"Yurda dön!"* çağrısı yapıyorsunuz. Dönüp size teslim olmazsak, *"Yurttaşlıktan çıkarmak"*'la tehdit ediyorsunuz. Kim kimi yurttaşlıktan çıkarıyor baylar? Yurttaşlığı siz mi verdiniz?..Atalarımızın sizin gibilere söylenmiş gözel bir sözü vardır: *"Yersiz geldi, yerli kaç."* Yani yurtsuz geldi, yurt sahibi kaç!, şimdi siz aynen böylesiniz. Yurdumuzun asıl sahiplerine ettikleriniz yetmiyormuş gibi, bir yandan da bizleri yurttaşlıktan atmaya yelteniyorsunuz. Diyelim ki, bu hayinliği başardınız. Bizler dünyanın tüm caddelerinde, bahçelerinde elimizi kolumuzu sallaya sallaya özgürce gezebiliriz. Milyonlarca dostumuz bize dal verir, dayanak verir. Ekmek verir, aş verir.

Ya siz baylar?.. Halkımız isyan ateşini yakanda, biz de onların arasında olanda siz ne yapacaksınız? Sahipleriniz bile size yer vermeyecekler, biliyor musunuz? Yakanızı elimizden kurtaramayacaksınız! Sizi tutup yedikat yerin dibine göndereceğiz. Korkulu, hayın, kara birer tarih sayfası olarak anılarda kalacaksınız. Bizler ülkemizin bir ucundan bir ucuna kolkola girmiş olacağız. Halaylar çekerek bayramlar edeceğiz. Halaylarımız ucuca eklenecek. Çamçavuştan Viladivostok'a, oradan Vaşington'a dek uzayıp gidecek. Bir dünya cenneti kuracağız. Ülkemiz orada şipşirin, berli bezekli bir bahçeye dönecek.

Çocuklarımızın beleklerinden bile sizleri silip süpüreceğiz.

Bilesiniz!

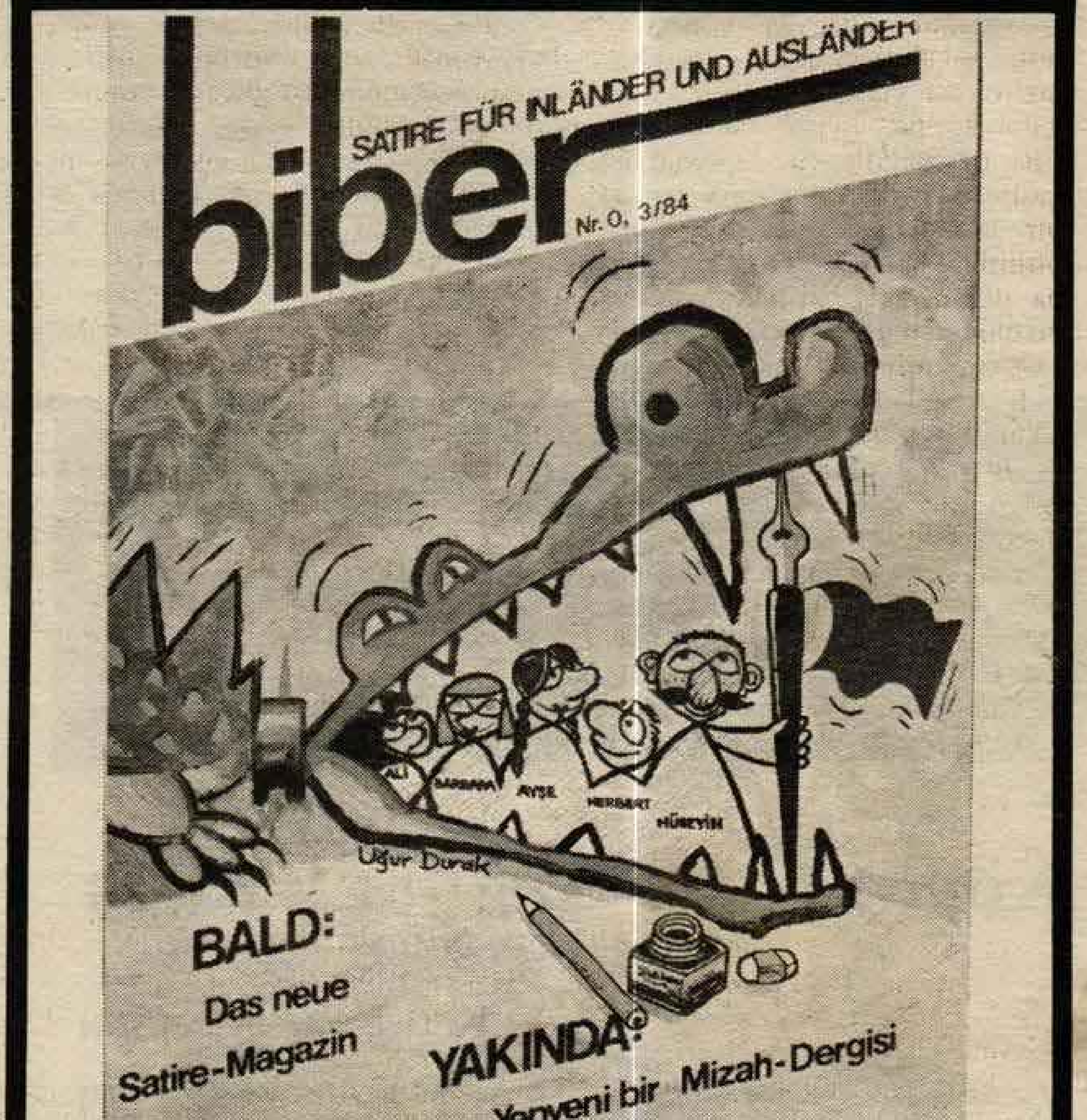
1 Şubat 1984 — Sayı : 18299 RESMİ GAZETE Sayfa : 59

Çeşitli İlânlar

İçişleri Bakanlığından :

Yurt dışında bulunup da Türkiye Cumhuriyeti'nin iç ve dış güvenliği ile kanunların suç saydığı şekilde iktisadi veya mali güvenliği aleyhinde faaliyette bulunan veya yurt içinde bu tür faaliyetlerde bulunup da her ne suretle olursa olsun yurt dışına çıktıkları anlaşılan ve aşağıda açık kimlikleri belirtilen ...

					... micedit M. 005/03-90 kütüğün 93 sayılı evi.
Yüksel Feyzioğlu	Kars	1947	İsa	Sakine	Kars İli, Susuz İlçesi, Çamçavuş Mah. 08/1-91 kütüğün 35 sayılı evi.
Hadi Orman	Merzifon	1942	Mehmet	Feriye	Amasya İli, Merzifon İlçesi,

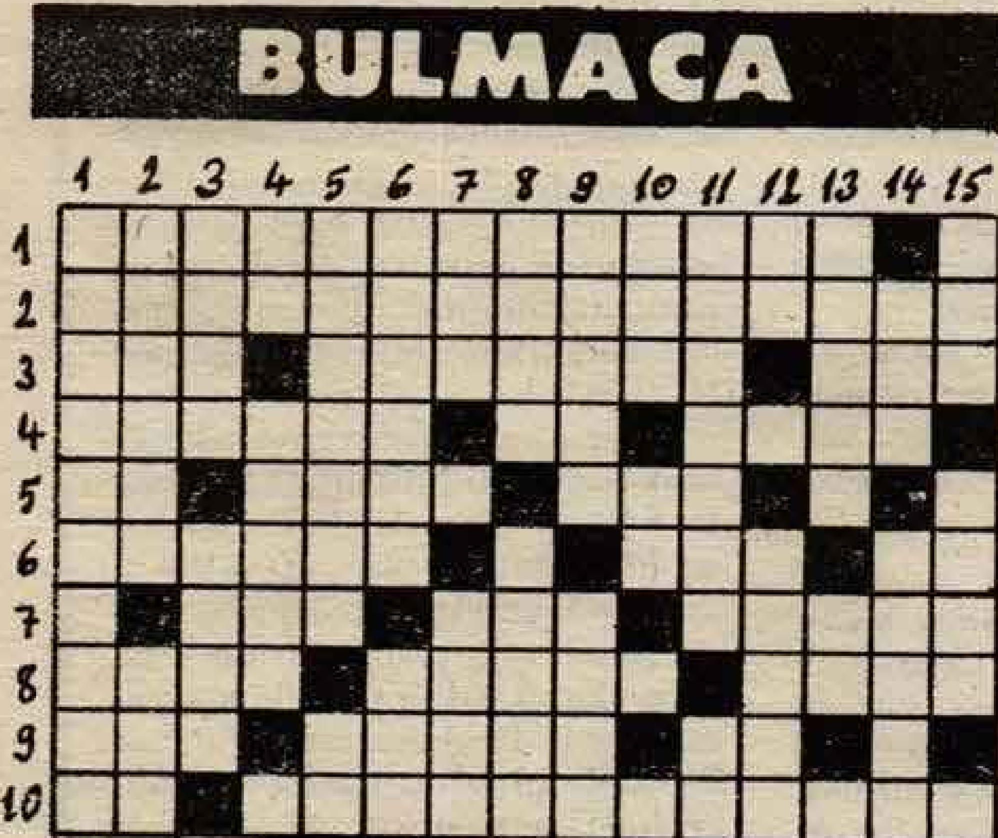

Yeni bir mizah dergisi: BİBER

Almanca ve Türkçe yayınlanacak yeni bir mizah dergisi Köln'de hazırlanıyor. Bildirildiğine göre Almanya çapında dağıtımı yapılacak olan **"BİBER"** *isimli mizah dergisi aylık olarak çıkacak.*

Biber dergisinde **İsmail Biret, Selçuk Demirel, Uğur Durak, Öznur Kalender, Georg Hornberger, Fuat Kırcalı, Mustafa Küçük, Tan Oral, Turhan Selçuk, Nehar Tüblek, Barbara Wilmes karikatürleriyle, Aziz Nesin, Helmut Oberdiek, Sylvia Halm, Hüseyin Özdemir yazılarıyla, Ingrid Jankowski ve Günay Ulutunçok ise fotoğraflarıyla yer alacaklar. Ayrıca Jupp Wolter, H.H. Haitzinger, Oğuz Aral, Gerhard Seyfried, Chlodwig Poth ve Gerd Glück gibi ünlü çizerler de dergiyi desteklediklerini bildirmişlerdir.**

BULMACA

SOLDAN SAĞA

1- 2 Nisan 1948'de MİT tarafından öldürülen bir yazar ve şairimiz. 2- Türkiye'de seçime girebilen üç partiden biri. 3- Üzerine birşeyler koymak için duvara yerleştirilen tahta yada benzeri şeyler. - Faydalı - Bir isim. 4- Yürek oynaması, sıkıntı, fenalık. - Bir harfin kalın okunması. - Tersi, bir sınav şekli. 5- Tersi, rey. - Eski bir uygarlık. - Ortadoğuda bir başşehir. 6- Almanya' da bir şehir adı. - Yakmaktan emir. - Bir cetvel ismi. 7- Tersi, derince kaplardan biri. - Temiz. - Ay. 8- Tersi, uzak doğuda bir ülke. - Bir duygunun düşüncenin kişiyi etkileyen anlatımı. - İstanbul'da bir semt. 9- Kesintilerden sonra geriye kalan. - Kesit. - Gümüşün simgesi. 10- En kısa zaman. - 11 Nisan 1980'de İstanbul'da faşistler tarafından öldürülen devrimci bir yazarımızın soyadı.

YUKARDAN AŞAĞIYA

1- Yugoslavya'da geçtiğimiz ay kış olumpiyatlarının yapıldığı bölge-şehir. 2- Argoda yolsuz yada emeksiz elde edilen şey. - Tersi, yeni (latinceden). 3- Ege bölgesinde bir göl. - Bir isim. 4- Şikar. - Bir isim. 5- Gerçekte var olmadığı halde kimi zaman var sanılan. - Su. 6- Tayin edilen. - Arı hale getirilmiş. 7- Halk müziğimizde bir çalgı. - Askeri antlaşma. 8- Tersi, bir düşünür. - İçine gerekli şeyler konulup elde taşınan küçük valiz. 9- İzmit'te bir Rafinerinin kısa yazılışı. - Eski Türklerde hükümdar. 10- Hizmet hayvanlarının ayağına çakılan demir parçası. - Dünyanın uydusu. 11- Temizlemek, katışıksız duruma getirmek. - Uluslararası Af Örgütünün kısa yazılışı. 12- Litrenin kısa yazılışı. - Hava yoluyla eşya taşımacılığı. 13- Tersi, bir isim. - Tersi, kimyada Amerikanyum. 14- Suların taşmasını engellemek için yapılan duvar. - Yapının üzerine oturduğu sağlam kısım.
15- Gümüş. - İnsan vücudunun dışını kaplayan kısım, ten.

GEÇEN SAYIDAKİ BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA

1- Kanlıpazar, İmza. 2- Ara. - Karaborsa. 3- Zara. - Kapamak. - Ad. 4- Alamet. - Aş. - Parti. 5- Ba. -Ol. -Otonomi. 6- Tr. - İra. - erB. -Ap. 7- Anatomi. -Ar. -İlke. 8- Ki. -Aet. -Fol. -Ak. 9- krA. -amnaK. 10- Sametbehrengi.

YUKARDAN AŞAĞIYA

1- Kazablanka. 2- Arala. -3- Nara. -Takas. 4- Amorti. 5- ıK. -El. aM. 6- Pakt. -İmame. 7- Ara. -Orient. 8- Zapata. -Tab. 9- Abaşo. -kE. 10- Rom. -nerF. 11- Rapor. -Opr. 12- İskambil. 13- Ma. -Ri. İn. 14- At. -Aka. 15- Abdiipekçi.

Umudum sizdedir ey halkım

ölüme kafa tuta
kafa tuta tuta emperyalizme
geldik buralara

madende
fabrikada
tarlada sıkılı yumruğum

ey bizden önce
bizden sonra varan kırlara
tutan dağbaşlarında siper taşlarını
ve unutmayanlar
mapustaki
işkencedeki
yoldaşlarını

umudum sizdedir

ey yeraltındaki kök
ey halkım
günışığına saklı tomurcuklar
ve kavgayı oyun sanan çocuklar
umudum sizdedir
döven el demiri
toprağı kazan el
yazan el
çizen el
öfkemizi

CAN YOKSUL

Lübnan üzerine yayınlanan yazılar üzerine

Geçmişten bu yana yayınlanmış "Lübnan üzerine" yazılarınızı okumuşumdur. Fakat açıklamak zorunda kalacağım çok önemli bir konuyu maalesef! sizler çokta kolay üzerinden geçmiş bulunmaktasınız. Özellikle de Ebu Cemal imzalı yazılar!

DT'li dostlar, bugün Lübnan'da durumlar bellidir. Anlatmayı gerekli görmüyorum. Ama Lübnan'da kuruluşundan bu yana içinde çeşitli soylardan halkları barındırmaktadır. Bunlarında inançları müslümanlık, hıristıyanlık, musevilik gibi daha belki benim tanımadıklarımda mevcuttur. Bu söz konusu halklar sayılan dinlerin çeşitli mezheplerine bağlılar.

Yani homojen bir din yapısı yoktur onlar için. Müslümanlık için detaylarını DT eksiksiz çu ana kadar vermiştir. Ama hıristıyan kesimi için bunu yapmamıştır. DT'nin özellikle de vazifesi Lübnan'ı gericilerin anlattığı şekilde kamuoyuna sunmaması çok da gerekli. Bugün Lübnan'da hıristıyanlık dinine bağlı olan halklar kinlerdir. Önce onların sıralamasını yapayım. Başta Ermeniler. Rumlar ve Süryaniler gelmektedir. Ermeniler hıristıyanlık dinine bağlı olmalarına rağmen çeşitli mezheplere bölünmüşlerdir. Bunlar ortodoks, katolik, protestan ve babtislik dir. Rumlar arasında ise yine ortodoksluk, katoliklik ve protestanlık hakimdir. Süryani halkına gelince de şu mezheplere sahipler: Nasturicilik, katoliklik, protestanlık, ortodoksluk,vb. Marunilik son dönemlerde de yehovacılık olmuştur. Söz konusu bu hıristıyan! denilen halkların siyasal örgütlenmesi vardır. Örneğin Ermeniler (Hınçak-Taşnak vb.) Rumlar Lübnan Komünist Partisi'nde en etkin grubu oluşturmakta. Bunun dışında da aynı şekilde kiliseleri daima anti-sömürgeci ve anti-emperyalist bir rol almıştır. Şimdi bile bu devam etmektedir. Süryani halkına da gelince, Falanjist örgütlenmenin için de etkin bir Maruni hakimiyeti mevcuttur. Bunun dışında yurtsever Maruniler az değildir. Diğer mezhepler gelince de, falanjist örgütlenmenin dışında bir örgütlenmeye sahipler. Fakat falanjizme ve onun örgütlenmesine karşı olup olmadıklarında kanımca tartışılması gereken önemli bir konu.

İletmek istediğimi özetlersek şöyle bir kısa yorumla açıklayayım. Bugün Lübnan'da bir "islam cihadı" var mı? Yok mu? bunu günümüzde savaşan örgütler getirmiyor. Yerinde bir anti-falanjist cihad var sanırsam.

Çünkü bütün savaşan taraflar falanjismin yıkılıp yok olmasını istemekte, ama değil hıristıyanlığın. Buraya Ebu Cemal'in dikkatini çekmek isterim özellikle. Bugün mevcut sağcı falanjist iktidar Lübnan'daki bütün hıristıyanların önderi değildir. Ancak ve ancak falanjist örgütlenmenin lideri ve ondan öteye kalanları temsil etmediklerini kendileri bile söylemekteler. Bu nedenle DT de hıristıyanlık yerine falanjizm kullanılsa çok daha iyi olur ve diğer kardeş halklarda kara sayılmazlar bu arada. Bu konunun önemi az değil kanısıyla yazdım.

C.Ş/ İsveç

Okulu karargâh yaptılar

Ben Türkiye'ye iznimi çocuklarımın ve yakınlarımın yanında geçirmek için gittim, bizim burada inşaat işinde çalışanlar üçüncu ayın sonuna kadar iş alamıyor ve üç ay memlekette kalma zorunluluğu doğuyor. Bende üç ay kalmak için gittim. Türkiye'de özellikle memleketim olan Erzincan'da köy ve kasabalarda halkımıza yapılan baskı ve zulmü bizzat ben kendim yaşadım.

Erzincan bölgesinde son bir aydır basılmayan köy kalmadı, yöredeki muhtarları götürdüler bir hafta kaza karakolunda işkence yaptılar. İşkencenin türlerini açıklamama gerek yok. Benim köyün muhtarı biraz yaşlı bayılmış, cebine 4 isim yazmış yollamışlar. Bu adamları buraya getireceksin diye, ve adamlar zorunlu gittiler. İçlerinden birisinin ekmek almaya gücü yok, fakir, fakat başçavuş zorla kendisinden silah ister. Tabii zavallı ne yapsın. Yanındaki adam komutanım bu adam yemeye ekmek bulamıyor, silahı nereden alsın der. Ve bunu söyleyeni komaya sokarlar. İki gün sonra 4 cemse komando birliği 5 sivil giyimli (MİT'den olsa gerek) bir jip ve yüzbaşı karakol başçavuşu gece saat üç'de köyü bastılar. Çocukların okuduğu okulu karargah yaptılar. Okula hepimizi yalnız erkekleri, erkekleri olmayan kadınları topladılar. Duvar boyu dizildik. Ben yazı tahtasının yanına geçtim kafamın betona değmemesi için. Çünkü soru soruyorlar ve kafayada bir yumruk vuruyorlar, bir yumruk da duvar vuruyor. Sıra bana geldi, benden silah sordular. Ben yok deyince, iki gün oldu geleli konuşuyorsun bir daha mide ve kafama vurdular. Bir hafta çocuklar okula gidemedi. 5 kişi aralıksız olarak köy halkına silan sordular. Sorular şunlardı. Silahını nereye sakladın, 6 Kasım'da oyunu kime verdin, 25 Mart'ta kime vereceksin, anarşistlere ekmek veriyormusun gibi ipe sapa gelmeyen sorular.

Köyde köy muhtarı ve yaşlı adamlar ve kadınlar kaldı, diğerleri İstanbula gittiler ve bende iznimi tamamlamadan geri döndüm. Diyeceksiniz ki kaçmak kurtuluş mu? Tabii ki hayır. Şairin bir sözü vardır, (kurtuluş yok tek başına). Güçlerimizi birleştirmeliyiz, ama nasıl?

Anti faşist kamuoyuna dostça selamlar.

Avusturya'dan A. D.

Direnmek

Diren kelimesi çok kolay geliyor
yalnız başına
ama silah elde
türkü dilde
yaslandıkmı dağların yamacına
değişiyor anlamı
kan oluyor
barut oluyor
kavga oluyor anlamı
özgür bir yarın kurmak
isteyenlerin eline
bir bayrak oluyor
direnmek
başladığı yerden düşene kadar
hiç çıkarmadan kalpten onu

BASRİ/Montbeliard

Bağımsızlık sorunu üzerine

Yazımızın başlığına "Bağımsızlık Sorunu" koyarak sayın Hakkı Keskin Şubat 1984 Demokrat Türkiye'den yazısını ele almış olduğu konudan görmüş olduğum bazı eksiklikleri ve yanlış değerlendirmeleri ele almaya çalışacağım.

Sayın Keskin yazısının başında, okuyucu mektuplarına değiniyor ve okurların yazmış olduğu mektupların imzasız oluşundan dolayı bunlaron sahte kimliklerle devrimcilik yaptıklarını söylüyor "yazıyor" ve kendisinin (ve kendisi gibilerinin) tüm tehlikeleri göze alarak yazılar yazdıklarını belirtiyor.

Sayın Keskin'e burada hatırlatmak istediğim kendisininde bildiği gibi burjuvazinin her yandan devrimci avına çıktığı açıktır. Hele bilhassa Türk sömürgeci faşist köpeklerinin her alanda kimlik peşinde koşmaları (kişileri tesbit etme) ve bu konuda tüm devrimci ve demokratların nasıl bir tutum takınmaları gerektiği açıktır. Ama nedense sayın Keskin bunları sanki hiç te göze almamışcasına insanları bile bile intahara davet etmesi, insan aklının alamayacağı bir olaydır.

Burada belirtmek istediğim insanların isimleri değil, onların öz itibarı ille düşüncelerinin ele alınması ve ona göre değerlendirilmesidir.

N. MULA

Ulusların kendi kaderini tayin hakkı üzerine

Sayın Prof. Dr. Hakkı Keskin, siz ulusların kaderlerini tayin hakkından ne öneriyorsunuz?

Eğer biz, ulusların kendi kaderlerini tayin etmesi kavramının anlamını, hukuksal tanımlamalarla tanımlar "icat ederek" değilde, ulusların, ulusal hareketlerin tarihsel ve iktisadi koşullarını inceleyerek öğrenmek istiyorsak, varacağımız sonuç, kaçınılmaz olarak ulusların kendi kaderlerini tayin etmesinin o ulusların yabancı ulusal bütünlerden "siyasal" bakımdan ayrılma ve bağımsız bir ulusal devlet kurma anlamını çıkarırız. Başka anlamı yoktur bunun. Ezen ulusun devrimcileri "ayrılma özgürlüğü" üzerinde israr etmeden enternasyonalist olamazlar. (Lenin)

Zaza/Saar

Köylü ve üç Bakkal kardeş

(Çekoslovak Halk Masalı)

Çev. Özdemir BAŞARGAN

Bir varmış bir yokmuş, şehrin birinde üç kardeş varmış, üçü de bakkalık yaparmış. Birlikte çalışıp kazandıklarını da aralarında kardeş payı yaparlarmış. Ama bu bakkal kardeşlerin dürüst olmadıkları, hile yaptıkları ve her satışta hakları olandan fazlasını aldıkları dillere destanmış...

Bir gün çok uzak bir seyahat yapmaları gerekmiş. Ama geri dönünceye kadar paralarını nereye koyacaklarına bir türlü karar veremiyorlarmış.

En küçük kardeş şöyle demiş:

- Ben bir köylü tanıyorum, fakir, ama namuslu... Şehre çok yakın bir yerde oturuyor. Hele bir ona gidelim, uzun seyahatimiz sırasında paramızı kendisine emanet etmek istediğimizi söyleyelim.

Ötekilerin de aklı yatmış, köylünün yanına varmışlar. Köylü de para emanetini saklamaya söz vermiş, ancak bir şart koşmuş: **"Paralarınızı ancak ve ancak üçünüz bir arada gelip istediğiniz taktirde geri veririm."**

Bakkallar bütün dünyayı dolaşmışlar, çok çok para da kazanmışlar. Şehirlerine dönünce de, hemen paralarını emanet ettikleri köylüye gitmek istemişler. Fakat en yaşlı kardeş:

- Yahu, demiş, bu adam bize büyük bir yardımda bulundu. Ona saygı duyduğumuzu ve teşekkür borçlu olduğumuzu nasıl gösterelim?

- Ben biliyorum, diye atılmış en küçükleri:

- Yarın günlerden pazar. Tatil günleri hep evde olur ve pencereden dışarıyı seyreder. Biz pencerenin önünden geçeriz, geçerken de her üçümüz şapkalarımızı çıkarıp yerlere kadar eğilerek kendisini selamlarız. Sonra da paramızı geri alırız.

Herkesin bu öneriye aklı yatmış. Üstelik, ceplerinden para çıkmadan şükranlarını ifade edecekleri için çok da memnun olmuşlar.

Fakat en küçüğün aklı bu kadarla kalmamış, gece gizlice gidip köylüye demiş ki:

- Gördüğün gibi evimize döndük. Bu yakınlarda iyi bir arsa satın almak istiyoruz. Parasını da hemen yarın ödemek zorundayız. Bunun için ağabeylerim beni gönderdiler, sana emanet ettiğimiz parayı geri almak için. İnanmazsan, yarın her üçümüz evinin önünden geçeceğiz, geçerken de şapkalarımızı çıkarıp eğilerek seni selamlayacağız. Sonra ben sana gelip paraları alacağım.

Köylü o gün daha erkenden pencere önüne oturmuş. Bu sırada üç bakkal gelmişler, şapkalarını çıkarıp yerlere kadar eğilerek köylüyü selamlamışlar...

Sonra her üçü de yollarına devam etmişler. Öğle yemeğinde bir lokantada buluşmak için daha önceden sözleşmişler. Ama en küçükleri lokantaya gitmek yerine geriye dönüp doğruca köylünün evine gitmiş. İyi niyetli köylü, onu diğer iki kardeşinin gerçekten yolladıklarına inanmış, paraları kuruşu kuruşuna sayıp kendisine vermiş.

En küçük kardeş paraları alır almaz ortadan toz olmuş.

Ağabeyleri onu saatlerce lokantada bekleyip durmuşlar. Bir türlü çıkıp gelmeyince de, içlerine bir korku düşmüş:

- Sakın ola ki, köylüden paralarımızı alıp sırra kadem basmış olmasın?

Hemen köylüye gidip küçük kardeşlerini görüp görmediğini sormuşlar.

Köylü de:

- Daha dün siz onu bana gönderdiniz, demiş, paranızı vereyim diye!

Kanıt olarak da, bu sabah hepiniz evimin önünden geçip yerlere kadar eğilerek beni selamladınız.

Bakkallar küplere binmişler, köylüyü tutmuşlar, mahkemeye vermişler. Yargıç köylüden parayı geri vermesini, parası yoksa evini avlusunu satmasını, bununla borcunu ödemesini istemiş.

Köylü düşünmüş taşınmış, bir çıkar yol bulamamış. Çocukları ağlıyor, karısı da, neden başkasına ait parayı emanet alıp başını dertlere soktu diye başının etini yiyormuş. Köylünün ne gözüne uyku, ne de midesine lokma girer olmuş. Ayakları vücudunu çekmez hale gelmiş. Ailesiyle başını alıp başka diyarlara gitmekten ve oralarda dilenmekten başka çare göremiyormuş...

Derken komşuları çıka gelmiş, kendisini bu denli üzen şeyin ne olduğunu sormuş.

- Derdimi deşme, demiş zavallı köylü, ama nasıl olsa yakında herkes öğrenecek. Bir felaket geldi ki başıma, hiç sorma!

Olup bitenleri bir bir anlatmış.

Bunun üzerine komşusu:

- Sen kendini üzme demiş. Ben onları çok eskiden tanırım. herkes bunların ne madrabaz olduklarını bilir. Sen hiç korkma. Seninle mahkemeye gelip seni bu beladan kurtaracağım.

Kardeşler paralı oldukları için, kendilerine o diyarın en ünlü avukatını tutmuşlar. İlk olarak o konuşmuş mahkemede... Çenesi değirmentaşı gibi durmadan laf öğütüyormuş. Köylüyü öyle bir suçlamış ki, bakkallar **"allah razı olsun bu avukattan, paraları şimdiden cebimizde bilelim!"** diye mahkemede keyiften hop oturup hop kalkmışlar.

Avukat konuşurken zavallı köylü, korkudan tirtir titiriyormuş. Avukatın nutku bitince, köylünün komşusu, kendisinin de söyleyecekleri olduğunu bildirerek söz istemiş.

- Sayın yargıç, diye girmiş söze, bu avukatın hiç bir söylediğinin aslı esası yok! Beyhude çene yoruyor. Bakkalların parası, davalı köylünün cebinde, hemen kuruşu kuruşuna sayıp verecek. Vermesine verecek ama, emaneti alırken bir şartla kabul etmiş: Ancak ve ancak üç kardeş bir arada geldikleri taktirde para iade edilecekti...

Bunun üzerine yargıç davacı bakkallara:

- Duydunuz, demiş, üçüncü kardeşinizi de bulup getirin, alın paralarınızı!

Tabii bakkalların kafalarından aşağı kaynar sular boşanırken zavallı köylünün yüreciğine de buz gibi soğuk sular serpilmiş...

O gün bugündür iki madrabaz bakkal kardeş, kendilerinden daha madrabaz üçüncü bakkal kardeşi arar dururlarmış...

Yavrum

Sende geldin yaşamak için
şimdi farkında değilsin
ne duyuyor-nede görüyorsun
daha çok küçüksün
birgün sende
alti yedi yaşına geleceksin
sırtında boya sandığı
elinde simit teknesi
kendi hayatını
kendin kuracak
yıyeceğin bir dilim ekmek için
o küçük ayaklarınla
oradan oraya
oradan oraya ha bire kpşacaksın
Onun bunun ağızokusunu
dinleye, dinleye
o küçük
herşeyden arı kafana
kım bilir
kim bilir neleeer, neler sokacaksın

Can GARİP

Marksizm ve örgüt

Günümüzde marksizm kriz içindedir, marksizmin kriz içine girmesi onun yanlışlığını göstermez, bu kriz marksizmin yanlışlığından kaynaklanmıyor. Marksizmin yanlış yorumundan onun ekonomik doğmatik bir yorumundan vede bu yoruma denk düşen yanlış sosyalizm anlayışından, bu anlayış başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçilere, burjuva toplumuna alternatif ve kendi eylemliliklerinin gerçekleştirecekleri bir toplum biçimisunamaz bu sosyaliz değildir.

Sosyalist-demokrasi her türlü egemenlik ilişkilerinin ve hiyararşinin zamanla ortadan kalkmasını hedefleyen kitlelerin kendi kendilerinin yöneticisi olduğu bir süreçtir. Ezilen bir sınıfın iyice kurumsallaşmış uysallığı ile tam kurtuluş için mücadele eden bir sınıfın örgütlü başkaldırması arasında ne gibi bir ortak yan vardır. Burjuvazinin otoritesinin yerine sosyalist merkez komitesi otoritesi koyarak değil, itaat ve uşaklık alışkanlıklarının bütün köklerini kazıyarak işçi sınıfı ancak yeni bir disiplin, öz disiplin anlayışı kazanabilir.

Marksizm özde örgütlülüğe karşıdır, fakat bir zorunluluk olarak sömürücü sınıfların güçlü örgütlülüğü karşısında örgütlenmeye gidilir.

Bilindiği gibi en gelişmiş örgüt biçimi devlettir. Marksistler bu güçlü örgütlülüğü yıkmak için örgütlenirler, bu örgütlenme zorunludur.

Fakat güçlü devlet örgütlülüğünü yıktıktan sonra kendi örgütlülüğümüzü pekiştirmek yerine onun fesh edilmesi yolunda çaba sarfederekten devletin işlevliliğini bizzat kitlelere bırakaraktan fesh edilir. Oysa var olan sosyalizm, demokrasi uğruna mücadele edilecek bir araç olmaktan çıkarılmıştır, belli hedefler için kullanılacak araç düzeyine indirilmiştir. Bu anlayış kitle örgütlerini kendi amaçları için kurar, marksizm, ise kitle örgütlerini yığınların kendi dinamizmini ve o dinamizmin ürettiği hareketliliğin doğal ürünü olan bir örgütlenme anlayışıdır.

RECEP

Sevdam

Bir sevdadırki sevdam
bulutlanır, bulutlanır
masmavi gökyüzünde
eser sam yelleri,
usuldan usuldan
Sevdam göz yaşları içinde
bir gülüşün içinde,
hüzünlü bir bakışın
açan nar çiçeklerinde
umut dolu
eser sam yelleri,
usuldan usuldan.
Sevdam karanlıkta bir ışık
kabaran öfkem,
inancım
bir direniştir.
Senden uzaklarda
senin yanıbaşında.
Sevdam,
deredir, nehirdir, denizdir.
Sevdam okyanustur
anlatamaz kelimeler.
Sevdam; lapa lapa yağan kardır.
Yağmurdur, doludur, kasırgadır.
Ve sevdam berekettir
olgun buğday başaklarıyla
sarı dünyam, yeşil dünyam
beyaz dünyam.
Emek verdiklerim.
Sevdam gökyüzü gibi
uçsuz buçaksız bir uzantıda
tozlu yollardan,
ter kokan
yorgun amelelerinden, ırgatlarından
sevdam, sevdamız
sevdalarımız.
Bir oya gibi işlediğimiz,
bir mermi gibi namluya sürdüğümüz
dağlara çıktığımız,
dağlara kaçırdığımız, uğruna can verdiğimiz
onurumuz, sevdalarımız...

Rosenheim'dan HALİS

Yerli ve göçmen işçiler tek sınıf tek mücadele cephesine

Doğan Özgüden, Demokrat Türkiye'nin Şubat sayısında çözüm isteyen bir soruna, göçmen işçiler ve enternasyonalizm sorusuna değinmişti. Gerçekte yazar hayati önem taşıyan bir soruna parmak basmış. Çünkü proleter enternasyonalizm sorunu, önemli ve aynı zamanda bir ilke sorunudur.

Göçmenlik olgusu, insan gücünün bir meta haline dönüştüğü kapitalizmin özelliklede tekelci kapitalizmin ürünüdür. Emperyalist-kapitalist sistemin içine düştüğü derin ekonomik buhran ve bunun sonucu büyüyen işsizlik, sorunun tartışmasını dahada kızıştırdı. Batı Alman burjuvazisi ve onun Bonn'daki sözcüleri işçi sınıfına yönelik saldırılarını geniş cephede sürdürmektedirler. Onlar kendilerinin sorumlu oldukları buhranın faturasını işçi sınıfı ve emekçi halka ödettirebilmek için yerli işçileri göçmen işçilere karşı kışkırtarak işçi sınıfının birliğini bölmeye çalışmaktadırlar.

Peki, tüm bunlara karşı komünist, devrimci-demokratların tavır ve tutumu nasıl olmalı? Sermaye sınıfına karşı göçmen işçileri yerli işçilerden ayrı mı örgütlemeli, yoksa yerli, göçmen ayrımı yapmadan tek örgüt çatısı altında mı örgütlemeli? İlk soruya tereddütsüz hayır diyoruz. İşçi sınıfının sermaye sınıfına karşı savaşımın başarısının ön koşulu yerli ve göçmen işçilerden oluşan Alman Alman işçi sınıfının birliğinin sağlanmasıdır. Bu birlik sağlanmadığı sürece mücadele her zaman yenik düşmeye mahkumdur. Bunun için başta Türkiyeli işçiler olmak üzere tüm göçmen işçiler sendikaların saflarında yerini almalı ve bugün DGB sendikalarının başına çöreklenmiş sendika ağalarını mevkiilerinden defetmek ve sendika içerisinde sınıf çıkarlarını esas alan bir çizginin hakim kılınması için savaşımı yoğunlaştırmalıdırlar.

Hangi ulustan olursa olsun, tüm işçilerin düşmanı ortaktır. Ortak düşmana karşı tek sınıf örgütlenmesi gereklidir. İşte bu nedenle, işçilerin milliyeti ne olursa olsun, ulusal çitlerin kaldırılması, sınıf örgütünde birleşmeleri yani onun en alt örgütlenmesi olan sendikalarda ve üst örgütlenme biçimi Komünist Parti—sinin saflarında yer almaları gereklidir. Çünkü işçiler, tarihinde gösterdiği gibi milliyetlere göre değil, her zaman sınıf normlarına göre örgütlenmişlerdir. "Belli bir devlet içerisindeki bütün ulusal topluluklardan gelme işçilerin tek bir işçi örgütünde birleşmeleri ve kaynaşmaları" (Lenin)

Göçmen işçilerin özgül sorun ve istemlerinin olması, ayrı örgütlenmelerini haklı çıkaramaz. Çünkü işçinin mücadelesi, iktidar mücadelesidir. Reform uğruna mücadele devrim uğruna mücadeleye taii kılınmalıdır. Keza, Türkiye devrimine enternasyonalist destek sunmak bakımından da, Türkiyeli göçmen işçilerin ayrı örgütlenmesini haklı çıkaramaz. Türkiye devrimini desteklemek yalnız Türkiyeli işçilerin görevi değil, doğrudan doğruya o ülke proleteryasının görevidir. Ayrıca göçmen işçilerin proleter sosyalist devrim mücadelesine katılmaları Türkiye devrimini dahada güçlendirir. "Yalnız bir ve tek proleter enternasyonalizmi vardır.: o da insanın kendi ülkesinde devrimci hareket, devrimci savaşımın gelişmesi için özveriyle çalışmasına, istisnasız tüm ülkelerde, bu aynı savaşımı bu aynı çizgiyi ve yalnızca onu

(propaganda, yakınlık, maddi bir yardım aracılığıyla) desteklemesine dayanır. (Lenin)

Mainz'den Süleyman

Sabaha az kaldı

Dayan hele bak sabaha az kaldı
Yavaş yavaş şafak sökmek üzere
Kara bulut dağılacak nazlandı
Oda arabasını çekmek üzere

Tan yeri ağardı doğuyor güneş
Seçiliyor artık mert ile kalleş
Bir ulu meydanda tutuldu güneş
Yiğitler zalimi yıkmak üzere

Ortadoğu kazan gibi kaynıyor
İnsanoğlu özgürlüğü arıyor
Savaşları kurtuluş mu sanıyor?
Emperyalist sistem çökmek üzere

Davran ey Kemteri tırnağa dişe
az kaldı zaman harcama boşa
Eli nasırlılar girişti işe
Pisliği çöplüğe dökmek üzere

Celleden
Ozan KEMTERİ

Biz biliriz

Biz biliriz sömürüyü
açlığı, susuzluğu, işsizliği
sürgünleri, mapusları
işkenceleri, ölümleri
sizler için çalışmayıda biliriz.
Sevmeyi, sevilmeyi aşık olmayı
özlemi, acıyı, hasreti
sabırla beklemesini de biliriz
bu güzel dünyayı cennet yapmasınıda
sizlerde şunu iyi bilin ki
hesap sorulacak günleride
çok iyi biliriz

Recep

Sen değilmisin

Çalışanı çalışmaz,
çalışmayanı çalıştırır.
Seveni sevdirmeyen,
sevmeyeni sevdiren.
Sen değilmisin
Ağlayanı avutan,
Ağlamayanı ağlatan.
Gelmeyeni getiren,
Geleni getirmeyen.
Sen değilmisin
Önce bizleri çağıran,
sonrada tekme vuran
Sen değilmisin
Elbet gelecek birgün
olacak sosyalizm Türkiyesi.
Göreceksin kim, kime
muhtaç olacak

Fatin TOPUZ

Kulak ver sesine toprağın

Dayan hasret bülbülüm
gecenin karanlığına
uluyan çakalların katliamına.

Bak, türkü çağırıyor arılar
halaylı ve yaşanası günlere.

Dayan sabır serçem.
Yaşanmamış ömür
ve sömürge olmuş gençlik adına
meydan okunuyor ölüme.

Sen, sesine korku sinmiş adam
sen, bir ağıt gibi konuşan kadın

Sende katıl
türkü gibi gülsün yüzün
bir derya kadar gerilsin yüreğin.

Bir bilsen
neler saklı alın terinde
bir bilsen nelere kadir halk emeği

Ekmekten, haklıdan ve kardeş
sofrasından yana
Yunus'u, Pir'i var halkın
karşı koyuştan yana Dadaloğlu
sevmenin en soylusundan yana
Kerem'i, Karacaoğlan'ı
bir de ustaların en hası Nazım'ı var.

Haydi acıların anası ayağa kalk
kulak ver sesine toprağın
sende çağır türküsünü arıların.

Cumali HAYDAR

Arkadaşlar

Demokrat Türkiye'ye Almanya'daki tüm demokrat ve anti-faşistlerin ihtiyacı vardır. Bu gazete mutlaka yaşayabilmelidir.

Bu gazetenin değeri, kendisi yok olursa ortaya çıkacaktır ki, o zamanda çok geç varılmış olur.

Sizden ricam;

Bu gazeteyi yaşatın. Sorun maddi ise çözümleri mutlaka vardır. Sorun yeterki maddi sorun olsun.

Bu gazete ileride daha önemli görevleri kucaklayacaktır. Ben bunu şimdiden görebilmekteyim. Sizlerde biraz düşünürseniz anlarsınız.

O halde tekrar edelim, Demokrat Türkiye yaşatılmalı.

Başarılar

A. Ö./ Münster

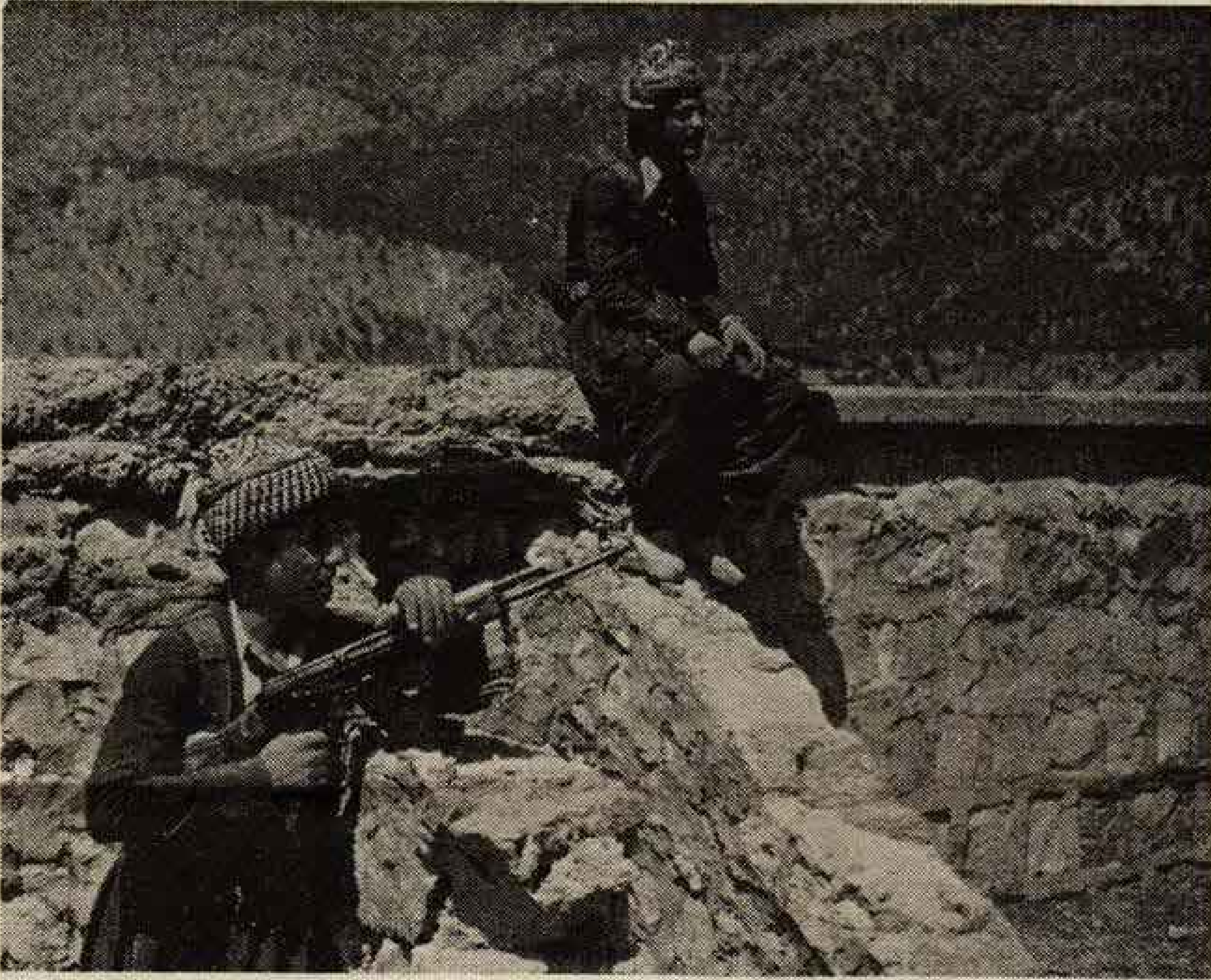
DUYURU

Bir yıldır faaliyetini sürdürmekte olan **Gün Postayla Kitap Servisi** *çalışmalarını durdurmuştur. Duyrulur.*

Bir kez daha Kürdistan'a özgürlük üzerine

Ebu CEMAL

ÖZGÜRLÜK ATEŞİ SÖNDÜRÜLEBİLİR Mİ?
Kürdistan'ın kurtarılmış bölgelerinden görüntüler. Kasaba ve köylerde nöbet tutan kürt askeri Peşmergeler.

Demokrat Türkiye'nin 24.sayısında sayın Prof. Hakkı Keskin'in **"Halklar Sorunu"** üzerine başlattığı tartışmayı sürdürmeyi anlamlı bulduk. Bunu sadece ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı (UKKTH) gibi çokça tartışılan bir konuda bilinenleri tekrar etmek için yapmak istemiyoruz. Kanımızca artık bu sorun dergilerin bir tartışma problemi olmaktan öte **"ezilen ulusun"** pratik tavır alış sorunu haline gelmiştir. Bu nedenle de UKKTH üzerine soyut bir tartışma açmıyoruz. Zaten yazarımız da ikinci yazısında tartışmayı Kürtler açısından **"neyin gerçekleşebilir"** olduğu üzerine yaparak düşüncelerini daha açık anlatmış. Bu konuda öne sürdüğü tezlerin farklı şekillerde de olsa sosyal demokrat ve sosyalist çevrelerde de tartışıldığı; Kürdistan probleminin **"gerçekleşebilir çözümlerinin"** arandığı, savunulduğu bilinmektedir. Zaten biz de önceki yazımızda yazarımızda da ifadesini bulan bu reel politik tavırla devrimci demokrat tavrın arasındaki farkı koymaya çalışmıştık. Önce yazarımızın düşüncelerini bir kez daha özetleyelim:

Türkiye, İran, Irak, Suriye'nin sınırları 60 yıl önce çizilmiştir. *Ortadoğu'daki dört önemli devletin sınırlarının hangi nedenlerle olursa olsun değiştirilmek istenmesi uluslararası çalkalanmanın yanısıra... ülke halklarını karşı karşıya getirmeyi beraberinde* taşıyacaktır. Ayrıca *Kürt halkının Türkiye'de tek başına başlatacağı değil ayrılıkçı, devrimci bir ayaklanma bile egemen sınıflar tarafından kolayca bastırılabilecek*tir. Üstelik *Türkiye'nin bölünmesini öngören bir strateji zorunlu olarak Türk ve Kürt halkını karşı kamplara götürecektir.*

Bu düşünceleri özetlersek, **"Kürtler kendi başlarına amaçlarına ulaşamazlar. Uluslararası statüko buna olanak vermeyeceği gibi, biz de ayrılıkçı bir hareket karşısında halklarımızın karşı kamplarda çatışmasına engel olamayız."** Peki, 'biz' hangi koşullarda destekleyebiliriz? Yazarımızın yanıtı çok açık: Türkiye sınırlarının korunması kaydıyla. Bütün bu düşünceler, **"aksi halde egemen sınıflar ve emperyalizm halklarımızı ezer"** diye gerekçelendirilmiş.

Yalnız birada 'biz sosyalist'lerin niçin 'ayrılıkçı bir Kürt hareketini' halklarımıza karşı savunamadığımız çok açık değil. Acaba bu, şoven düşüncelerin Türk halkındaki çok güçlü etkilerinden mi kaynaklanıyor; yoksa aynı şoven duygular 'bizlerin de mi' elini kolunu bağlıyor? Cevabı yazarımıza bırakıyoruz... Ama eğer problemimiz 'egemen sınıflar ve emperyalizm'in böylesi bir hareketi bastırması korkusuysa, sosyalizmin burjuvazi için çok daha sevimsiz olduğunu, sosyalist bir harekete haydi haydi saldıracağını da unutmamak lazım. Burjuvazi için diyoruz, çünkü yazarımız sürekli sınıflar mücadelesinden bahsediyor. Farklı Kemalist ekipler açısındansa 'Kürtçülüğün', 'itidalli bir sosyalizmden' daha tehlikeli görüldüğünü kabul edebiliriz (1).

Evet, bu düşünceler sadece yazarımıza ve hatta Türkiye'ye özgü değil. Sorun Irak'ta, İran'da ve Kürdistan'da da tartılışırken aynı sınırlamaların acımasız baskısı altında ele alınıyor. Statükoyu korumaktan vazgeçmeyen bölge devletleri ve süper güçlerin baskısı tüm Ortadoğu'da yaşanıyor. Bu faktör Kürt ulusal hareketinin yıllanmış önderliklerinin her bir kararında hissedilir hale geliyor. Üstelik 'sol' da hep aynı nakaratı bağırıyor: *Ayrılıkçı eğilimlerle emperyalizme alet oluyorsunuz!* Ama aynı sol dönüp bir de kendine bakma zahmetine katlanmıyor.

'Ayrılıkçı' Kürt hareketine kolayca ses veren Kürt yığınları, onlarda ne buluyor? Acaba özgürlüğe duyulan bu güçlü özlem olmadan Kürdistan dağları peşmergelerin değişmez yuvası haline gelebilir miydi? Sadece bugün Türkiye Kürdistan'ında hapishanelerde katledilmeye çalışılan yüzlerce Kürdistan yurtseverinin varlığı ve direnişi dahi bizlere çok şeyler göstermiyor mu? Toplumun böylesine benimsediği bir özgürlük tutkusu 'yapay devrim stratejilerinin ürünü' olarak kabul edilebilir mi?

Tüm bu soruları daha da genişletip bugün Türkiye ve Kürdistan toplumunun temel sorunu nedir diye de sorabiliriz. İsterseniz tartışmayı buralara götürerek sürdürelim.

DEMOKRASİ VE KÜRT HALKININ ÖZGÜRLÜK KAVGASI

Kenan Evren Cuntası, toplumumuza kendi biçtiği bir elbiseyi zorla giydirmeye çalıştı. Tüm özgürlükleri göstermelik hale getirdi. On yıllardır gelişen toplumumuzun kendini yönetme, kendi kişiliğini bulma eğilimleri hiçe sayıldı. 15-16 Haziranları, DİSK'i, TARİŞ-Adana direnişlerini yükselten bir işçi sınıfı 'acemi erat' gibi yaşamaya-yönetilmeye zorlandı. Toplumun tüm katmanlarına ancak 'kudretli efendimize' övgüler düzmek özgürlüğü 'bahşedildi'. Bu yeni elbisenin bir de eski astarı vardı: Kürdistan politikası. Eski diyoruz, çünkü Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana ülkemizde devlete egemen olan güçlerin bu konudaki tavırlarında bir değişiklik olmamıştır: İnkar-baskı-asimilasyon.

Ancak 1980 öncesi Türkiye Kürdistanında artık burjuva partilerin de gözlemleyebildiği bir hareketlilik, farklılaşma söz konusuydu. Özgürlüğe susamış Kürt yığınlarında hızlı bir silkiniş, kendi adına ortaya çıkan her ekibe cömertçe sunulan bir destek vardı. Birbirinden çok farklı söylemlere sahip çeşitli akımlar bu tepkiyi değerlendirerek ciddi birer güç haline geldiler. Diyarbakır, Ağrı, Hilven gibi Kürdistanın bir çok önemli şehrinde geleneksel burjuva partilerinin dışında ulusalcı adaylar Belediye Başkanı seçildiler. Üstelik bu gelişimi devletin baskıları hiç bir biçimde engelleyemedi. Faşist hareket dahi ağırlıkla 'millet' değil 'mezhep' temasını işleyerek, aşiret çelişkilerinin üzerine oturarak Kürdistan'da tutunmaya çalıştı. Yani Türkleri değil, doğrudan Kürtleri örgütlüyordu.

Üstelik tüm bu gelişmeler 1926-40 yılları arasında arka arkaya katliamlar yaşamış bir halkın bağrında yeşeriyordu. Kanla boğulmuş bir özgürlük talebi belki çok farklı şekilde biçimlerde, ama yeniden gözle görülür hale geliyordu. Üstelik bu olayın bastırılmasında 12 Eylül bir başlangıç değil, ancak bir dönüm noktası oldu. Çünkü bu ulusal uyanışa sahip çıkan veya onu farklı şekillerde kanalize eden bütün bir sol, bu özgürlük çağrısını daha ilk adımlarda çarpıttı. Devletten ve ağadan sonra (bazen de önce) üçüncü efendi haline geldi. Özgürlüğünü eline almak isteyen bir halkın, özgürlüğünü temsil eden örgütler, kişiler oluştu. Bu yeni otoriteler birbiri üzerine de etkinlik kurmaya çalışınca onlarca devrimcinin ölümüne yol açtılar. Bu anlamda Kürt yığınları yeni bir hayal kırıklığı ile 12 Eylül'den çok önce karşı karşıya gelmişti.

Ancak sol hareketin (Kürdistanlı hareketler de dahil) tüm olumsuzluklarının ve 12 Eylül terörünün yığınlardaki özgürlük istemini zayıflattığı söylenemez. Tüm baskılara karşın, Anayasa oylamasında dahi en fazla red oyları yine Kürdistan'da çıkmıştı.

Bugün Türkiye toplumunda demokrasi arayışı genel bir eğilim olarak güçleniyor. Bunun Kürdistan'da on yıllardır bastırılan özgürlük arayışı ile çakışması kaçınılmazdır. Tüm toplumun kendi özgür iradesini oluşturma hakkının kavgasını verdiği bir sürece Kürdistan halkı da katılacaktır. Ve elbette kendi özgür iradesini, kendi kaderini kendisinin tayin etmesi anlamında savunacaktır. Bugün bu eğilim sınırsızca bir gelişim sürecinin eşiğindedir. devrimci demokratların görevi, Türkiye ve Kürdistan'da halkın kendi kaderini hiç bir sınır tanımaksızın kendi ellerine almasını savunmaktır. Bu doğrultudaki her bir gelişmeyi desteklemektir.

Ancak böylesi bir sürecin içersinde halkın kendi kendini yönetme yetenekleri olgunlaştırılabilir. Bu nedenle burjuva muhalefetin bugün temel kaygısı, halkın açığa çıkması kaçınılmaz olan bu eğilimini bir yerlerde sınırlayabilme çabasıdır. Aşırı taleplerin ordu tarafından ezileceği, bugünkü hassas 'demokratik' zemini sarsacağı çığlıkları daha şimdiden işitiliyor. Bir yandan da tüm partiler Kürdistan halkının nasıl kontrol altında tutulabileceğini düşünmektedir. 'Doğu ve Güneydoğu illerine yönelik Başbakan Yardımcılığı' önerisinin ANAP'a ait olduğunu hatırlayalım...

TÜRKİYE DEVRİMİ ORTADOĞUDAKİ STATÜKOYA RAĞMEN GERÇEKLEŞECEKTİR

Bu durumda acaba Türk ve Kürt halklarının mücadelesini kaynaştırmanın devrimci anlamı ne olabilir? Kürt ulusunun özgürlük talebini 'sınırların bölünmezliği' ile sınırlayan bir yaklaşım, bu talebin sınırsız karakteriyle karşı koyma halinde olmaktadır. Tersine, gerici bir tavrı ifade etmektedir. Üstelik Kürt halkına ancak sınırlı şartlı yaklaşan bu anlayışın aynı eğilimi Türkiye'deki demokrasi kavgası içinde de taşıması kaçınılmazdır. Kürdistan için gösterilen aynı gerekçeleri, eğer doğru kabul edersek, Türkiye demokrasisini de şimdiden sınırlamak gerekmeyecek mi?

Yoksa yazarımız Türkiye'deki devrimci halk hareketinin bölgedeki statükoyu bozmayacağını, emperyalizm ve yerli burjuvazi tarafından yok edilmesi kaçınılmaz bir çıban başı olarak görülmeyeceğini mi zannediyor? Üstelik biz bu korkulan adımları Türkiye ve Kürdistan'daki halk hareketinin gerçekleştirmek zorunda olduğu adımlar olarak görüyoruz. Bölgedeki statükoya karşı baş kaldırmayan, alışılmış iktidar değişikliğinden öte bir devrimci halk yönetimi sergileyemeyen bir hareketin devrimci karakterini düşünemiyoruz! Hele Ortadoğu'da dört devlet tarafından paylaşılmış bir Kürdistan söz konusu iken. Gerçekten de Türkiye'deki Kürt halkı 'kardeşçe eşitlik içinde birlikte yaşama' kararında bile olsa, bu kararın Kürt ulusunun *sadece ve sadece kendisi tarafından* alınmış olması bölgede emperyalizm tarafından çizilmiş sınırları alt üst edebilecek niteliktedir. Anlatmak istediğimiz, 'devrim ihrac etmek değil'. Düşüncemizi açmak için örneklersek: Irak Kürdistanı hareketinin tek bir nefes alma kapısı bulduğu koşullarda doğrudan bağımsızlık için dövüşmeye yönelebileceğinin ciddi bir olasılık olduğunu hatırlatmakistiyoruz. Geleceğin devrimci halk hareketinin bölgedeki statükoyu savunmayacağı, savunduğu anda kendini de inkar etmiş olacağı açıktır.

Ayrıca bizler Türk halkının etkisi altında kaldığı şoven düşüncelerin gerçek sahibi olmadığını da biliyoruz. devletin tüm bir toplum üzerinde vasiliğini de kabullenmiş olan toplumumuzun bu çok daha köklü tavrını yıkarken şoven inançlarını da aşabileceğine inanıyoruz. Ancak bunun sıhhatli bir şekilde başarılmasında Türk aydınlarına büyük bir görev düşmektedir. Sayın İsmail Beşikçi'nin onurlu tavrı bu açıdan örnek bir davranıştır.

Burada yazarımız da dahil bir çok aydının Kemalist inkarcılıkla mücadelesini de yadsımıyoruz. Ama belki 1960'larda çok anlamlı olabilecek bir Kürtlerin varlığı tartışması, 1980'lerde hiç bir şey ifade etmiyor. Kürt devleti kurmaya çalışmaktan onlarca insana idam cezası verilip binlercesi tutuklanırken bu tartışma çok geri. Bu kavgayı artık egemen güçler açısından can alıcı olan yerde yapmak lazım. Eğer Türk ve Kürt halklarının sınıfsal bir zeminde kardeşçe omuz omuza yürümesi gerçekten isteniyorsa, Türk şovenizminin etkinliğinin kırılması temel bir görev olmalıdır. Bu olmadan, Kürtlerin sınırsız özgürlüğünün savunulmasını Türkiye işçi sınıfı omuzlamadan, Kürt kitlelerindeki yüzlerce yılın biriktirdiği güvensizliğin etkileri giderilemez. Bu görev başarılamadığı sürece Kürt egemenlerinin Kürt halkı üzerindeki etkinliğini korumasına soldan yardım edilmiş olur. İki halkın burjuvazinin çıkarları doğrultusunda karşı karşıya getirilmesi tehlikesine asıl böylesi bir olumsuzluk yol açabilir. Samimi amacımız gerçekten bu tehlikeyi bertaraf etmekse, bu Türk şovenizmine prim vererek değil, ona saldırılarak engellenebilir.

İşte bu nedenledir ki, Türk aydınlarının görevi *bu zoraki evliliğe karşı Kürt halkının nefretini haykırmasını destekleyip, mevcut gerici birlik ve bütünlüğü lanetlemektir.* Bunun Türk ve Kürt halkının en son sınırın akadar iktidar erkini eline almasını sağlayacak şekilde derinlemesine bir demokratikleşme sürecini yaşama kavgasından farklı bir şey olduğunu zannetmiyoruz, tersine bunun kopmaz bir parçasıdır. Başkasını ezen bir halkın kendi kurtuluşu da mümkün değildir. Bu ilkeyi gerçek Türk ve Kürt devrimci demokratlarının omuz omuza hayata geçireceklerine inanıyoruz.

ZORUNLU BİR AÇIKLAMA

Yazarımızın yazılarında dikkatimizi çeken bir nokta, kendisinin sürekli başka ülkelerideki sosyalistlerin de soruna bu şekilde yaklaştığını ısrarla savunması oluyor. Reel sosyalizmin uluslar sorununa yaklaşımının yazarımızın ifade ettiği gibi olduğunu kabul ediyoruz. Gerçekten de 'devrimin çıkarları doğrultusunda (!)' halkların iradesinin hiçe sayılması artık günümüzde olağan olaylar haline geldi. Eritre'de, Afganistan'da halka rağmen yürütülen savaşlar uluslararası denge hesaplarıyla izah edilebiliyor. Ancak biz egemen devletlerin halka karşı yürüttüğü bu savaşların devrimci hiç bir yön taşımadığını söylüyoruz. Bu sözde sosyalist uygulamaların marksist hareket adına bir yüz karası olduğu inancındayız. Marksistler ezilen uluslar sorununda kendileriyle reel sosyalizm arasına kesin bir ayırım çizgisi koymak zorundadırlar.

Burada bize göre çok açık olsa da Lenin'i de bir töhmetten kurtarmak için (!) aşağıdaki alıntıyı koymayı gerekli gördük:

"... Marksistler, eğer demokrasiye ve proleteryaya ihanet etmek istemiyorlarsa, ulusal sorunda özel bir isteği savunmak zorundadırlar; bu ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı, yani siyasal ayrılma hakkıdır... Kendi kaderini tayin hakkı içinde yalnızca genel anlamıyla demokrasinin var olduğu bir sistemi değil, özellikle ayrılma sorununa *demokratik olmayan* bir çözümün *olanaksız olduğu* bir demokratik sistemi ifade eder. Genel olarak düşünülürse, demokrasi savaşkan bir ulusalcılıkla bağdaşabilir. Proleterya bir devletin sınırları içindeki uluslardan birinin zorla alıkoyulmasına olanak vermeyen bir demokrasiden yanadır, böyle bir demokrasi istiyor... Bay Sam Kovski, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tanımak, 'en özgün burjuva ulusalcılığının oyununa düşmektir' diye direniyor. Bu çocukça bir saçmadır. Çünkü bu hakkın tanınması, ayrılmaya karşı propaganda yapılmasının ya da burjuva ulusalcılığının gözler önüne serilmesini dıştalamıyor. Tam tersine, ayrılma hakkının yadsınması, tartışma götürmez bir gerçekliktir ki, en özgün gerici büyük-Rus ulusalcılığının oyununa gelmektir."
(RSDIP'nin Ulusal Programı)

DIPNOT:

(1) "Eğer gerekliyse bu memlekete komünizmi de biz getiririz" diyen bir anlayış açısından vatanın bütünlüğü, sosyalizmden daha büyük bir sorundur (!). Unutulmamalıdır ki 1960 Anayasasını destekleyen sol söylevli Kemalist akım bile Kürdistan sorununda Kenan Evren'den farklı düşünmüyordu.

"Ağlarsa anam ağlar Gerisi yalan ağlar"

Ömer POLAT

Bir halk türkümüzün dizeleri yukarıya aldığım sözler. Günlerdir dilimde. "Ağlarsa anam ağlar, gerisi yalan ağlar" diye. Susmuşuz zulmun karşısında. Elimiz kolumuz bağlı gibi. Bildiri yayınlamaktan öteye gidemiyoruz. Nedir bu suskunluğumuz? Nedir bu birbirimizi yiyip bitirmeye uğraşmalar? Ne oldu ittifaklarınız? Ne tez yoruldunuz? Yeniden başladınız dergilerinizde gazetelerinizde bilgi yarışına. Kulaklarımız sağır, gözlerimiz kör mü oldu, nedir? Diyarbakır, Ankara zindanlarında kan akıyor.

İşkence çığılıkları duyuluyor hücrelerden. Onlar direniyor dişe diş. Elleri kolları bağlı oldukları halde dize gelmiyorlar. Bir deri, bir kemik kaldılar. Hepsi sakat. Ama yenilmiyorlar, baş eğmiyorlar. Bir de analar. Dışarıda oğullarının şanlı direnişlerine en büyük destek onlar. Oğullarının, kızlarının, gelinlerinin kanlı gömlekleriyle sokakları çınlatıyorlar. Meclis kapılarına, bakanlık kapılarına dayanıyorlar. Kapılar kapanıyor yüzlerine. Kanlı zalimlerin kale kapıları. Ama yılmıyor analar. Demir kapıların ardında kanlı zalımların korkuları var analardan. Analar hesap soruyorlar, soracaklar. Arjantini zulumdan, işkenceden analar kurtardı. Bunu dünya biliyor, bunu bildiklerinden korkuları büyük. Ellerinde kanlı gömlekler hapishane kapılarına, komutan kapılarına dayanıyorlar. Korkmuyorlar. Çünkü çocuklarının kanlı gömleklerinden başka kaybedecekleri bir şey yok. Ve onlar geleceğin tarihini yazıyorlar yiğitçe. Kurtuluş savaşındaki gibi. Zilan'daki, Koçgiri'deki gibi.

Ya bizler? Bizler ne yapıyoruz? Örgüt dergilerimizin sayfalarını çoğaltmaktan, bildirilerimizi sıklaştırmaktan başka? Bu güne kadar anlayamadım gitti. Bundan sonrada anlayacağımı sanmıyorum. Çünkü çok anlaşılmazız. Ne kadar doğru bilmiyorum. Bir arkadaş anlattı. Örgütler 12 Eylül yürüyüşünün ilki için toplandıklarında toplam ikiyüzon saat konuşmuşlar ve ortak bir yürüyüşte anlaşmışlar. Gel de anla. Hiç bir şeye karşı değil, sırf düşmana karşı olsun yok mu ortak noktalarınız? Örgüt dergilerini karıştırdıkça görüyorum ki düşmanları aynı. Faşist diktatörlüğe karşılar hepsi. Hepsi de anti-emperyalistler. Lenin'i başka çevirilerden okudukları da en belirgin olan ayrılık noktaları. Ama ortak birlik yok. Düşman aynı, birlik ayrı. Hepsi de durmadan hesap soruyor. Ya o yiğit analar bir gün de bizlerden hesap sormaya kalkarsalar. İçimiz az mı yanıyor, diyemiyeceğim, ama suçun çoğu bizde. Hepimizin eksikleri, yanlışları, iyi yanları, kötü yanları var. Olur elbet. Çünkü bu dünyada yaşıyoruz. Birbirimizin iyi yanlarını aramıyoruz. Hep kötü yanlarını arıyoruz. Olaya kişi olarak da bakarken aynı, örgüt olarak bakarken de aynı. Hele bazılarımız tekkemizin dışında hiç bir tekkeyi göremiyoruz. Orta-doğu kaynıyor, Türkiye kaynıyor. Beyenmediğimiz sosyal demokratlar bile bizden baskın çıktı. Doğru Yol Partisi'ne bakıp utanmalıyız. Bir zamanlar biz hesap sorardık, ama şimdi onlar soruyorlar. Sınıflarının çıkarları için yapmadıkları yok. Helal olsun valla. Ya bizler ne yapıyoruz? Yerel seçimler için neler düşünüyoruz, neler yapmalıyız? Gerçi onu da boykot ederiz olur biter. Bulmuşuz kolayını her şeyin. Sıkıştık mı boykot hazır. Körün istediği göz, biri eğri biri düz, diye atalarımız boşuna dememişler. İşin içine girmedikçe, ezilen sınıfların haklarını ölüm pahasına da olsa savunmadıkça, bu karşı sınıfın işine yarar. Bunu hepimiz biliyoruz. Yoksa bile bile mi ekmeğine yağ sürüyoruz egemen sınıfların? Aksini söylüyorsak, neredeyiz? Neden sırtlarımız dönük birbirine? Kişisel çıkarlarımızdan, örgütsel çıkarlarımızdan halklarımızın kurtuluşu uğruna biraz ödün vermeye neden gitmiyoruz? Ankara'da, Diyarbakır'da bütün analar bir arada yürüyor. Tek bir ses gibi.

Çünkü içleri yanıyor. Dertleri aynı, düşmanları aynı. Sizler bu kadar ayrı mısınız? Aydan mı geldiniz, başka dünyalardan mı? Benim bu küçük kafam sizin işlerinize akıl erdiremiyor. Kimbilir belki de bu satırları lütfen okuyorsunuz, bıyık altından da gülüyorsunuz. Belki Marksist terminolojide yerimi bile buldunuz. Ben çok büyük düşünemiyorum. Benim aklım zindanlarda yatanlardan, onların acılarından, halklarımızın bitmez çilelerinden öteye gidemiyor. Anaların çığlıklarını, acılarını anlıyorum. Çünkü onlar her şeylerini o kadar net ve açık söylüyorlar ki! Zindanlarda direnenlerin hangi onur adına direndiklerini de, hangi onur adına anlayabiliyorum. Ama kusura kalmayın.

Sizleri anlayamıyorum. Düşmanı yenmek uğruna küçük ittifaklarda bile birlik olmadığınızı anlayamıyorum. Sanki yenile yenile bir kendimiz kalmışız gibi birbirimizi yememizi de anlayamıyorum. Halklarımızın kurtuluşu ancak bizim birlikteliğimizle olacak iştir. Bunun dışında başka yol göremiyorum.

Anaların birlikte, o şanlı mücadeleleri örnek olsun hepimize. Başka ne diyeyim.

IMPRESSUM

Herausgeber/Sahibi: ADA Verlags- und Handels GmbH

Redaktionsanschrift/Yazışma adresi: ADA Verlag, Postfach 25 04 63, 5000 Köln 1

Verantwortlicher Redakteur/ Sorumlu Müdür: A. Danış Postfach 25 04 63, 5 Köln 1

Telefon: 0221/21 90 64
Telex: 8886601 ada d

Druck/Baskı: Kon-Stahl-Stiftung KG, 5309 Meckenheim
Erscheint monatlich/ Aylık dergi

ÖDEMELER İÇİN

ADA Verlag
Postscheckamt Köln
Konto Nr. 321 568-508
BLZ: 370 100 50

Deutsche Bank Köln
Konto Nr. 330 25 51
BLZ: 370 700 60

LANET KÖR ŞEYTANA!..

Hasan Hüseyin Korkmazgil'e mektup

Acıyı bal eyleyerek

Dursun AKÇAM

Özlemin buram buram başımda Hüseyin... Şimdi sen karatoprağın kucağında, ben yaban elde. Ağıt yakmaktan öte ne gelir elden gayri. Halklarımızı sevgiyle kucaklayan o mangal yüreğin, ak alnın, ak bulutlardan saçların toprak oldu şimdi. Pir Sultan'dan, Dadaloğlu'ndan, Köroğlu'na, Nazım'dan Enver Gökçe'ye uzayan bir damar daha koptu seninle, diyorum Hüseyin. Zalime-zorbaya yumruk olan sesin, soluğun yok şimdi. Ama dizelerin yaşayacaktır yoksul Anadolu topraklarında, damar damar...

Türkiye, güzel insanları, yiğit insanları öğüten bir değirmen oldu son yıllarda Hüseyin. Kimileri tek tek, kimileri üçer beşer öldürüldüler, kimileri dayanamadı, kahrından öldüler sencileyin. Say gelsin sayabilirsen 12 Mart zorbalığından 12 Eylül zalimine değin... Bu kanlı çarkın içinde sakat kalanların sayısını bilebilir misin? Server Tanilli, tekerlekten ayakları üstünde kükrer durur yaralı bir aslan gibi yaban ellerde.

Ya sen neden düştün dal boyunla yatağa, ağızsız, dilsiz, pençeleştin ezraille aylarca. Ben bilmez miyim senin ozan yüreğini, çifte tüfekler gibi patlayan öfkeni bilmez miyim! Zindan, süngü ve kan ortamında yazamadın, konuşamadın, sesin boğazına tıkıldı, kalemin bağlı kaldı. Damarın, sinirin, yüreğin taşıyamadı bu yükü...

Sen bir eylem adamıydın Hüseyin aynı zamanda. "**Ben sanat yaparım, politika yapmam!**" diyen eyyamcıların çalımı ile fildişi kulelerinde zevzeklik etmezdin. Yaşanan acı olaylar canevinden vururdu seni. Koştururdun durmadan, nerede bir görev varsa onu üstlenirdin sevgiyle, umutla, inançla...

Çileli yaşamın küçük yaştan başlamıştı. Açlık, işsizlik, "**Mürettiplik**", düzeltmenlikten, gazetecilik, yazarlık, ozanlık uğraşına değin uzayan bir yaşam süreci içinde direne direne, dövüle dövüle yürüyerek örsleşmiştin. Ama hiçbir zaman eğilmedin, bükülmedin, her daim başın dik, alnın ak...

Bir fırtına gibiydin görüldüğün yerlerde, Rüzgarlı'da, Kızılay'da, kitapçılarda. Her karşılaşmamızda, "**Ah, Dursun, ah!**" diyerek boynuma sarılırdın. Bu ahların içinde özlem vardı, acı vardı, dert vardı. Bazan nisan yağmuru olur çiçekleri okşardın, bazan gürler çakar, dolu gibi yağardın. Sonra sürer giderdik uzunca söyleşeceğimiz yerlere...

Ah Hüseyin, ah... Ezraille savaştığın o uzun günlerde bir kez olsun alnından öpemedim, mezarının başında bulunamadım. Bir gün dönebilirsem ülkeme, mezarına kırmızı karanfiller koyacağım, toprağını öpeceğim!

Bilir misin Hüseyin, yaban eller bize göre değildir. Anadolu bozkırının taşından, toprağından yaratılmış bizlerin yaman bir dramı vardır el kapılarında. Kekik kokan dağlara hasret, güneşe, mavi gökyüzüne, kavım kardaş, dost yüzlere hasret yaşamak bir dert ki düşman başına...

Bir sen mi, öbürleri mi Hüseyin, kardeşim de öldü o kanlı zorbalığın içinde. Onun da ölüsünü göremedim, mezarına bir kürek toprak koyamadım, bir kardeşlerin yaşça en küçüğü fakat en büyüğü emekçi kardeşimin... Acısı yüreğimde kor gibi. Dört çocuğu, karısı, Ankara gecekondularının bilmem neresinde, ev adına daracık kerpiç-beton yığınları arasında.

Ah Hüseyin ah... Diyarbakır, Mamak, Elazığ, Erzurum, Metristepe zindanlarında nice canlar, nice yiğitler ölümle, zalimle yaman bir savaşın içinde ve çokları açlık grevinde. Hemen hepsi de birer iskelet. Kimileri öldü, kimileri koma halinde. Işıl ışıl gözleri kör olanlar var. Kimilerinin kolu, bacağı, kaburgası kırık, tabanı yanık, kimilerinin başı sargılar içinde. Direniyorlar destansal bir güçle... Onların arasında benim de oğlum var, bilirsin, işkenceden kan gider böbreklerinden. Üç buçuk yıl olur, bir kez olsun yüzünü göremedim. Mektup yazdıysam eline varmamıştır, belki de bu yüzden yine işkence görmüştür! Anasını görmelisin Hüseyin, hal mı kaldı! Yüzünün bir yanı felç oldu. Ama direniyor dimdik, düşmana inat! Direnen tüm anaların mübarek ellerinden öperim.

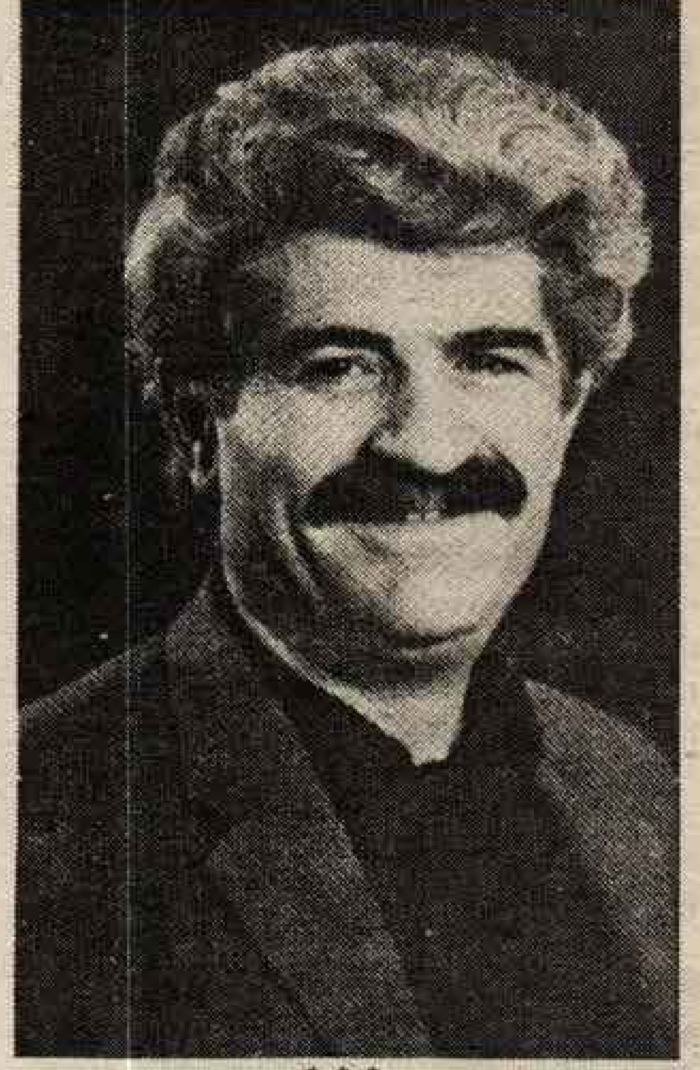
Neden bunca işkence bunca zulüm! "**Anarşist**" dediler, "**terörist**" dediler, tıktılar zindanlara. Özel mahkemeler kurdular. Ömürboyu hapisler, idamlar biçiyorlar, darağaçlarında sallandırıyorlar!.. Daha ne isterler! Üç buçuk yıldan bu yana sürekli işkence, sürekli dayak ve sürekli baskı, zulüm...

Demir kapılar ardına tıkılmış elleri, kolları bağlı insanlara bu yapılanlar mertlik mi!.. "**Türklük...vatan...millet...mertlik!**" diyerek cart curt eden bir avuç zorbanın mertliği bu işte!

Daha diyeyim mi Hasan Hüseyin, analar evlatlarının kanlı çamaşırları yürekleri üstünde dolaşıyorlar Ankara sokaklarında, gözleri yaşlı, ama onurlu analarımız. Vardıkları kapılar yüzlerine kapanıyor ama onlar direniyorlar!

Şimdi senin sesini duyar gibi oluyorum, "**ulan ben bunların hepsini biliyorum, yineleyip bir kez daha öldürme beni; okusana "Kocabebek" şiirimden dizelerimi**" diyorsun.

bu demir divriği dağlarından
ben söktüm ulan ben söktüm
bu namlu divriği demirinden
ben döktüm ulan ben döktüm
bu ak bileklerde bu kapkara kelepçe
ben dövdüm ulan ben

* * *

yıkılır bu düzmeceler yıkılır
köprüler kurulur aydınlıklara
gelir bir gün kaşla göz arasında
en gizli tomurcukların ucunda gelir
ekmeksiz evin yalnızlığında
uykusuz gecelerin ardında gelir
gelir ulan gelir işte bal gibi gelir
halaylarla çıkalım korolarla duralım
heeeey diyelim heeeey

Elbet biliriz ve inanırız ki, akan kanlar yerde kalmaz, giden canlar unutulmaz, çıkar mazlumun ahı aheste aheste. Gece gider gün gelir, güneş gelir. Kış gider, bahar gelir yaz gelir. Kan çiçekleri ekilen yerlerde ak çiçekler tomurcuklanır, kırmızı güller açar topraklarımızda.

Bu yalın gerçeği sen daha başka biçimde söylememiş misin Hüseyin:

anamın ak sütü gibi biliyorum ki
doyumsuz günlere doğacak
temmuz
doyumsuz günler görecek
hani şu hep andıkça sızlatan
yüreğimizi
hani şu hep dalıp gittiğimiz andıkça
beklediğimiz beklediğimiz
beklediğimiz
ve tam görecekken göçüp gittiğimiz
günler gibi
günler
ama mutlaka
karataşın göbeğinde aşk
karataşın göbeğinde barış
karataş çatladı çatlayacak
ben direndim yorulmadım
o yorulup yıkılmayacak

Evet yıkılmayacak, yıkılmayacağız, aydınlığın karanlığı boğacağı şafağa kadar. Yürüyoruz güzel günlere doğru, "**sıratı yol eyleyerek, acıyı bal eyleyerek**".

Rahat uyu toprağında ozan kardeşim.

Ozan Hasan Hüseyin öldü

Ölümle yaşam arasında tam 369 gün. 22 Şubat 1983 gününden ölümüne dek bitkisel yaşam sürdüren ozan Hasan Hüseyin 26 Şubat 1984 günü saat 21.05'te son soluklarını noktaladı. Ve ardında bir çok kitap, onbinlerce mısra bıraktı.

Hasan Hüseyin Korkmazgil 1927 yılında Sivas'ın Gürün kazasında bir demiryolu işçisinin evinde doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Edebiyat Bölümünü bitiren ozan, daha sonra öğretmenlik yapmaya başladı, ancak öğretmenliğinin ilk yılında TCK'nun 142.maddesine aykırı eylemde bulunmaktan dolayı tutuklandı, uğraşından

ayrılmak zorunda bırakıldı. Daha sonra "**mürettiplik**", "**düzeltmenlik**", "**arzuhalcilik**", "**tabela ressamlığı**" gibi çeşitli işlerde çalışarak hayatını kazanmaya çalıştı.

1950'li yıllardan bu yana şiir yazan Hasan Hüseyin, ilk eseri Kavel'i 1963 yılında yayımladı. Bu eseriyle 1964 yılında Yeditepe Şiir Armağanını kazandı. Daha sonra yayımlanan eserleri sırasıyla şunlar: Temmuz Bildirisi (1965), Kızılırmak (1966), Kızılkuğu (1971), Ağlasun Ayşafağı (1972), Oğlak(1972), Acıyı Bal Eyledik(1973), Kelepçenin Karasında Bir Ak Güvercin)1974), Acılara Tutunmak (1981), Işıklarla Oynamayın (1982). Bunların arasında Kızıl Kuğu Şiir Uyanışı adlı yapıtıyla TRT 1970 Sanat Ödülleri yarışmasında Başarı Ödülü, Filizkıran Fırtınasıyla da 1981 yılında iki ödül birden, Toprak Şiir Ödülü ve Nevzat Üstün Şiir Ödülünü aldı.

Evet ödüller, kitaplarla dolu bir yaşam, dolu dolu geçen bir yaşam... Bir büyük ozan daha bnu dünyadan gelip geçti...

"Umut işkencede"

6 Mart'ta mahkemeye çıkan tutuklular "Yaşasın Ölüm" diye bağırdılar.

İnsanlarımız, "Yaşasın Ölüm" diye haykıracak bir noktaya geldiyse; analarımız, "kendimi yakacağım" diyorsa, yani artık tek alternatif ölümü seçme noktasındaysa, kendisine demokratım diyen hiç kimsenin bu olayı seyretme hakkı yoktur.

Bir an Mamak'ta olanları unuttum. Çünkü Diyarbakır'ın durumu çok daha kötüydü. İnanılacak gibi değildi. Onların yanında bizim çocukların durumu iyiydi.

HP Genel Başkanı Calp: *"Sizi kim birleştirdi? Kim örgütledi de buraya gönderdi."*

Ankara Sıkıyönetim Komutanı: *"Hapishanelerde işkence yoktur. İşkence demek, tırnak sökmek demektir. Tutukluların hepsinin tırnağı yerinde, gidin bakın."*

Başbakan yardımcısı ve Adalet Bakanı: *"Elimizden bir şey gelmez, yetkimiz yok"*

Mamak Askeri Cezaevinde 23 Şubat'ı 24'e bağlayan gece yeni bir gün başladı. Sıkıyönetim görevlileri, 23 Şubat gecesi, "**koruması altında**" olduğunu söylediği, eli-kolu bağlı, savunmasız insanlara -bir kez daha- saldırdı. Hiç bir gerekçe açıklanmadan yapılan bu saldırı, bardağı taşıran damla oldu ve faşistler dışındaki 1500 tutuklu açlık grevine başladılar.

Koğuşlardaki tutuklular aynı anda direniş kararı alarak gelen yemekleri geri çevirdiler. Aslında bu saldırı ve direniş ne ilkti nede son olacak. Üç yılı aşkın bir süredir Diyarbakır'da, Mamak'ta, Metris'te, Sultanahmet'te ve ülkenin dört bir yanındaki cezaevlerinde defalarca yaşanan bir gerçekliktir bu.

Faşist cunta, elinin altındaki insanlara yıllardır, fırsatını bulduğu her dönemde saldırdı, öldürdü, sakat bıraktı, işkence etti. İnsanları amaçsız, kişiliksiz yaratıklar haline getirmek için elinden gelen her şeyi yaptı. Ama fiziki olarak değiştirdiği, yoketmeyi başardığı insanların düşüncelerını, inançlarını, kararlılıklarını, direnme azimlerini değiştiremedi, yok edemedi.

Yok edemedikçe hırçınlaştı. Çaresizliğin getirdiği bir acımasızlıkla saldırdı, saldırdı. 23 Şubat saldırısı da bunlardan biriydi.

27 Şubat'ta ağır yaralı tutuklular hastahaneye getirilmeye başlandı. Bu arada tutuklu yakınları hapishane ve hastahane önünde beklemeye başladılar. Sıkıyönetim ise görüş ve ziyaretleri yasakladığını, Devrimci Yol mahkemesini de bir ay ertelediğini acıkladı.

29 Şubat'tan itibaren tutuklu yakınları yoğun bir faaliyete giriştiler. Siyasi partilere giderek durumu anlattılar.

1 Mart'ta 300 civarındaki tutuklu yakını önce Meclis Başkanı'na, sonra da Sıkıyönetim Adli Müşavirliğine gittiler. Aynı gün avukatlar, tutuklularla 5'er dakika görüşme izni aldılar. Görüşmeye gelen tutukluların çok kötü durumda olduklarını gördüler. Bir avukat "**tutuklular görüşmeye sürünerek geldiler, çağırdığım iki kişi de görüşmeye gelmediler**" dedi.

Bu arada görüşe gelen tutuklular "**52 kişinin hücrelere atıldığını, dayak ve işkencenin devam ettiğini**" söylediler.

2 Mart'ta tutuklu yakınları siyasi partileri tekrar dolaştılar. Önce Halkçı Parti'ye giden yakınlar burada Diyarbakır'dan gelen tutuklu yakınlarıyla karşılaştılar ve daha sonra birlikte dolaştılar. Bir tutuklu yakını HP'de olanları şöyle anlatıyordu: "**Halkçı Parti'ye girdiğimizde Diyarbakırdan gelen heyeti gördük. Çok sevindik. Bize Diyarbakır'da olanı anlattılar. Bir an Mamak'ta olanları unuttum. Çünkü Diyarbakır'ın durumu çok daha kötüydü. İnanılacak gibi değildi. Onların yanında bizim çocukların durumu iyiydi.**" Diyarbakır'dan gelen bir yakın bize: "**Eğer durumun Diyarbakır gibi olmasını istemiyorsanız koşturun, çocuklara sahip çıkın**" diyordu.

Mamak ve Diyarbakır'da olanları HP'de Necdet Calp'e anlatan yakınların aldığı cevap ise ilginçti: "**sizi kim birleştirdi? Kim örgütledi de buraya gönderdi?**" Sosyal demokrat(!) Calp böyle diyordu. Tutuklu yakınları çok sinirlendiler ve bağırıp çağırarak HP Genel Merkezini terk ettiler.

Daha sonra ANAP Genel Merkezi'ne giden tutuklu yakınları Başbakan'la görüşmek istediler. Ama Özal yoktu ve bir türlü bulunamıyordu! "**Gece geç vakitlere kadar bekledik ama Özal'ı bulduramadık**" diye anlatıyordu bir tutuklu yakını.

2 Mart gecesi saat 02'ye kadar ANAP Genel Merkezinde kalan yakınlar, Başbakan yardımcısının Özal'ı mutlaka bulacağı ve anlatılanları aktaracağına dair söz vermesi üzerine ANAP'ı terk ettiler.

Aynı gün Devrimci Yol davasında idamla yargılanan Mehmet Hassoy'un hastahaneye kaldırıldığı öğrenildi. Barolar Birliği Genel Başkanı Önder Sav'da Cumhurbaşkanlığı ve Sıkıyönetim Komutanlığına bir dilekçe vererek, cezaevlerindeki mevcut uygulamaların durdurulmasını istedi.

3 Mart'ta tutuklu yakınları tekrar HP Genel Merkezi'ne gittiler. HP yöneticilerinden Cumhurbaşkanı ile görüştürülmeleri için randevu alınması için yardım istediler. Bu sırada Diyarbakır'dan gelen bir tutuklu anasına, 45 gündür açlık grevinde olan oğlunun ölüm haberi geliyor. Oğlunun ölüm haberini alan ana, "**Oğlum Cevat'la en son iki ay önce görüştüm. Ben ölürsem ağlama, dedi. Şimdi ağlamayacağım. Biz çocuklarımıza sahip çıkamadık. İş işten geçmeden bari siz sahip çıkın**" diyordu.

Mamak cezaevindeki tutuklulardan Mehmet Hassoy'un durumunun ağırlaşması üzerine avukatı, görüşmek için cezaevine gidiyor. Ama Mehmet Hassoy görüşe gelmiyor ve içeriden "**Bize gelmeyin, dışarıdan birşeyler yapın**" diye bağırıyordu. 6 Mart'ta mahkemeye çıkan tutuklular "**Yaşasın ölüm**" diye bağırıyorlar, "**Öyle'de, böyle de öleceğiz**" diyorlardı.

Devrimciler, demokratlar --bir kez daha-- kendilerine dayatılan, ölüm ya da düşüncelerini, amaçlarını, inançlarını terketmek arasında tercihlerini yapıyor ve inançlarını, kişiliklerini terketmektense, ölümü tercih ediyorlardı. 17. gününü dolduran açlık grevine(12 Mart) kararlı bir biçinde devam ettiriyorlardı.

Olayın tanıklarının söyledikleri ve tavırları ise, bugünkü Türkiye gerçekliğini en çarpıcı, en güzel biçimde anlatıyor:

-- Diyarbakır'da onlarca Kürt devrimcisi katlediliyor, yüzlercesi sakat kalıyor.

-- Elazığ'daki tutuklular iç çamaşırları ileoturuyor.

-- Metris'teki, Sultanahmet'teki tutuklular aylardır görüşe çıkmıyor.

-- Mamak'ta 17 gündür 1500 kişi açlık grevi yapıyor.

-- Mahkemedekitutuklular, "**Yaşasın ölüm**" diye bağırıyor ve ölümden başka bir tercihlerinin kalmadığını haykırıyorlar.

-- Bir tutuklu anası, "**Elimde gaz tenekesi ile dolaşıyorum. Gerekirse kendimi yakacağım**" diyor.

-- Siyasal parti temsilcileri, "**Olayları abartıyorsunuz, büyütüyorsunuz, hapishanelerde böyle şeyler olmuyor**" diyor.

-- Ankara Sıkıyönetim Komutanı "**Hapishanelerde işkence yoktur. İşkence demek, tırnak sökmek demektir. Tutukluların hepsinin tırnağı yerinde, gidin bakın**" diyerek Türkiye toplumu ile alay ediyor.

-- Ünvanı Başbakan Yardımcılığı olan bir zavallı "**Elimizden bir şey gelmez, yetkimiz yok**" diyerek çaresizliğini ve figüranlığını en çarpıcı biçimde sergiliyor.

İşte bu gerçeklerin yaşandığı ülkemizdeki tutukluların yaşamlarını kurtarmak için bizlere burada, Avrupa'da önemli görevler düşüyor:

İnsanlarımız, "**Yaşasın ölüm**" diye haykıracak bir noktaya geldiyse, analarımız, "**kendimi yakacağım**" diyorsa, yani artık tek alternatif ölümü seçmek noktasındaysa, kendisine demokratım diyen hiç kimsenin bu olayı seyretmek hakkı yoktur. Olmamalıdır.

Bu çatışmada taraf olmak ve taraf olmanın gereklerini yerine getirmek durumundayız. Dağıtacağımız bildiriden yapacağımız yürüyüşe, çekeceğimiz telgraftan göndereceğimiz heyete kadar yapabileceğimiz herşeyin büyük önemi var.

Unutmamalıyız ki insanlarımızın hayatlarını kurtarmak biraz da bizim elimizde. Ve böylesi bir --bırakalım herşeyi bir yana-- insanlık görevini yerine getirmenin önüne hiçbir gerekçe, hiçbir engel konulamaz, diyor, tüm devrimci-demokrat-ileicileri göreve çağırıyoruz.

AVRUPA'DA EYLEMLER

Cezaevlerindeki direnişler ve açlık grevleri için Avrupa'nın çeşitli yerlerinde çok sayıda eylem yapıldı. Günümüze kadar bize ulaşan eylem haberleri şuunlar:

● Genscher'in Türkiye ziyareti nedeniyle Bremen, Münster, Hannover, Braunschweig, Stuurgart, Hamburg'daki FDP binalarına girildi ve FDP yetkilileriyle konuşuldu. Türkiye'deki gelişmeler anlatıldı ve Genscher'in Türkiye ziyareti sırasında cezaevleri konusunu gündeme getirmesi istendi. Bu istek, birçok FDP il binasından telefonla Genscher'e iletildi.

● TÖB-DER Genel Sekreteri K.Uzun ve bazı sendikacılar Genscher'in evine giderek, kendisine Mamak ve diğer hapishanelerdeki gelişmeleri anlatan bir dosya verdiler.

● Yeşiller'in kongresinde çeşitli gruplardan gelen devrimciler açıklamalar yapıp bildiriler dağıttılar.

● Bonn'da Türkiye'deki tutukluların ailelerinin yaptığı basın toplantısında sözcü olarak konuşan D.Akçam, cezaevlerindeki gelişmeleri anlattı. Basın bu toplantıya çok ilgi gösterdi ve Köln radyosu yayını ile Alman basınında geniş biçimde yer verildi.

● Hamburg'dan bir heyet Türkiye'ye gitti. Bu heyet içinde bulunduğumuz günlerde Türkiye'de görüşmeler yapıyor.

● DİSK'ın yurtdışı temsilcisi Yücel Top'un da çeşitli sendikalarla görüştüğü ve gelişmeleri aktardığı öğrenildi.

● Fransa'nın Montbeliard kentinde Fransız radyosu ve televizyonu, konuyla ilgili röportajlar yaptı.

● Mannheim, Stuttgart, Bremen ve Bielefeld'de yürüyüşler yapıldı.

● Mainz'de, ZDF binası önünde bir gösteri tertiplendi.

● Hollanda'da da yürüyüş ve toplantılar yapıldı.

● Almanya'nın çeşitli yerlerinde çok sayıda toplantılar düzenlendiği, standlar açıldığı, özel sayılar çıkartılarak cezaevlerindeki durumun kamuoyuna aktarılmaya çalışıldığı öğrenildi.

● Lüxemburg'da yapılan Türkiye-Lüxemburg milli maçında devrimciler gösteri yaptılar, naklen yayın bürosuna girerek sloganlar attılar.

AVRUPA'DA TEPKİLER

SPD'li bayan politikacı Katharina Focke, konuyla ilgili yaptığı konuşmada şunları söyledi: "Genscher, Türkiye ziyaretinde gerçekleri konuşmalı, Türk demokratları üzerindeki baskıları açıkça dile getirmelidir.

Türkiye'de demokrasiye dönüş ve hukuk devleti ilkelerine uyma konusunda hiç bir belirti görülmediği sürece, SPD Türkiye'deki rejime güven duymayacaktır. (...) Türkiye'de siyasi davalar devam ettiği, sendikalar ve basın haklarından yoksun kaldıkları ve eski politikacılara haklarının geri verilmediği sürece yapılan seçimler tiyatrodan başka bir şey değildir."

* * *

Yeşiller grubu, yayınladıkları bildiride Mamak ve Diyarbakır cezaevlerindeki açlık grevini ve gervin nedenlerini açıkladılar. Bildiride daha sonra Türkiye'deki anri-demokratik uygulamalara değinilerek, ancak tüm demokratik hak ve özgürlüklerin verilmesi ve genel af çıkarılması halinde Türkiye'de demokrasiye dönüşten bahsedilebileceği vurgulandı.

* * *

F.Alman Eğitim ve Bilim Sendikası GEW, yaptığı açıklamada Türkiye'deki cezaevlerinde insan haklarına aykırı uygulamalar bulunduğunu belirtti. GEW sözcüsü, Genscher'i Türkiye gezisinde bu konuya değinmexe ve Türk hükümeti yetkililerinden cezaevlerinde sürmekte olan açlık grevleri konusunda bilgi almaya çağırdı.

* * *

F.Alman televizyonu ARD, Türkiye'deki cezaevlerinde sürmekte olan açlık grevleri ve tutuklulara yapılan insanlık dışı muamele konusunda yaptığı yayında, tutuklu yakınları ile yapılmış röportajlar sundu.

* * *

İsveç parlamentosu Türkiye'deki askeri cezaevlerindeki duruma ve Türkiye'de insan hakları üzerine bir toplantı yaptı. Toplantıda Türkiye aleyhine Uluslararası İnsan Hakları Mahkemesinde dava açılması kararlaştırıldı.

* * *

Belçika'da Dışişleri Bakanlığı, konuyla doğrudan ilgilenme kararı aldı. Ayrıca 50 kadar Belçika'lı aydın **Türkiye'de İnsan Haklarını Koruma Komitesi** kurdu.

* * *

Danimarka'da bir grup parlamenter, Türkiye'de cezaevlerindeki uygulamalarla ilgili basın toplantısı yaptılar ve uygulamaları kınadılar. Danimarka parlamentosu, Mamak ve Diyarbakır cezaevlerindeki gelişmeleri bu hafta sonunda gündemine aldı. Konu, parlamentoda görüşülecek.

* * *

Brüksel'de sendikalar Başbakan Özal'a bir telgraf çekerek işkence ve dayak uygulamalarının durdurulmasını, hapishane koşullarının düzeltilmesini istediler.

* * *

F.Alman SPD Milletvekili Regine Smith Ankara Sıkıyönetim Komutanlığına bir telgraf çekerek, cezaevlerindeki uygulamaları kınadı.

Ülkedeki bütün hapishaneler kamuoyuna ve basına açılmalıdır!

İmzalanan insan hakları bildirgesi, Avrupa Parlamentosu, AET, Anayasaya koydukları işkence lamentosu, AET, Anayasaya koydukları "**işkence suçtur**" *cümleleri, insanlık onuru ve haysiyeti, hukuk devleti ilkeleri, demokrasi söylemleri, seçimler... Ve bütün bunlara* "**imza atan, katılan, destekleyen ve sadık kalacağını ilan eden**" *bir TC. Devleti...*

Bu tablo madalyonun bir yüzü. Ya diğer yüzü; üç yıldır hapishanelerde, hücrelerde, 1. şubelerde, işkence masalarında yaşanan, milyonlarca insana, Türkiye halkına yaşatılan inanılmaz olaylar. Çektirilen acılar, katledilenler, sakat bırakılanlar!

Daha dün ülkesini terketmek zorunda kalan Artvin TÖB-DER Başkanı Enver Karagöz'ü dinlerken yerinizde duramıyorsunuz. Telefonda dinlediğiniz tutuklu yakınlarının sesleri, anlattıkları size yaşanan gerçekliği en çarpıcı biçimde haykırıyor!

Doğrusu böylesi bir senaryo çok az ülkede oynandı, oynanıyor. Gözümüzün ıçine baka baka, tüm dünyanın gözlerinin içine baka baka bitiriyorlar güya "**korumaları altındaki**" *insanlarımızı.*

Bu oyunu bozmak için direnişe geçen Diyarbakır'ı, Mamakı, Metris'i ve onlarca cezaevindeki binlerce devrimci-demokrat kardeşimizi bir kez daha selamlıyoruz.

Bu oyunu bozmak çabasında olan kardeşlerimiz için, direnen insanlarımız için yapabileceğimiz çok şey var. İnsanlarımıza sahip çıkalım, onları yalnız bırakmayalım.

Avrupa kamuoyuna olup bitenleri aktaralım. Onlardan, Mamak'ın, Diyarbakır'ın, Metris'in ve diğer cezaevlerinin kamuoyuna ve basına açılması için TC. Devleti yetkililerine baskı yapmalarını istiyelim. Bunun bir insanlık görevi olduğunu onlara anlatalım.

Faşist yönetimin oyununun bozulmasının ilk halkası, tüm hapishanelerin kamuoyuna ve basına açılmasıdır. Diyarbakır başta olmak üzere hapishanelerde katledilenlere uluslararası heyetlerce otopsi yapılmasıdır. Böylesi bir çaba için herkes elindeki bütün olanakları kullanmalıdır.

Bir devrimci daha işkencede öldürüldü

Hemen hergün yüzlerce devrimci-demokratın işkenceden geçirildiği Türkiye'de, işkence bir can daha aldı.

Günlerdir işkence altında bulunan yurtsever Sevgi Kılıç (33) Ankara işkencehanelerinde can verdi.

Operasyonlar sürüyor

TUNCELİ'DE BİR DEVRİMCİ DAHA ÖLDÜRÜLDÜ

Tunceli'de devrimcilerle güvenlik kuvvetleri arasında meydana gelen silahlı çatışma da Ali Hüseyin Avcı adlı devrimci öldürüldü.

Dev-Sol militanı olduğu açıklanan Ali Hüseyin Avcı Şubat ayı içinde Tunceli ili Çemişgezek ilçesine bağlı Hacıhisar mezrası'nda 4 arkadaşıyla birlikte güvenlik kuvvetleriyle girdiği çatışmada öldürüldü.

OPERASYONLARDA 138 DEVRİMCİ DAHA YAKALANDI

Aralıksız olarak devam eden operasyonlarda 138 devrimci-yurtsever yakalanırken, çok sayıda silah ve patlayıcı maddenin de ele geçirildiği öğrenildi.

Ocak ve Şubat ayları içinde Adana ve çevresinde yapılan operasyonlarda Devrimci Yol militanı olduğu öğrenilen 13 kişi yakalandı. Yine Şubat ve Mart ayları içinde Kahramanmaraş ve İstanbul'da yapılan operasyonlarda 43 Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi üyesi yakalanırken, Giresun'da yapılan operasyonlarda 23 TKP üyesinin yakalandığı açıklandı. Çorum'da 1 Kurtuluş, 1 TDKP üyesi de yakalanırken Erzincan ve çevresinde de yapılan operasyonlarda sol örgüt üyesi olduğu ileri sürilen 57 kişinin yakalandığı açıklandı.

Yakalanan 138 kişinin çok sayıda silah, patlayıcı madde ve örgütsel dokümanlarla ele geçirildiği açıklandı.

Tercüman gazetesinin bir sahtekarlığı daha

İşkence ve katliamlar nasıl saklanıyor

Alman avukatlar heyetinin raporunu Tercüman gazetesi tersine çevirerek yayınladı

Tercüman gazetesi, boyalı basının sadece gerçekleri yansıtmamakla kalmayıp, bir de bunları kendi isteğine göre değiştirerek yerine göre tamamen tersine çevirdiğinin en güzel örneklerinden birini daha sergiledi. Bir yandan Ankara Sıkıyönetim Komutanının Mamak'taki tutuklular için **"tırnaklarına bakın, sökülmemişse işkence yoktur"** gibi zeka dolu açıklamaları, öte yandan Tercüman gazetesinin ve benzeri boyalı basının yüzsüzce yalanları uyumlu bir bütünlük arzediyor. Bütün amaç, Türkiye'de uygulanan işkenceleri ve yapılan katliamları örtmek. Ama biz bu tür uygulamalara Batılılar gibi pek şaşırmıyoruz. Çünkü tüm dünyaca bilinen gerçekleri böylesine **"milleti ağzıyla değil, bilmem neresiyle güldüren"** salakça yöntemlerle örtmek, Generallerimizin, boyalı basınımızın ve burjuvazimizin zeka seviyesinin bizce bilinen olağan örnekleridir.

OLAY NASIL OLDU:

F.Alman Cumhuriyetçi Avukatlar Birliği üyeleri Gerlinde Pohl ve Helmut Bäcker isimli avukatlar, Ocak ayı içinde Türkiye'deki mahkemelerle ilgili incelemelerde bulunmak üzere bir tercümanla beraber Türkiye'ye gittiler. Türkiye'de çeşitli duruşmalara giren heyet, konuyla ilgili verdiği raporda Türkiye'de insan haklarının ayaklar altına alındığını, hukuk devleti ilkelerine uyulmadığını, tüm ifadelerin işkence altında alındığını belirtti. Bu rapor, F.Almanya'da yayımlanan bir çok ciddi gazetede --ki bunların arasında Frankfurter Rundschau ve Neue Presse de bulunuyor-- yer aldı. Ancak yandaki küpürde de görüldüğü gibi Tercüman gazetesi 13 Ocak 1984 tarihli Türkiye baskısında bu raporu tersine çevirerek, Alman avukatların ağzından **"Türk mahkemeleri çok adil"** diye başlık attı. Yazıda daha sonra, Alman avukatların Akajans muhabirine **"bize Almanya'da yanlış anlatılmış, Türkiye'de mahkemeler aslında çok adil"** şekline açıklama yaptıkları tam üç kere belirtiliyor. Zaten haberin tümü de bu cümlenin tekrarlanmasından ibaret.

MAHKEMELER ADİL- Erzurum'daki sıkıyönetim mahkemelerinde bazı örgüt dâvalarının duruşmalarını takip eden 3 Alman avukat, "Bize anlatıldığı gibi değil" dedi.

Erzurum'da 3 ayrı örgüt dâvasını takip eden hukukçular "Bize anlatılanlar yanlışmış" dediler

Alman avukatlar: "Türk mahkemeleri çok âdil"

AMASYA, (Akajans)- 3'üncü Ordu ve Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde devam eden kanun dışı Fatsa Dev-Yol dâvâsı dün bir yılını doldurdu. Mahkemede bugüne kadar 2 bin civarında şahit ve sanığın ifadesi alındı ve 163 sanık tahliye edildi.

3 ALMAN AVUKAT

216 sanıklı Ağrı Özgürlük Yolu, PKK ve ülkücüler dâvasını takip eden ikisi kadın üç Alman avukat "Türk mahkemelerinin adil işlediğini gördük. Bize anlatıldığı gibi değil" dediler.

9'uncu Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde 216 sanıklı Özgürlük Yolu, PKK ve ülkücüler dâvasını takip eden Alman avukatlar Celihte Gool, Seyila Uglf ve Helmut Bocker Akajans muhabirine Almanya'da bu kadar çok sanıklı dâvâ olmadığını bildirdiler ve "Bize Almanya'da anlatıldığı gibi olmadığını gördük. Türk mahkemeleri âdil işliyor" şeklinde konuştular.

Tercüman gazetesinin kendi ağızlarından yalan haber yayınlaması üzerine gazetemize bir mektup gönderen avukatlar, konuya ilişkin kendi görüşlerinin Demokrat Türkiye'de yayınlanmasını istediler. Mektubu aynen yayınlıyoruz.

"Sevgili arkadaşlar,
ilişikte size Tercüman gazetesinin 13 Ocak 1984 tarihli Türkiye baskısında yer alan bir yazıyı gönderiyoruz.

Bu yazıda bize yöneltilen iddialarla ilgili yapabileceğimiz fazla bir şey yok. Bu yüzden sizden, en azından okuyucu kitlenize bu yazının utanmazca yalanlar yaydığını iletmenizi rica ediyoruz.

6 Ocak 1984 tarihinde Erzurum'da Ağrı Davası adıyla anılan bir askeri mahkemenin duruşmasına katıldık ve çıkardığımız sonuçları raporumuzda yayınladık. F.Almanya'da yayınlanan çeşitli gazeteler de bizim bu ziyaretimizi ve raporumuzu haber olarak verdiler (bunların bazılarının fotokopilerini ekte gönderiyoruz).

Tercüman gazetesindeki yazıda iddia edildiği gibi, **"Almanya'da yanlış bilgilendirilmiş olduğumuzu, Türk mahkemelerinin çok adil olduğunu"** hiç bir şekilde söylemedik. Bir yalanın üç kere tekrarlanması, onu gerçek yapmaz!

Türkiye'de askeri mahkemelerin **"adil çalıştığına"** dair ne yazık ki hiç bir ipucuna rastlamadık. Dahası, sanıklara yöneltilen suçlamaların işkence altında alınan ifadelere dayandırıldığını; hatta mahkemelerin, daha fazla tutuklamalara ve işkencelere hukuki dayanak olarak kullanıldıklarını tesbit ettik.

Duruşma sırasında konuştuğumuz bir Türk basın temsilcisine, sanığın hüküm giyene kadar suçsuz olarak kabul edilmesini ve buna uygun muamele görmesini gerektiren uluslar arası insan hakları anlaşmasını hatırlattık. Kendisine ayrıca sanıkların --zaman zaman vücutlarındaki yara izlerini de göstererek-- mahkemeye sundukları işkence iddialarının araştırılması gerektiğini söyledik.

Dostça selamlar

Gerlinde Pohl (Avukat)
Helmut Bäcker (Avukat)"

AXEL KOLLBACH
ERICH MIKA
LUDWIG MÜLLER
RECHTSANWÄLTE
GERLINDE POHL
RECHTSANWÄLTIN
Anwaltskanzlei Berger Straße 8? 6000 FFM

Demokrat Türkiye
ADA-Verlag

Pohl, Gerlinde
Rechtsanwältin

Bäcker, Helmut
Rechtsanwalt

Türkiye'deki işkenceler üzerine

Yeşiller Federal Hükümete bir soru önergesi verdi

Yeşiller grubu, yayınladıkları bir başka basın bildirisinde Türkiye'de cezaevlerindeki açlık grevlerine, ölümlere, ve Diyarbakır cezaevinde çıkan yangına değinerek, Dışişleri Bakanı Genscher'e sorular yönelttiler. Soruları ve Dışişleri Bakanlığının sorulara yanıtlarını aşağıda yayınlıyoruz:

1- Diyarbakır cezaevindeki tutukluların 26 Aralık 1983 tarihinden beri cezaevindeki insanlık dışı uygulamaları protesto amacıyla süresiz açlık grevine girdiklerini biliyor muydunuz?

-- Bu konuda elimizde güvenilir bilgiler yoktur. Ancak, bu yılın başında Diyarbakır'da sınırlı bir açlık grevi yapılmış olduğunu duyduk. Diyarbakır cezaevindeki şartların özellikle kötü olduğu söyleniyor. Bu konuda,bizim kendi araştırmalarımızdan kaynaklanan bilgiler elimizde yoktur.

2- Açlık grevinin başlamasından 10 gün sonra cezaevinde nedeni açıklanmayan bir yangın olduğu ve bu yangında 5 tutuklunun öldüğünü biliyor muydunuz?

-- Ne bahsedilen ölümler, ne de "açıklanmayan" nedenler hakkında kendi kaynaklarımızdan edinilmiş bilgilerimiz yoktur. BBC ve Moskova Radyosu bu konuda haberler yayınlamışlardır. Ancak, Diyarbakır cezaevinde ölümler olduğu konusunda haberler olduğunu biliyoruz.

3- Türk yetkililerin bu ölümler konusunda açıklama yapmayı reddetmelerini siz de Türkiye'de demokrasiye dönüşün ciddiyetsizliği olarak yorumlar mısınız?

-- Türk yetkililerinin sözü geçen ölümler konusunda açıklama yapmayı reddettikleri konusunda elimizde bilgiler yoktur.

4- F.Alman hükümeti, Diyarbakır'daki durumu tesbit etmek amacıyla tutuklu yakınlarıyla görüşmeler yapacak bir heyeti Türkiye'ye göndermeye hazır mıdır?

-- F.Alman hükümeti, insan haklarına saygı gösterilmesi konusunda Türk hükümetinin dikkatını daha önce çekmiştir. Özel heyetler göndererek bir başka ülkedeki cezaevi koşullarını incelemek, F.Alman hükümetinin görevi olamaz.

5- Diyarbakır'daki son gelişmelerden sonra Türkiye'ye askeri ve ekonomik yardımın kaldırılması gerektiği görüşünü paylaşıyor musunuz?

-- Türkiye'deki gelişmeler her yönüyle değerlendirildiğinde, F.Alman hükümetinin 9 Şubat 1984'de açıkladı Türkiye politikasını değiştirmesine gerek yoktur.

"Ölüm, anan öle..."

Mahmut BAKSI

Bu sözler yirmi yıllık arkadaşım dostum, sevgili kardeşim Necmettin Büyükkaya'nındı. Neco sık sık tekrarlardı bu sözleri bana. Çünkü ölüm daha kendisini vurmadan, alıp götürmeden, yutmadan, yüreğini, ciğerini epey kanatmıştı Neco'nun. Yıllar yılı Neco, öldürülen, zindanlarda diri diri yakılan, sömürgeci kurşunlarla delik deşik edilen yol arkadaşlarının acılarını, sancısını alabildiğine çekmişti... Neco'nun ölüme hıncı, ölüme kızgınlığı, kırgınlığı, nefreti bundan kaynaklanıyordu.

Ve sonuçta, Ankara'nın üniformalı cellatları Neco'yu da alıp götürdüler 1984'ün Ocağında. Ölüm birkez daha buladı çirkin ellerini Kürt yiğitlerinin, savaşçılarının, direnenlerin kanına, yüreğine, canına...

Evet, anan öle, ölüm... Ölede acı nedir, çile nedir, yanma nedir göresin, yaşayasın, duyasın. Kızarsın yüreğin kızgın yağda, erim erim eriyesin. Sıkılmadan, acılara doymadan dayamışsın keskin sırtını katil paşalara. Astığın astık, kestiğin kestik. Güzele, iyiye, inanca düşmansın, tüm korkaklar gibi. Halkını satanların, güzeli kirletenlerin, umudu boğanların sözcüsü, savunucusu kesilmişsin durmadan... Ama günün gelir. Elbet bir gün altederiz seni. O zaman seni ne eli kanlı Ankara'daki paşalar kurtarabilir elimizden, ne de işkenceciler...

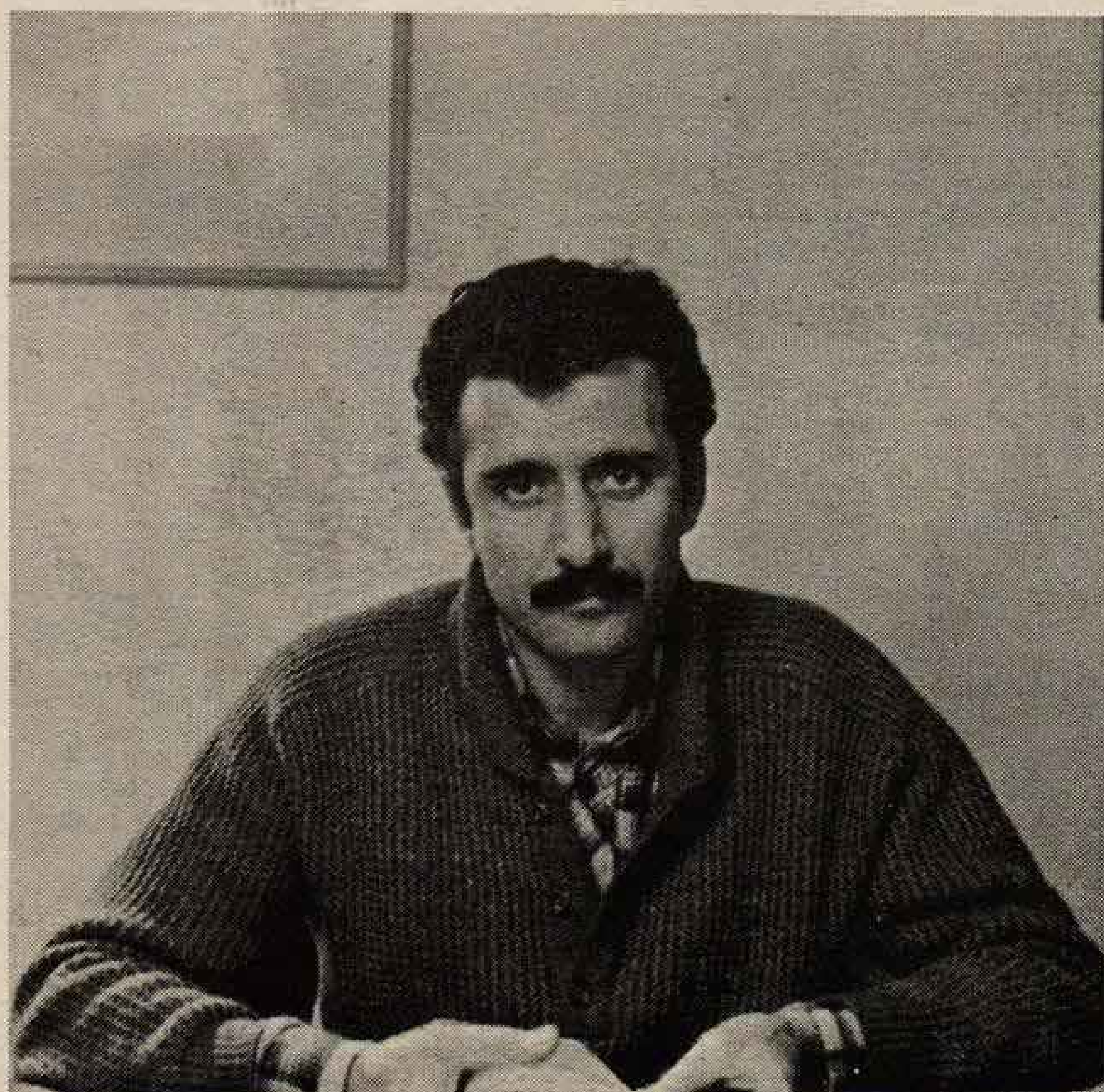
Necoyla arkadaşlığımız ta 1960'lı yıllara dayanır. O sıralar Neco, İstanbul Hukuk Fakültesinde öğrenciydi. Birbirimize çabuk ısınmıştık. O dönem Kürt yurtseverliği yen yeni filizleniyordu. Neco, İstanbu DDKO'nun başkanlığına getirilmişti. Yiğitliği, inancı, dost yüreği kısa zamanda kendisini Kürt Ulusal hareketinin önde gelen liderleri arasına sokmuştu. Ona, yalnız sevenleri, yol arkadaşları değil, kendisiyle aynı görüşleri paylaşmayanla bile saygı duyardı. Kendisiyle denenmiş, yaşanmış, süzgeçten geçmiş yirmi yıllık bir geçmişimiz vardı. Koşullar elverdikçe sık sık buluşup konuşurduk.

Harran toprağı az doğurmuştı böyle bir yiğidi, böyle bir inancı direneni. O, Kürdistan'ın "MEM" iydi, Ferhadıydı, sevdalısıydı. Neco yaşamını, inancını, türküsünü sevdayla yoğurmuş, o umutla beslemişti. O, 12 Eylül sömürgeci-faşist Türk Ordusunun filizleri, umutları hançerlediği, kopardığı, astığı bir ortamda bile meydanı bırakmadı. Kavgasını çoklarımız gibi sürdürdü. Uzlaşmacıların, teslimiyetçilerin, korkakların yolunu, yöntemini seçmedi. O, cebinde İsveç pasaportuyla önce Diyarbakır zindanlarına düştü: işkence gördü, acı çekti. Ama sır vermedi, küçülmedi sömürgeci cellatlara karşı. Kimliğini, inancını, halkını, davasını inkar etmedi. Yiğitçe direndi, ölüme meydan okudu, ezraili hiçledi. Tükürdü ölümün suratına, utanmazlığına, boyun eğmedi.

Ve şimdi Neco, Haranın sıcak, yumuşak, nevroz kokan, ağıt gözyaşı kokan toprağında dinleniyor. Haran almış yiğidini, sevdalısını bağrına gururla okşuyor. Haran yürektir, cesarettir, direnmedir. Korkaklara yer yok Haran'da. Haran gün görmüş, geleneklerde yoğrulmuş, zalimleri yutmuş bir yaradır. Haran tarihtir, inançtır, gelecektir...

Neco, iki gözüm, yüreğim... Sen Harana sonsuza dek kavuştun. Elbet bir gün yol arkadaşların, yavruların dikeceklerdir heykelini Haran Üniversitesinin girişine. Ben buna tüm yüreğimle inanıyorum, tıpkı Haranın kini, gazabı, hıncı gibi...

"MİRİN, DİYE TA BİMİRE..."

Necmettin Büyükkaya (Foto: Elin Clason)

:NVER KARAGÖZ ANLATIYOR

'Cezaevlerindeki ʏaşama savaşına destek olalım"

İdam talebi, kanser teşhisi ve yaşama direnci

12 Eylül 1980 sabahından Ocak 1984'e kadar Erzurum Askeri Cezaevinde tutuklu kalan TÖB-DER yöneticilerinden Enver Karagöz yurtdışında bulunuyor. Kendi usullerince yurtdışına geldiğini söyleyen Enver Karagöz, Artvin Devrimci Yol davasında idam talebiyle yargılanıyordu. Gördüğü işkenceler sonucu gırtlak kanseri olan ve ölümcül hastalığı var şeklinde rapor verilen Karagöz, hastalığına rağmen uzunca bir süre cezaevinde tutuldu. Nasıl olsa ölecek diye serbest bırakılan Enver Karagöz ile, cezaevindeki durumlar hakkında bir görüşme yaptık. Bu görüşmeyi aşağıda sunuyoruz.

:: Mesleğiniz ve nasıl gözaltına alınğınız hakkında bilgi verir misi.?

ragöz: Öğretmenim. 12 Eylül 1980 ɔahı eşimle birlikte evimden alınn. Evimden suç unsuru olarak nan 2 çuval dolusu kitapla bera- bir askeri araçla il jandarma y komutanlığına götürüldüm. Bu- a çeşitli mesleklerden yüzlerce an getirilmişti. Yatacak ve otura- yer yoktu burada. İnsanlar ılerce yerlerde ve birbirinin üze- ıde yatıyorlardı. Yiyecek hiçbir y verilmiyordu. Açlık ve yor- nluk, uykusuzluk sonucu bitkin ştükçe alınıp işkenceye götürülü- rduk. İşkence sırasında elektirik ku, falaka, kaba dayak, soğuk altında bekletme, gibi yöntem- uygulanıyordu. Emekli öğret- ınler, hamile kadınlar, 12-13 yaş- ında çocuklar, bu tür işkenceden çiriliyorlardı. Bana da aynı şey- uygulandı. Ayaklarımın altında ıralar açıldığı için yürüyemiyecek le getirildim. Bu tür işkenceler tvin ve Erzurum'da olmak üzere n 70 gün sürdü. Bu arada, ağzı- ı kaynar su dökülerek gırtlağım kılmıştı. Gırtlaktan kaynar su rme usulü işkence bir çok kez krarlandı.

T: Gırtlaktan kaynar su verme usulü kencenin sonuçları ne oldu?

ARAGÖZ: Ses kaybı, ve boğaz şişme ortaya çıktı. Uzun süre stahaneye gönderilmedim, tedavim pılmadı. Bademcik şişmesi gibi şhis ve gerekçelerle oyalandım. ıha sonra gırtlak kanseri teşhisi ɔnuldu. Türkiye'de bu hastalığın m tedavisi olmadığı için cezaevi ɔşullarında bu hastalıkla mücadele mek zorundaydım. Buna rağmen zaevindeki her insan gibi işkence, icreye atılma, dayak, askeri eği- n günlük yaşamımın bir parça- ydı.

T: Kanser teşhisi konulmuş ol- asına ve cezaevi yönetiminin bun- ın haberinin olmasına rağmen mi?

ARAGÖZ: Evet, kanser teşhisi ko- ılmasına ve ölümcül rapor veril- esine rağmen bütün arkadaşları- a olduğu gibi bana da işkence- ri aralıksız uyguladılar.

T: Ölümcül bir hastalığa yakalan- ğınızı öğrendiğinizde tavrınız ne du, neler düşündünüz?

ARAGÖZ: 12 Eylül 1980'de iş- aşına gelen faşist generaller cuntası üzlerce devrimciyi, ilericiyi, demok- atı işkence tezgahlarında, şehirlerde, öylerde kurduğu pusularda katletti. ürkiye gibi bir ülkede devrimci, emokrat olmak ölümü göze alma- ı gerektiren bir olaydı zaten. Çe- ilen onca acılardan sonra dire- erek, boyun eğmeden insan ol- ıanın onurunu kurtarmaya çalışmak enim için en doğrusuydu. Ben de ücüm ve bilincim oranında bunu erine getirmeye çalıştım. Gırtlak anserine yakalanmış olmamın ü- erimde herhangi bir etkisi olmadı.

)T: Öleceğinizi bildiği halde mah- eme sizi niçin tahliye etmedi?

KARAGÖZ: Her ne kadar dünya amuoyuna mahkemelerin bağımsız argı organı yalanı yayılmakta ise de nlarda faşizmin kurumlarıdırlar ve ɔnun istekleri doğrultusunda ha- eket ederler. Ben özel durumumu nahkemeye defalarca dilekçeyle an- atmama rağmen askeri savcı, iddia- ıamenin hazırlanmasından sonra leyhimde kuvvetli deliller toplan- lığını öne sürerek serbest bırakıl- na isteğime karşı çıktı. Mahke- nede askeri savcının istemine katıldı. Daha sonra aleyhime olduğunu söyledikleri delilin okuldaki bir öğrencimin, okulda seminer verilmesine izin verdiğimi söylemiş olması gösterildi. İşte ölümcül bir insanın bu gerekçelerle 3.5 yıl içeride tutulması Türkiye'deki yargılamalar konusunda bir fikir verecek niteliktedir sanıyorum.

DT, İşkenceleri polis mi ordu güçleri mi yapıyordu?

KARAGÖZ: Emniyetteki sorgulamaları ve işkenceleri ortaklaşa yapıyorlardı. Cezaevlerinde ise askeri güçler işkence yapıyorlardı. Ayrıca polis istediği insanı cezaevlerinden alıp günlerce işkencede tutabiliyordu.

DT: TCK'nın hangi maddesinden yargılanıyordunuz ve nasıl serbest bırakıldınız?

KARAGÖZ: TCK'nın 146/1-2 maddesinden yargılanıyordum.

DT: Yani idamla?

KARAGÖZ: Evet.

DT: Peki nasıl ve neden serbest bırakıldınız?

KARAGÖZ: Öyle sanıyorum ki nasıl olsa ölecektir düşüncesiyle serbest bırakıldım. Ayrıca Almanya'da demokrat, ilerici kamuoyunun bu konudaki bir takım çabalarının da etkili olduğunu sanıyorum.

DT: Cezaevlerindeki durum nasıl?

KARAGÖZ: Faşist generaller cuntası, yönetime el koyduğu günden beri hayatın her alanında olduğu gibi çezaevlerinde de en iğrenç baskı, işkence, yıldırma ve teslim alma politikalarını her gün artan bir şekilde uyguluyor. Dayak, hücre cezaları, havalandırma yasaklaması, askeri eğitim, bazen koğuşlara yönelen toplu saldırılar cezaevlerindeki yaşamın birer parçasıdır. Bunları yapabilmek için cezaevi yönetimleri her gün yeni bahaneler uydurmaktadır. Buna benim bulunduğum cezaevinden örnek vermek istiyorum. Ben Erzurum Askeri Cezaevi'nde tutukluydum. 1983 Ağustosundan beri, daha önce içeride yapılan sayımı dışarıda yapacağız gerekçesiyle koğuşları tek tek dışarı çıkartıp meydan dayağı atmaya başladılar. Buna razı olmadığımız için koğuşlarımızda barikatlar kurarak kapıları açmadık. Gözyaşartıcı bombalarla demir kapıları oksijen kaynağı ile keserek bizleri dışarı çıkardılar. Dışarıda atılan meydan dayağını yasallaştırmayı ve her gün yapmayı düşünüyorlardı. Bu uygulamaya karşı tutukluların fiili direnişi en ağır işkence ve dayağa rağmen günlerce sürdü. Bu direnişi kırabilmek için türlü yöntemler denediler. Tutuklulara farklı görüşten insanlar arasında suni ayrılıklar yaratmadan tek tek işkenceye kadar her yolu denediler. Ancak başaramadılar. Erzurum 1 Numaralı Cezaevi'nde Artvin Devrimci Yol, Kars-Erzurum Devrimci Yol, PKK, Özgürlük Yolu, DK, Kawa, TKP-ML, Acil davalarından yargılanan arkadaşlar vardı. Bunların tümü ortak birtavır ve anlayışla kendilerine yönelen işkence ve saldırıları göğüslemeye çalışıyorlar. Aradan 4 yıla kadar bir zaman geçmesine rağmen cunta cezaevlerini, hiç bir haksızlık ve baskıya ses çıkaramaz bir suskunlar yuvası haline getirememiştir. Bundan sonra getirmeye de gücü yetmiyecektir.

Bugün Mamak'ta olduğu gibi, devrimciler, yurtseverler kendi iradeleriyle ve toplu olarak ölümü seçmeyi ve kendi istedikleri biçimde ölmeyi başaracaklardır. Bu noktada her insanın üzerine düşeni yapması gelecek kuşaklara karşı bir insanlık borcudur. Avrupa kamuoyunun bu konuda gerekli duyarlığı göstermesini tüm tutukluların beklediği unutulmamalıdır.

DT: Yani yurtdışının Türkiye'ye karşı daha duyarlı olmasını mı istiyor tutuklular?

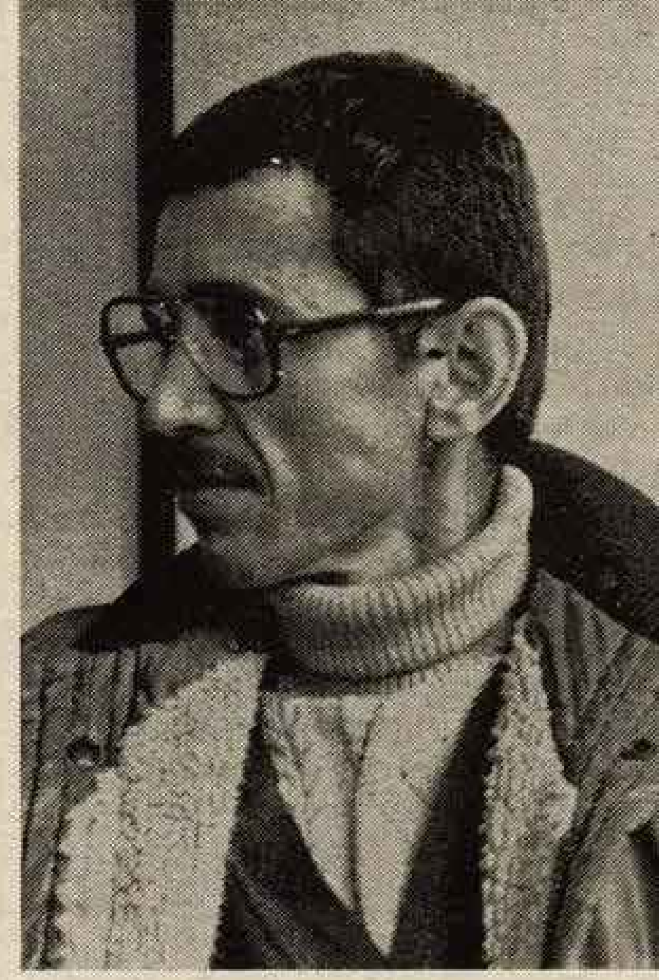
KARAGÖZ: Evet. Yurtdışında cezaevleri ile ilgili ve diğer baskı uygulamaları ile ilgili yapılan her şeyin bizler için oldukça önemli etkileri oluyordu. Her ne kadar Türkiye'deki devrimciler, direnişlerinin ve başarılarının ancak kendi ellerinde olduğunu biliyor olsalar bile, yine de dışarıdan gelen moral vd. desteklerin büyük bir önemi bulunmaktadır.

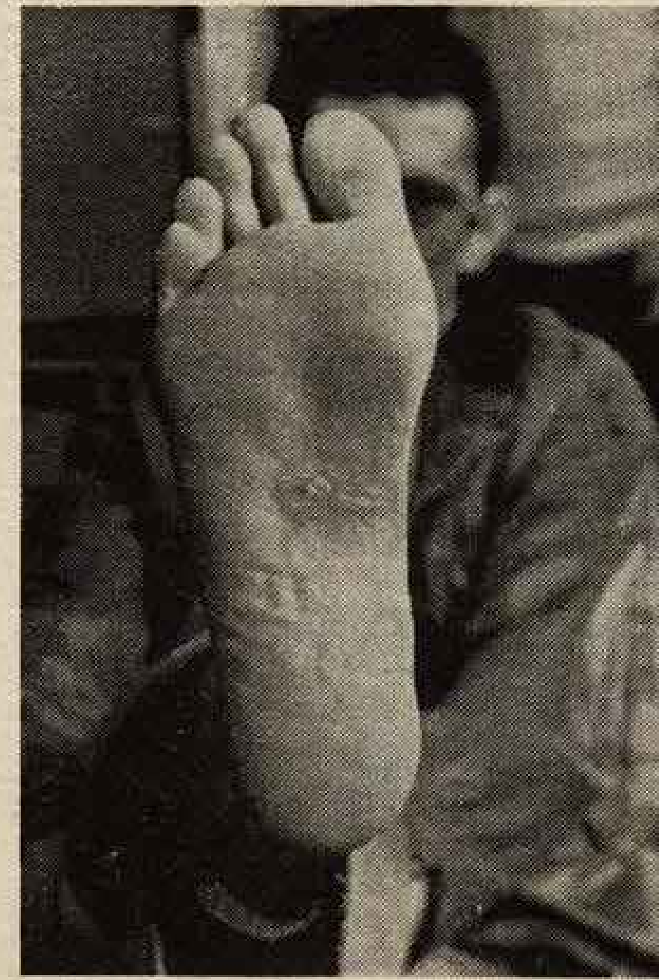
DT: Yakınlarınızın sizlere karşı tutumu nasıldı?

KARAGÖZ: Yakınlarımız ilk günden itibaren bizleri yalnız bırakmadılar. Onlar en büyük desteğimiz oldu. Mesala, bizim Artvin Devrimci Yol davasında yargılananlar toplam 1100 dolayında idik ve Erzurum Cezaevinde kalıyorduk. Otobüsle Artvin'den Erzuruma kışın 10, yazın 7 saatte gelinebiliniyor. Bir hayli masraflı yani. Buna rağmen ailelerimiz bizi çoğu zaman yalnız bırakmadılar. Askerlerden dayak yemelerine rağmen, hakarete uğramalarına rağmen bizim için yapabilecekleri şeyleri yaptılar. Halende yapıyorlar.

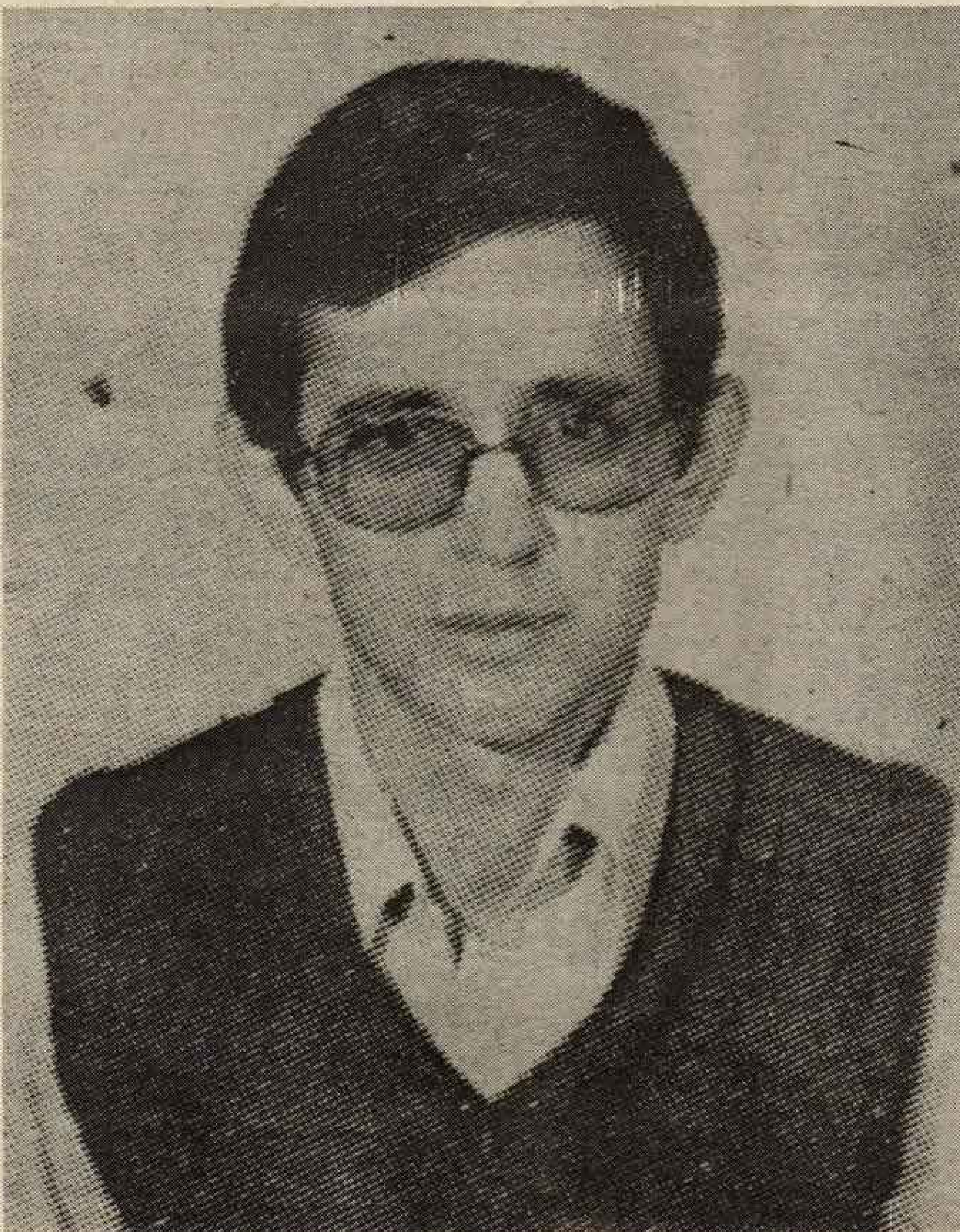
DT: Ne zaman tahliye oldunuz? Cezaevindeki en son durum neydi?

KARAGÖZ: Ocak 84 başlarında, cezaevlerindeki uygulamalarda bir değişiklik yok. Hatta seçimlerden sonra baskı daha da şiddetlendi diyebilirim. Faşist rejimin bütün amacı, bizi teslim alabilmek. Bunu başaramadılar. Bundan sonra da başaramayacaklar. Çünkü devrimci, demokrat ve yurtseverler direnme azimlerini kaybetmedikleri sürece bir çok engeli aşacaklarına inanıyorum.

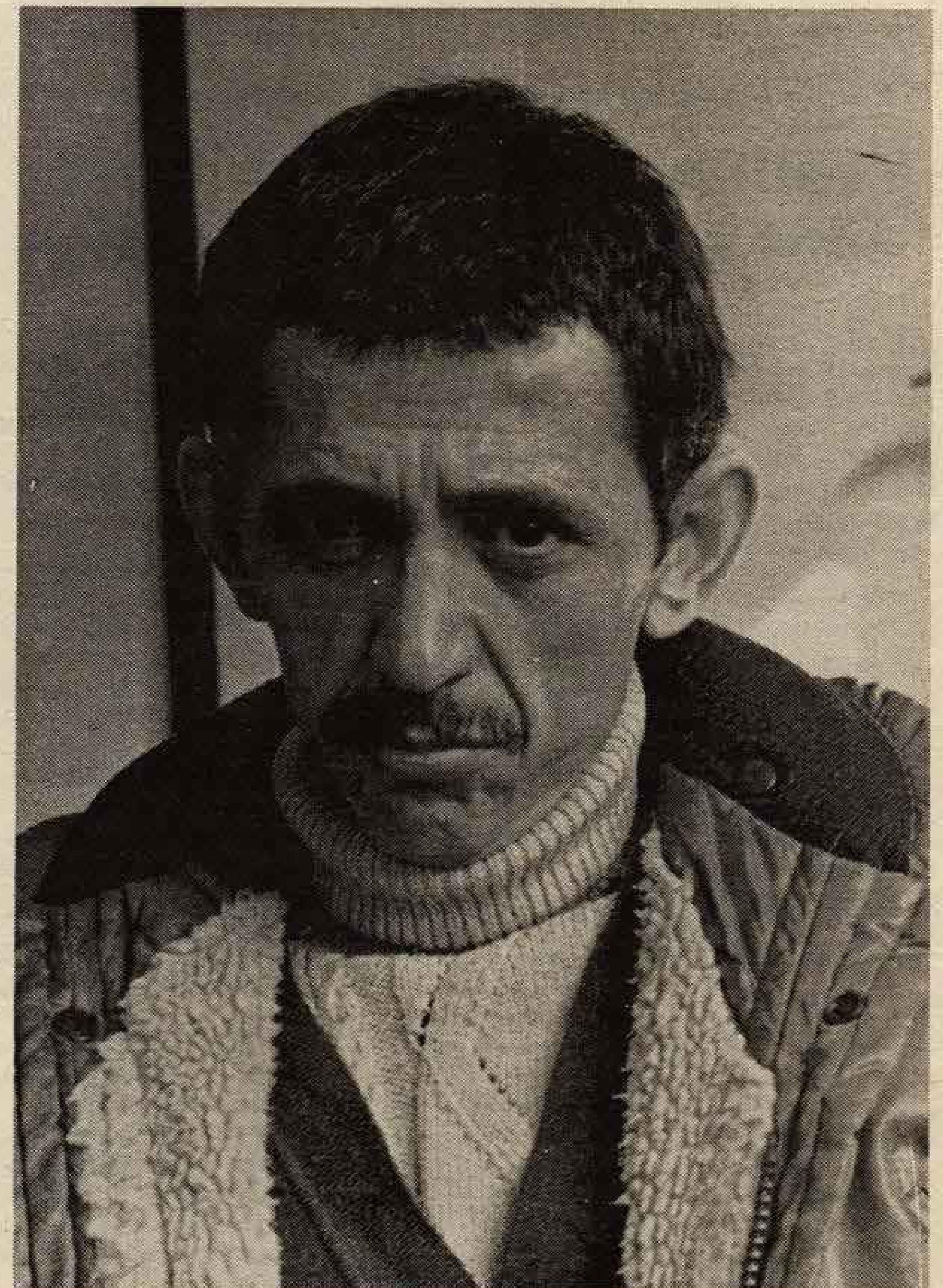

Üç yıl önce yapılan işkencenin izleri hala geçmedi

1980-Enver Karagöz

1984- Enver Karagöz cezaevinden çıktıktan bir ay sonra